

Seimo Kronika

Leidžiama nuo 1995 m. rugsėjo 10 d.

ISSN 1392-1568

2010 m. gegužė **Nr. 5 (377)**

STEIGIAMAJAM SEIMUI – 90

STEIGIAMOJO SEIMO NARIAI
PRIE PAMINKLO ŽUVUSIEMS
UŽ LIETUVOS LAISVĘ.
1922 M., KAUNAS.

Vytauto Didžiojo karo muziejaus nuotr.

Turinys

Seimo Kronika Nr. 5 (377)

2010 m. gegužė

Paskirtis – atspindėti Seimo darbą.
Žurnalas platinamas
Lietuvos atstovybėms, mokslo įstaigoms,
visuomeninėms organizacijoms

RENGIA SEIMO KANCELIARIJOS KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO RYSIŲ SU VISUOMENE SKYRIUS

Vedėja Eglė Trembo
(tel. 239 6875)

Lankytojų ir renginių poskyris

Vedėjas Artūras Zeleniakas
Vyresnioji specialistė
Aigustė Vykantė Bartkutė-Poderienė
Vyresnioji specialistė Lina Žilytė
Dizainerė Neringa Motiejūnaitė
Ekspozicijų rengimas (tel. 239 6210),
ekskursijos į Seimą (tel. 239 6202),
žurnalistų akreditavimas (tel. 239 6666)

Leidybos poskyris

Vedėjas Valdas Sinkevičius
Vyriausioji specialistė Jolanta Anskaitienė
Vyresnysis specialistas Nerijus Vėta
„Seimo Kronikos“ žurnalas (tel. 239 6211),
„Lithuanian Parliamentary Mirror“ (tel. 239 6508)

Visuomenės informavimo ir žiniasklaidos poskyris

Vedėja Laima Šandarienė
Vyriausioji specialistė Vida Nacickaitė
Vyresnysis specialistas Rimas Rudaitis
Fotografė Olga Posaškova (tel. 239 6205)
Pranešimai iš Seimo komitetų, komisijų,
plenarinių posėdžių (tel.: 239 6203,
239 6206, 239 6132)

Leidžia Seimo leidykla „Valstybės žinios“
Leidinio dizaineris Vidas Čerkauskas
Spausdino „Biznio mašinų kompanijos“ spaustuvė
Tiražas 800 egz.

3 Steigiamajam
Seimui – 90

15 Komitetai

30
Seimo posėdžiai

63
Seimo
Pirmininkas

76
Tarptautiniai ryšiai

88 Renginiai

97
Spaudos konferencijos

Steigiamajam Seimui – 90

STEIGIAMASIS SEIMAS – LIETUVOS VALSTYBĖS KONSTITUCINIO PAGRINDO KŪRĖJAS

Visą XIX a. Lietuva egzistavo Rusijos imperijos sudėtyje. Tuo metu politinė Europos raida judėjo pirmyn. Ypač didelę reikšmę turėjo po Didžiosios prancūzų revoliucijos plačiai paplitęs parlamentarizmas. Parlamentinė demokratija buvo laikoma vos ne idealu, todėl po Pirmojo pasaulinio karo naujai susikūrusios (ir atsikūrusios) valstybės mėgino ją diegti savo šalyse.

Ne išimtis buvo ir Lietuva: 1918 m. vasario 16-osios aktas buvo Lietuvos valstybingumo atkūrimo pradžia, tačiau valstybės atkūrimo idėją lietuvių visuomenė siejo su parlamentinėmis institucijomis. Todėl Lietuvos Taryba, paskelbusi „atstatanti nepriklausomą demokratiniais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje“, pareiškė, „kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau sušauktas steigiamasis seimas, demokratiniu būdu visų jos gyventojų išrinktas.“ Pati Lietuvos Taryba, nors, vykstant karui ir vokiečių okupacijos sąlygomis, pagrįstai save laikė vienintele tuo metu realiai įmanoma teisėta tautos atstovybe ir jos valios reiškėja, nebuvo ir negalėjo būti sudaryta demokratiškų rinkimų keliu. Neturėdama tiesioginio ir formalaus tautos mandato, kurį suteikia demokratiški visuotiniai rinkimai, ji savęs nelaiškė turinčia teisę tokiu svarbiu reikalu, kaip atkuriamą valstybę, pačiai daryti galutinį autoritetingą sprendimą (M. Maksimaitis, 2000, p. 9). Valstybės egzistavimo garantu turėjo tapti visuotiniais, lygiais ir laisvais rinkimais išrinktas ir sušauktas Steigiamasis Seimas. Steigiamieji seimai ir kitaip vadinamos analogiškos tautos atstovybės buvo išrinktos visose po Pirmojo pasaulinio karo bei Rusijos revoliucijų susikūrusiose arba atgavusiose nepriklausomybę valstybėse. Šių institucijų svarbiausias uždavinys buvo parengti ir priimti konstitucijas, todėl jos kartais dar vadinamos konstituantomis (nuo prancūzų kalbos žodžio – *La Constituante*, šis žodis paimtas iš Didžiosios prancūzų revoliucijos leksikono ir reiškė steigiamąją instituciją).

Lietuvos konstituantos, arba konstitucinės asamblėjos, pagrindinis uždavinys buvo įtvirtinti esminius valstybės pagrindus – valstybės formą ir santvarką, priimti nuolatinę Konstituciją.

Steigiamojo Seimo sušaukimas nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo procese tapo ypatingos, neatidėliotinos reikšmės aktu. Tuo metu nebuvo galimybių nedelsiant įgyvendinti šį aktą dėl išorinių priežasčių – iki 1919 m. vasaros šalies suverenumą riboję vokiečių administracija, kurios valdžioje buvo transportas (geležinkeliai) ir ryšiai (paštas, telegrafas), taip pat per visus 1919 m. teko kariauti su bolševikais ir bermontininkais, o Rytų Lietuvos dalis buvo okupuota lenkų.

Steigiamojo Seimo rinkimai buvo surengti 1920 m. balandžio 14–15 dienomis. Tai buvo pirmieji visuotiniai, lygūs, slapti ir tiesioginiai rinkimai Lietuvoje. Balsavimo teisę turėjo visi Lietuvos piliečiai, sulaukę 21 metų amžiaus. Rinkimų kampanija buvo įnirtinga, o rinkėjų aktyvumas nepaprastai didelis – rinkimuose dalyvavo net 90 proc. visų turėjusių teisę balsuoti piliečių (682 291 asmuo). Balsuojama buvo už sąrašus, kuriuos galėjo siūlyti partijos ir nepartinės grupės – iš

Steigiamojo Seimo posėdis. Kaunas, 1920 m. gegužės mėn. VDKM

viso buvo įteiktas 31 sąrašas. Absoliučią daugumą vietų gavo krikščionių demokratų blokas (59 mandatus iš 112), po jų ėjo valstiečiai liaudininkai (29) ir socialdemokratai (12). Į Seimą nepateko Valstybės prezidento Antano Smetonos vadovaujama Tautos pažangos partija (T. Baranauskas, 2006, p. 175–176).

Į pirmąją demokratinę atstovaujamąją instituciją naujųjų laikų Lietuvos istorijoje išrinkta 112 atstovų. Tiesa, dėl įvairių aplinkybių sudėtis keitėsi, – per visą Steigiamojo Seimo darbo laikotarpį jame iš viso posėdžiavo 150 asmenų.

Vertinant Steigiamojo Seimo narius pagal išsilavinimą, pastebėtina, kad daugiausia buvo mokytojų ir valdininkų, taip pat advokatų, ūkininkų, darbininkų, kunigų, kariškių, gydytojų, inžinierių ir kt. Vadinasi, galima teigti, kad jame buvo atstovaujama visiems socialiniams sluoksniams. Be to, Steigiamasis Seimas buvo jaunos sudėties: dvidešimt devyniems jo nariams nebuvo sukakę trisdešimties metų ir tik aštuoni tautos atstovai buvo vyresni kaip penkiasdešimties metų.

Steigiamasis Seimas susirinko 1920 m. gegužės 15 d. tuometinėje laikinojoje sostinėje Kaune, Valstybės teatro salėje (Laisvės al. 91, dabar – Kauno valstybinis muzikinis teatras). Pirmajam posėdžiui kaip vyriausia Steigiamojo Seimo narė vadovavo visuomenės veikėja, publicistė ir rašytoja Gabrielė Petkevičaitė. Pirminiku išrinktas Aleksandras Stulginskis, kuriam taip pat teko Valstybės vadovo pareigos.

Steigiamasis Seimas pradėjo darbą vienbalsiai priimdamas rezoliuciją, kurioje buvo sakoma, kad Seimas „reikšdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuo-

ja esant atstatytą nepriklausomą Lietuvos valstybę, kaip demokratinę respubliką, etnologinėmis sienomis, ir laisvą nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitom valstybėm“. Deklaracija galutinai patvirtino ir Lietuvos valstybės atkūrimo faktą, deklaruotą dar Lietuvos Tarybos, taigi Steigiamasis Seimas formaliai užbaigė Lietuvos valstybės atkūrimo darbą ir pasirinko valstybės valdymo formą – demokratinę respubliką. Pasak M. Maksimaičio (2000, p. 12), šis dokumentas savo principinę konstitucinę reikšmę išsaugojo ir ateičiai: ne veltui 1990 m. kovo 11 d. Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo Aktas dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo, pabrėždamas naujai atkurtos nepriklausomos Lietuvos valstybės tęstinumą, rėmėsi ne tik Lietuvos Tarybos vasario 16 d. nepriklausomybės aktu, bet ir Steigiamojo Seimo gegužės 15 d. rezoliucija, pasak dokumento, niekada nenustojusiais teisinės galios ir liekančiais Lietuvos valstybės konstituciniu pamatu.

Nuostata, kad Lietuvos valstybė yra demokratinė respublika, buvo įtvirtinta ir Steigiamojo Seimo 1920 m. birželio 10 d. priimtoje Laikinojoje Lietuvos Valstybės Konstitucijoje bei 1922 m. rugpjūčio 1 d. pirmojoje nuolatinėje Lietuvos Valstybės Konstitucijoje. Ši nuostata pažodžiui pakartota ir dabartinės Lietuvos Respublikos Konstitucijos pirmajame straipsnyje, kuri 1991 m. vasario 9 d. plebiscito metu patvirtino 76 proc. visų Lietuvos piliečių (T. Baranauskas, 2006, p. 176–177).

Per daugiau kaip dvejus metus trukusį darbą Steigiamasis Seimas priėmė apie 300 įstatymų, turėjusių lemiamos reikšmės šalies kultūriniam, visuomeniniam,

Rinkimai į Steigiamąjį Seimą Alytuje 1920 m. balandžio 15 d. LNM

ekonominiam ir politiniam gyvenimui. Buvo formuojami Lietuvos valstybės ir jos demokratinės santvarkos teisiniai pagrindai, susistemintas įstatymų leidybos procesas.

Prie reikšmingiausių darbų prisikirtinas 1922 m. vasario 15 d. Žemės reformos įstatymas. Dvarininkai, daugiausia kitataučiai, skeptiškai vertinę Lietuvos savarankiškumą, neteko ekonominės įtakos, o žemė racionaliai paskirstyta ją dirbantiems ūkininkams, ginklu gynusiems tėvynę savanoriams, taip pat ja buvo aprūpinti mažažemiai ir bežemiai.

1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamasis Seimas priėmė pagrindinį valstybės įstatymą – pirmąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją. Lietuva daugumos pasaulio valstybių buvo pripažinta nepriklausoma *de jure*. 1921 m. rugsėjo 22 d. tapo Tautų Sąjungos nare. 1922 m. spalio 1 d. buvo įvesta Lietuvos valiuta – litas, kuris spalio 2 d. pakeitė apyvartoje cirkuliuvusius rublius ir Pirmojo pasaulinio karo metu įvestas markes. 1922 m. kovo 31 d. patvirtintas Lietuvos universiteto (nuo 1930 m. – Vytauto Didžiojo) statutas.

Darbą Steigiamasis Seimas baigė 1922 m. spalio 6 d., paskelbęs rinkimus į Pirmąjį Seimą.

Steigiamasis Seimas šalies istorijoje įbrėžė ryškų demokratinio valdymo ženklą: ištrūkusi iš okupacijų, Lietuva grįžo į Vakarų Europos kultūrinės ir politinės įtakos sferą. Be to, Steigiamojo Seimo remiamai Vyriausybei ir diplomatams pavyko atsispirti Tautų Sąjungos primetamam Hymanso projektui, kuriuo kėsintasi su-

sieti kraštą su Lenkija. Žemės reforma galutinai pašalino sulenkėjusią dvarininkiją iš ekonominio ir politinio valstybės gyvenimo ir sutvirtino lietuvių ūkininkiją. Kiti priimti teisės aktai leido žemės darbininkų perteklių nukreipti į pramonę ir prekybą, padėjo jiems kurtis miestuose, taip stabdant emigracijos bangą, priimta daug kultūrai reikšmingų įstatymų. Dar vienas nuopelnas – sutvarkytas prieš tai skubotai organizuotas valstybės ir savivaldybių aparatas, valstybės finansų sistemą sureguliuavo įvesta nacionalinė valiuta – litas. Taigi, pasak V. Daugirdaitės-Sruogienės (1975, p. 217), Steigiamajam Seimui baigiant darbus padėtis krašte buvo aprimusi, gyvenimas ėjo į normalias vėzes.

LITERATŪRA

Baranauskas T. (2006) Ar Lietuvai reikalinga Respublikos diena? // Parlamento studijos. Nr. 6, p. 175–177.

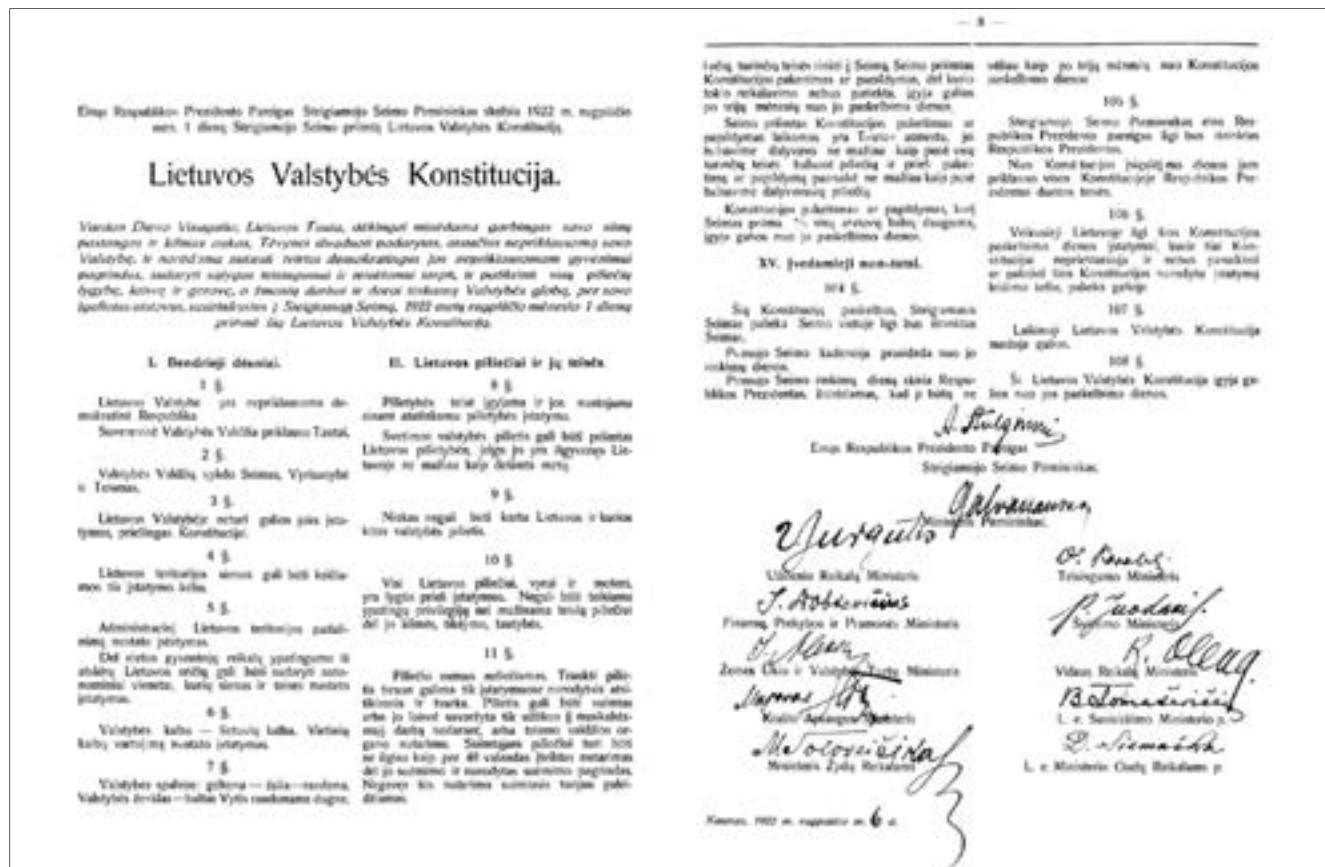
Daugirdaitė-Sruogienė V. (1975) Lietuvos Steigiamasis Seimas. New York: Tautos fondas, 261 p.

Kasperavičius A. (2003) Steigiamasis Seimas ir jo oratoriai // Lietuvos istorijos studijos, T. 12, p. 36–45.

Maksimaitis M. (2000) Konstitucinė Steigiamojo Seimo 1920 m. gegužės 15 d. rezoliucijos reikšmė // 1920–1922 metų parlamentinė patirtis: sprendimų politika, tikslai aplinkybės. Konferencijos pranešimai. Vilnius: Lietuvos Respublikos Seimo spaudos tarnyba, p. 7–24.

Truska L. (2009) Steigiamasis Seimas (1920–1922) // Blažytė-Baužienė D., Tamošaitis M., Truska L. Lietuvos Seimo istorija. XX–XXI a. pradžia. Vilnius: „Baltos lankos“, p. 39–95.

1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamasis Seimas priėmė pirmąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją

STEIGIAMOJO SEIMO SUKAKTIS BUVO PAMINĖTA SEIMO POSĖDYJE

Gegužės 11 d. Seimo plenariniame posėdyje buvo paminėtas Steigiamojo Seimo 90-metis. Kalbas sakė

Seimo Pirmininkė Irena Degutienė ir jos pavaduotojai Algis Kašėta ir Česlovas Juršėnas.

Seimo Pirmininkė Irena Degutienė: Steigiamasis Seimas padėjo Lietuvos valstybės moderniojo parlamentarizmo pamatus

Seimo Pirmininkė Irena Degutienė išreiškė viltį, kad Steigiamojo Seimo reikšmė Lietuvos valstybingumui nebus užmiršta. Seimo Pirmininkė, pažymėjusi, kad prieš 90 metų buvo padėti Lietuvos valstybės moderniojo parlamentarizmo pamatai, pacitavo pirmojo Steigiamojo Seimo posėdžio Pirmininkės Gabrielės Petkevičaitės-Bitės žodžius: „Mes, atstovai, dirbdami čia savo didįjį darbą, dirbkim jį nei akies mirksniui neužmiršdami, jog mes esame čia tik savo krašto žmonių valios vykdytojai. Dirbkim tą darbą taip, kaip reikalauja tie, kurie čia mus siuntė,“ – sakė G. Petkevičaitė-Bitė 1920 m. gegužės 15 d., primindama Steigiamojo Seimo narių atsakomybę prieš Lietuvos Tautą ir valstybę.

Pasak Seimo Pirmininkės, Steigiamasis Seimas per dvejus metus parengė pagrindinių valstybės įstatymų rinkinį, tarp jų – 1922 metų Lietuvos Valstybės Konstituciją, sukūrė valstybės valdymo struktūras ir įtvirtino Lietuvos valstybės tarptautinį statusą. „Daugelio Stei-

giamojo Seimo narių veikla buvo svarbi mūsų diplomatijai, mokslui, kultūrai, švietimui ir paliko ten ryškų pėdsaką. Sovietų okupacija nulėmė jų, kaip ir visos Tautos, likimus: 14 iš jų žuvo Sibiro tremtyje, didelė jų dalis buvo priversti emigruoti“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė priminė gegužės 8 d. turėjusi galimybę pagerbti Steigiamojo Seimo vicepirmininko, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Justino Staugaičio atminimą ir aplankyti jo kapą Telšiuose.

„Tikiu, kad mes visi neužmiršime Steigiamojo Seimo reikšmės Lietuvos valstybingumui“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininko pavaduotojo Algio Kašėtos kalba, skirta Steigiamojo Seimo 90-mečiui

Labą dieną, gerbiamieji kolegos. Iš tikrųjų mums, parlamentarams, Lietuvos parlamentarams, šis jubiliejus yra labai svarbus, todėl būsiu dėkingas už dėmesį. Ir norėčiau trumpai priminti svarbiausius akcentus, svarbiausius momentus, kadangi prieš 90 metų buvo išrinktas ir pradėjo savo darbą Lietuvos Steigiamasis Seimas, padėjęs svarbiausius nepriklausomos Lietuvos valstybės pamatus, įtvirtinęs Lietuvoje parlamentinę demokratiją.

Po Pirmojo pasaulinio karo visose susikūrusiose valstybėse, naujose valstybėse, žinoma, lygiuojantis į didžiąsias šalis, turinčias parlamentinės demokratijos tradicijas, buvo šaukiami parlamentai. Jų paskirtis, be abejo, buvo, kaip tuomet vaizdžiai buvo sakoma, pakloti valstybės pamatus. Ne išimtis buvo ir Lietuva.

Po 123 carinės Rusijos priespaudos metų Lietuvos Taryba 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės Akte pareiškė, kad „Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau sušauktas Steigiamasis Seimas, demokratiniu būdu jos gyventojų išrinktas“. Lietuvos Valstybės Taryba tais pačiais metais priėmė Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos pamatinius dėsnius (taip vadinosi tas dokumentas), kurių preambulė skelbė, kad Lietuvos valstybės valdymo formą nustatys Steigiamasis Seimas.

Susiklosčiusi situacija šalyje lėmė, kad rinkimai ne taip greitai įvyko, kaip buvo ketinama, jie įvyko po 2 metų. Krašte vyko aršios kovos su Raudonąja armija ir bermontininkais. Vilniaus kraštą buvo okupavę lenkai. Lietuvos suverenitetą ribojo ir vokiečių administracija, nes iš Lietuvos vokiečių kariniai daliniai pasitraukė tik 1919 m. liepos mėnesį. Pagrindinių Lietuvos politinių partijų nuomonių skirtumai dėl valstybės valdymo modelio ar būsimosios žemės reformos taip pat buvo rimtas barjeras. Be abejo, įtakos turėjo ir skeptiškas Prezidento Antano Smetonos, premjero Augustino Valdemaro požiūris į Steigiamojo Seimo rinkimą.

Pagal 1919 m. pabaigoje Lietuvos Tarybai parengtus ir patvirtintus Steigiamojo Seimo rinkimų įstaty-

mą, valstybės Prezidentas A. Smetona „Valstybės žiniose“ 1920 m. balandžio 14 ir 15 dienas, vėliau buvo pratęsta viena diena, iki 16 dienos, paskelbė rinkimų data. 1920 m. kovo 1 d. dėl artėjančių rinkimų buvo atšaukta karo būklė Lietuvoje. Pagal Steigiamojo Seimo rinkimų įstatymą parlamentarams buvo renkami visuotiniu, lygiu, tiesioginiu ir slaptu balsavimu pagal proporcinę sistemą, tai yra pagal gautų balsų skaičių. Rinkimų teisę turėjo visi 21 metų sulaukę Lietuvos piliečiai, neatsižvelgiant į jų tikėjimą, tautybę ir lytį, o būti renkama galėjo sulaukę 24 metų. Ribojimas kariškiams dalyvauti rinkimuose kiek vėliau buvo pakeistas ir amžiaus cenzas jiems buvo sumažintas iki 17 metų, nes kariuomenėje buvo labai daug jaunų savanorių. Įtakos, žinoma, turėjo Panemunės kareivinėse įvykęs kareivių maištas su tam tikrais politiniais reikalavimais, tiksliau, dėl teisės dalyvauti rinkimuose.

Rinkimai į Seimą vyko pagal kandidatų sąrašus ir apygardas, o jos Lietuvos kontroliuojamoje teritorijoje (noriu priminti, kad dalis Lietuvos buvo okupuota) buvo šešios. Kandidatus į Seimą galėjo kelti politinės partijos ir piliečių grupės. Atstovavimo norma – vienas atstovas 15 tūkstančių gyventojų. Atskiru įstatymu visą mėnesį prieš rinkimus buvo uždrausta pardavinėti alkoholinius gėrimus, išskyrus alų. Rinkimuose dalyvavo 9 partijos ir blokai nuo dešiniųjų krikščionių demokratų iki pogrindyje veikusių eserų ir komunistų, kurie prisidengė kitomis – nepriklausomų socialistų ar nepartinių sąrašų – vėliavomis.

Savo sąrašus kėlė ne tik politinės partijos, bet ir gausiausios Lietuvos tautinės mažumos: žydai, lenkai, vokiečiai. Tarp politinių partijų vyko labai aktyvi, nors dažnai ir nekorektiška, aštria retorika paremta rinki-

minė kova. Niekada demokratiniuose rinkimuose nedalyvavę lietuviai suvokė rinkimų svarbą ir gausiai ėjo balsuoti. Rinkti savo Seimo rinkimų dieną atėjo daugiau nei 90 proc. visų balsą turinčių piliečių. Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenimis, balsavo apie 682 tūkst. asmenų.

Balandžio 14–16 dienomis vykusius rinkimus laimėjo didžiausia ir tuo metu įtakingiausia politinė jėga – krikščionys demokratai, kurie kartu su savo antrinėmis organizacijomis (Darbo federacija ir Ūkininkų sąjunga) Steigiamajame Seime gavo 59 vietas iš 112 galimų, tai yra beveik 52,7 proc. visų vietų, ir tuo užsitikrino parlamentinę daugumą. Antrieji buvo socialistai liaudininkai, kurie kartu su Valstiečių sąjunga gavo 29 vietas, tretii – socialdemokratai (14 vietų). Likusias vietas pasidalijo tautinės mažumos: žydai – 6, Lenkų centrinis rinkimų komitetas – 3, Lietuvos vokiečių komitetas – 1 vieta.

Rinkimų rezultatai lyg veidrodis atspindėjo to meto Lietuvos visuomenės struktūrą ir įvairių grupių interesus bei įtaką. Atkreiptinas dėmesys, kad beveik trečdalis išrinktų tautos atstovų neturėjo ir 30 metų, o perkopusių per 50 buvo tik 10 proc. Į parlamentą pateko ir penkios moterys. Šiuo požiūriu Lietuva neišsiskyrė iš bendro europinio konteksto.

Personalijų požiūriu Seimas buvo labai margas – nuo žymių tautinio atgimimo veikėjų, universiteto profesorių iki savamokslių kaimo mažžemių ir vakarykščių gimnazistų. Tarp išrinktų krikščionių demokratų atstovų buvo Lietuvos valstybės tarybos nariai ir Nepriklausomybės Akto signatarai: Kazimieras Bizauskas, Justinas Staugaitis, Aleksandras Stulginskis, vienas žinomiausių šalyje politikų kunigas Mykolas Krupavičius. Socialistams liaudininkams atstovavo tautinio atgimimo veteranas daktaras Kazys Grinius ir rašytoja Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, buvęs kelių vyriausybės vadovas Mykolas Šleževičius. Socialdemokratai delegavo į Seimą savo partijos vadą, Lietuvos valstybės tarybos narį ir Nepriklausomybės Akto signatarą Steponą Kairį, garsų 1905 m. revoliucijos dalyvį Kiprą Bielinį.

Tačiau dauguma iš 112 išrinktųjų, atėjusių į politinio gyvenimo areną, buvo nauji, mažai kam žinomi žmonės: ūkininkai, amatininkai, darbininkai, kunigai, mokytojai, teisininkai, gydytojai, vaistininkai (jų buvo po keliolika), kariai, valdininkai ir kitų profesijų žmonės.

Steigiamasis Seimas susirinko 1920 m. gegužės 15 d. Kaune, miesto teatro rūmuose, kuriuose vėliau ir dirbo Steigiamasis Seimas. Posėdžiui prasidėjus *de jure* baigėsi Lietuvos Valstybės Tarybos ir jos suformuotų valdžios institucijų valdymas ir prasidėjo parlamenti-

nis Lietuvos Respublikos laikotarpis. Seimo posėdyje kalbėjęs valstybės Prezidentas A. Smetona, sveikindamas Seimo narius, pabrėžė: „Laikinosios valdžios uždavinys yra baigtas. Valstybės Taryba, valstybės Prezidentas, Ministerių Kabinetas, Valstybės kontrolė, vyriausiasis kariuomenės vadas, atvedę Lietuvą iki Steigiamojo Seimo, šiandien visi pasitraukia ir atiduoda tam aukštajam susirinkimui visą krašto valdymą.“

Pirmajame posėdyje Seimo nariai vieningai priėmė Lietuvos valstybės nepriklausomybės proklamavimo dokumentą, kuris iš esmės pakartojo 1918 metų Vasario 16-osios Nepriklausomybės Aktą. Per pirmąsias posėdžių dienas buvo priimtas Steigiamojo Seimo statutas, išrinktas Seimo prezidiumas bei jo pirmininkas – vienas LKDP vadovų A. Stulginskis. Iš frakcijos atstovų proporcingai sudaryta Seniūnų sueiga, nuolatinės bei laikinosios komisijos. Noriu pasakyti, kad tuo metu analogiški mūsų Seimo komitetai vadinosi komisijomis. Nuolat veikiančios buvo Mandatų patikrinimo, Konstitucijos rengimo, Krašto apsaugos, Ekonominė, Finansų biudžeto, Žemės reformos, Švietimo, Darbo, Socialinės apsaugos ir sveikatos, Užsienio reikalų, Krašto atstatymo, Savivaldybių administracijos, Redakcijos komisijos.

Įvairiems rezonansiniams įvykiams iširti buvo sudaromos laikinosios komisijos. Seimo nariai turėjo įstatymo sumanymo teisę, Seimo posėdžiai buvo vieši. Nuo rinkimų nepraėjus nė mėnesiui, birželio 2 d., Seimas priėmė Laikinąją Valstybės Konstituciją, kuri skelbė, kad Lietuvos valstybė yra demokratinė Respublika, o Steigiamasis Seimas yra suvereninės Lietuvos galios reiškėjas. Laikinoji Konstitucija deklaravo demokratinės šalies piliečių laisves, panaikino mirties bausmę, apibrėžė pagrindinių valstybės valdžios institucijų – Seimo, Respublikos Prezidento, Ministrų Kabineto funkcijas. Steigiamojo Seimo Pirmininkas tapo valstybės vadovu ir iki Prezidento rinkimų ėjo ir Respublikos Prezidento pareigas. Čia dar reikėtų pabrėžti, kad Prezidento rinkimai, kurie galėjo įvykti, nebuvo rengiami. Politinė situacija šalyje LKDP vertė ieškoti sąjungininkų sudarant Vyriausybę, žinoma, tarp kairiųjų partijų, ir sudaryti koalicinę Vyriausybę. Birželio 19 d. Seime buvo patvirtina K. Griniaus sudaryta Vyriausybė.

Steigiamasis Seimas dirbo sudėtingomis vidaus ir tarptautinės padėties sąlygomis. 1920 m. vasarą komunistus ir jiems pritariančius įkvėpė Raudonosios armijos pergales prieš lenkus. Birželio mėnesį tris savaites šalis buvo likusi be laikraščių, nes streikavo Kauno spaustuvininkai. Liepos viduryje Raudonajai armijai įžengus į Vilnių, antivalstybinis komunistinis veikimas tapo grės-

mingu. Liepos 23 d. Steigiamasis Seimas visoje šalyje paskelbė karo padėtį ir grąžino mirties bausmę.

1920 m. antroje pusėje Seimo darbe užsienio politikos klausimai tapo prioritetiniais. Karo būklė su Lenkija, nepasirašyta sutartis su Rusija, nesutarimai dėl valstybinės sienos su Latvija. Tuo metu Antantės valstybės, nepaisant visų diplomatinių pastangų, delsė pripažinti Lietuvos valstybę. Svarbus užsienio politikos pasiekimas – 1920 m. liepos 12 d. Maskvoje pasirašyta Lietuvos ir Sovietų Rusijos taikos sutartis, kuria *de jure* buvo pripažinta Lietuvos valstybė, patvirtintos sienos ir priimti kiti Lietuvai svarbūs punktai.

1920 m. rudenį buvo iš esmės sprendžiamas valstybės išlikimo klausimas. Užėmusi Vilnių, generolo L. Želigovskio vadovaujama kariuomenė skverbėsi gilyn į Lietuvą. Seime buvo skubiai priimti valstybės gynimui reikalingi įstatymai dėl papildomo naujokų šaukimo bei moksleivių mobilizacijos. Mirtino pavojaus akivaizdoje Steigiamasis Seimas nutarė laikinai nešaukti plenarinių posėdžių ir deleguoti savo narius į frontą, į centrinės ir vietinės valdžios įstaigas, kad padėtų organizuoti šalies gynybą. Kovose su lenkais žuvo ir vienas Seimo narys karininkas Antanas Matulaitis. Įstatymu buvo sudarytas Mažasis Seimas, kuriam buvo pavestos pagrindinio Steigiamojo Seimo funkcijos – leisti būtiniausius įstatymus, prižiūrėti įstatymų vykdymą, tvirtinti kreditus vykdomajai valdžiai. Mažąjį Seimą sudarė Seimo Pirmininkas A. Stulginskis ir šeši nariai iš Didžiojo Seimo frakcijų.

1921 m. liepos 17 d., sumažėjęs pavojui iš Lenkijos, Steigiamasis Seimas atnaujino plenarinius posėdžius. Akivaizdu, kad lemiamu šaliai momentu Lietuvos valdžia nesugniužo ir kartu su visuomene sugebėjo apginti valstybę.

1921–1922 m. tapo valstybės pamatinių įstatymų priėmimo metais. Dalis jų sukėlė ilgas partines diskusijas ir nesutarimus, koalicijų griūtį, Vyriausybės kaitą, opozicijos „balsavimą kojomis“ ir kitus parlamentinei demokratijai būdingus požymius. Tai buvo Lietuvos politikų parlamentinio darbo pradžiamokslis. Laikas parodė, kad rezultatai buvo geri.

1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamajame Seime buvo priimta Valstybės Konstitucija, kuri įtvirtino Lietuvos piliečių teises ir laisves, apibrėžė valstybinės valdžios institucijų, teismų, savivaldybių kompetenciją, švietimo, socialinės apsaugos, tikybos, tautinių mažumų ir kitas svarbiausias valstybės ir visuomenės gyvenimo sritis.

Kitas labai svarbus Steigiamojo Seimo priimtas teisės aktas buvo Žemės reformos įstatymas. Jis buvo priimtas 1922 m. vasario 15 d. krikščionių demokratų balsais, opozicijai balsuojant prieš arba susilaikant.

Pagal šį įstatymą į Valstybinį žemės fondą buvo imama valstybinė žemė, prieš Lietuvos nepriklausomybę kovojusių, pavyzdžiui, Bermonto būriuose ar Lenkijos kariuomenėje, asmenų žemė, taip pat privačių asmenų, daugiausia dvarininkų, bažnyčių, vienuolynų žemė, viršijusi 80 ha normą. Pirmumo teisę gauti žemės turėjo kariai savanoriai. Žemės galėjo gauti bežemiai ir mažžemiai, turėję mažiau kaip 10 ha, valstiečiai, kaimo amatininkai, kai kurios valstybinės ir visuomeninės įstaigos. Nors įstatymas daugumai buvusių žemės savininkų numatė kompensaciją, tačiau ji buvo simbolinė ir kur kas mažesnė už žemės rinkos kainą.

Antroji sudėtinė žemės reformos dalis buvo kaimų skirstymas į vienkiemius. Lietuvoje žemės reforma buvo viena radikaliausių Rytų ir Vidurio Europoje. Jos radikalumą lėmė kitatautė dvarininkija, kovojusi su Lietuvos valstybingumu. Žemės reforma buvo labai svarbi kuriant Lietuvos valstybę, sudarant kariuomenę, įveikiant bolševizmą ir lenkų grėsmę. Labai reikšmingi buvo ir socialiniai ekonominiai reformos padariniai. Buvo modernizuota svarbiausia šalies ūkio šaka – žemės ūkis. Sutvirtėjo lietuvių ūkininkija.

Kitas svarbus Steigiamojo Seimo darbas buvo nacionalinės valiutos – lito – įvedimas. Lietuvoje kursavusios vokiečių ostmarkės, vadinamos auksiniais, dėl Vokietijoje kilusios markės infliacijos 1918–1921 m. stipriai nuvertėjo, todėl kentėjo šalies gyventojai. Sutvirtėjus tarptautinei ir ūkinei šalies padėčiai, 1922 m. pradžioje buvo nutarta atsisakyti Vokietijos valiutos ir taip išvengti hiperinfliacijos keliamų nuostolių. 1922 m. rugpjūčio 9 d. Seimas priėmė Piniginio vieneto įstatymą, kuris skelbė, kad piniginis Lietuvos vienetas yra litas. Visą nepriklausomybės laikotarpį litas išliko stabilus ir stipri valiuta.

Steigiamojo Seimo metais vykdant aktyvią užsienio politiką sutvirtėjo tarptautinė Lietuvos padėtis. Lietuvą *de jure* pripažino šešiolika pasaulio valstybių, o nuo 1921 m. rugsėjo mėnesio Lietuva tapo Tautų Sąjungos nare.

Per savo kadenciją Steigiamasis Seimas iš viso priėmė apie 150 reikšmingų šalies ūkiui, kultūrai, švietimui ir kitoms sritims įstatymų. Beveik per pustrėčių jo veiklos metų buvo sušaukti 257 plenariniai posėdžiai. 1922 m. spalio 6 d. įvyko paskutinis Steigiamojo Seimo posėdis.

Jauna Lietuvos valstybė išlaikė pirmą demokratijos egzaminą, tautos išrinkti atstovai Lietuvos modernųjų laikų istorijoje paliko ryškų pėdsaką, kuriuo mes turėtume sekti ir šiandien savo garbingais darbais rašydami šiuolaikinio Lietuvos parlamentarizmo istoriją.

Seimo Pirmininko pavaduotojo Česlovo Juršėno kalba, skirta Steigiamojo Seimo 90-mečiui

Gerbiamoji Pirmininke, mielieji kolegos, malonūs svečiai! Pirmasis pranešėjas į Steigiamąjį Seimą pasižiūrėjo istoriko žvilgsniu. Leiskite man šiek tiek kitu žvilgsniu pasižiūrėti iš tikrųjų į labai turtingą mūsų parlamentarizmo istoriją ir į tuos metus, kai veikė Steigiamasis Seimas.

Pirmas klausimas – kada prasidėjo parlamentarizmas Lietuvoje, kada prasidėjo, šiuolaikine mintimi vertinant, modernusis parlamentarizmas? Be abejo, luominis parlamentarizmas buvo prieš pusę tūkstančio metų. Tai yra Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje. Viskas priklauso, nuo kurios konkrečios datos tai skaičiuosi. Ar nuo 1492, ar nuo 1506, ar nuo 1512 m. Taigi po metų kitų galime minėti oficialiai mūsų parlamentarizmo 500 metų. Neužmirškime Abiejų Tautų, arba Žečpospolitos, parlamentinio patyrimo. Bet vis dėlto artėkime prie mūsų dienų.

Tam tikrų šiuolaikinio parlamentarizmo bruožų jau buvo XX a. pradžioje Didžiajame Vilniaus Seime 1905 m. Ir būtent Didysis Vilniaus Seimas pareikalavo sušaukti Steigiamąjį, arba įsteigiamąjį, Seimą remiantis visuotiniais lygiais ir kitais demokratiniais pagrindais organizuotais rinkimais. O jeigu imsime Valstybės Tarybą, arba Lietuvos Valstybės Tarybą, kuri veikė 1917–1920 m., tai faktiškai buvo jau miniparlamentas. Tiesa, neišrinktas visuotiniuose rinkimuose, bet Valstybės Taryba turėjo savo statutą, savo patikrintas veikimo procedūras, tripakopę įstatymų leidybą ir faktišką opoziciją, nors apie tai nebuvo kalbama. Čia negaliu nepasakyti: būtent mažuma, kairioji mažuma, privertė priimti tokį Vasario 16-osios Aktą, kokį mes turime.

Jeigu kalbėtume apie modernųjį parlamentarizmą taip, kaip dabar suprantame, reikia kalbėti tik apie 1920–1922 m. Steigiamąjį Seimą. Čia yra du momentai. Pirmiausia, kaip suformuotas Steigiamasis Seimas. Mano kolega jau dėstė, kad visuotinių rinkimų pagrindu. Bet aš noriu iššifruoti vieną tų visuotinių rinkimų sudedamąją dalį. Tai yra vyrai ir moterys dalyvavo lygiomis teisėmis nuo 21 metų. Tiesa, kariškiams dėl tam tikrų priežasčių buvo suteikta išlyga – nuo 17 metų, bet čia atskira kalba. Imkim vyrų ir moterų teises.

Noriu jums, gerbiamieji, pranešti, kad šiuo požiūriu Lietuva yra tarp pirmaujančių pasaulio valstybių. Net parlamentarizmo tėvonija Didžioji Britanija neturėjo tokių moterų rinkiminių teisių 1919–1920 m. kaip Lietuva. Apskritai moterys galėjo balsuoti, bet tos, kurios buvo turtingos ir kurioms jau suėjo 30 metų. Tik po dešimties metų Didžiojoje Britanijoje buvo tokios moterų rinkiminės teisės kaip Lietuvoje 1919–1920 metais.

O jeigu kalbėtume apie kurias nors kitas šalis, tai net nepatogu skaičiuoti, kad net ir Belgija, ir Čekoslovakija, ir Portugalija, ir Ispanija, ir Prancūzija, ir Slovėnija, ir daugelis kitų valstybių tokių moterų teisių neturėjo kaip mes 1919–1920 m. O Šveicarija, tiesiog gėda sakyti, moterims lygias rinkimų teises suteikė 1971 m.

Ir, žinoma, labai svarbu, kas čia jau buvo pabrėžta, kad pirmąjį posėdį 1920 m. gegužės 15 d. pradėjo moteris – Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, žinoma rašytoja. Jai dar nebuvo nė 60 metų ir pagal vyresniškumo principą, kuris ir mūsųose įtvirtintas, ji pradėjo tą posėdį. Bet įsigilinus pasirodo, kad už ją buvo vyresnis kitas atstovas, netgi dvejais metais vyresnis. Tai buvo Simonas Rozenbaumas. Problema buvo ta, kad jis nemokėjo lietuviškai, jis kalbėjo jidiš kalba, nes tas buvo leidžiama tuometiniame parlamente. Taigi todėl G. Petkevičaitė-Bitė ir pradėjo pirmininkauti pirmajam posėdžiui.

Dabar apie patį darbą. Čia pakankamai pasakė kolega A. Kašėta ir aš nenoriu kartotis, bet vieną dalyką vis dėlto turėčiau akcentuoti, nes tai yra principinis dalykas ir kartais dėl jo ir anais laikais, tai yra Pirmosios Respublikos metais, ir dabar ginčijamasi. Tai yra pats pirmasis dokumentas, kuris priimtas, kaip stenogramose užrašyta, vienu balsu, tai yra vienbalsiai, rezolucija, kuri štai kaip skamba: „Lietuvos Steigiamasis Seimas, reikšdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuoja

esant atstatytą nepriklausomą Lietuvos valstybę kaip demokratinę respubliką etnologinėm sienom ir laisvą nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitom valstybėm.“ Čia yra keli momentai, kurie būtent šitam dokumente įtvirtinti. Man svarbu pabrėžti demokratinę respubliką, nes šita formuluotė buvo visose Pirmosios Respublikos Konstitucijose, bet išskyrus 1938 m., arba smetoninę, Konstituciją. Būdvardis „demokratinė“ dingo. Po karo partizanai pirmieji 1949 m. savo Laisvės Kovos Sąjūdžio tarybos deklaracijoje vėl įtvirtino demokratinę respubliką. Kai atsikūrė Antroji Respublika, tai yra 1990 m., Laikinajame Pagrindiniame Įstatyme buvo šita formuluotė ir jinai buvo, žinoma, 1992 m. tautos patvirtintoje Konstitucijoje. Tai yra labai svarbu.

Ir štai mano siūlymas, kurį aš oficialiai įregistravau. Mes turim Steigiamojo Seimo susirinkimo dieną – būtent gegužės 15-ąją. Atsižvelgdamas į šitą pirmąjį pagrindinį Steigiamojo Seimo darbą, aš siūlau vadinti šitą dieną Respublikos, o toliau – Steigiamojo Seimo susirinkimo diena, pabrėžiant, kad mes seniai ir dabar esam respublika.

Kai kalbam apie parlamentarizmą, negalim nekalbėti apie parlamentarus. O kokios jų teisės buvo? Štai jeigu imsime teises, pareigas, galimybes veikti ir mūsų, ir Steigiamojo Seimo, tai noriu jums kategoriškai tvirtinti, kad Steigiamojo Seimo atstovai, taip jie oficialiai vadinosi, vėliau buvo tautos atstovai, turėjo pakankamai įrankių tiek individualiai veikti, tiek kolektyviai arba grupėmis. O frakciją galima buvo sudaryti esant trims atstovams. Be kita ko, primenu: ir Antrojoje Respublikoje kurį laiką buvo tokia galimybė sudaryti mažos su-

dėties frakcijos. Jeigu lyginsim visą katalogą teisių, kas buvo tada ir kas dabar, žinoma, dabartinis Seimas turi daugiau tų galimybių, bet, noriu pasakyti, kai ko neturi, ką turėjo Steigiamojo Seimo nariai. Čia nesigraudindamas, bet tiesiog istorinės teisybės labui noriu pasakyti, kad atstovų teisių apsauga Steigiamajame Seime buvo didesnė. Sakysim, imunitetui panaikinti, kratai atlikti reikėjo dviejų trečdalių atstovų narių, o ne daugiau negu pusės kaip pas mus. Maža to, 1922 m. Konstitucijoje tas dalykas buvo dar sustiprintas. Jeigu Seimo atstovas arba tautos atstovas buvo suimamas be Seimo leidimo, tai Seimas, išnagrinėjęs šitą klausimą, galėjo paleisti tą Seimo narį. Tokia buvo teisė ar privilegija. Ar jinai buvo pagrįsta, ar ne – kitas atvejis. Dabar mes tokios teisės neturim. Ir už tai atsižvelgiant į šituos dalykus ir į tai, kad Seimas dominavo valstybės struktūroje, 112 tuometinių atstovų šmaikščiai A. Jakšto-Dambrausko buvo pavadinti „šimtu dvylika karalių“. Žinoma, tie šimtas dvylika karalių, turėdami galimybes, įvairiai reiškesi. Visų pirma per diskusijas. Turiu pasakyti, kad yra malonumas skaityti kai kurias Steigiamojo Seimo stenogramas. Jeigu jūs turėtumėt laiko ir ūpo, pasiskaitykit. Yra įdomu ir pamokoma, kadangi nemaža dalis Steigiamojo Seimo atstovų buvo aukšto lygio intelektualai, patyrę ir antikvos, ir Vakarų Europos priešakinės minties įtaką. Žinoma, būdavo ir išsismaginusių per diskusijas kaip ir pas mus. Tokiu atveju čia viskas priklausė nuo to, kas pirmininkavo, nes vieni pirmininkai buvo minkštesni, kiti buvo kietesni ir griežtesni. Tai griežtesnieji po pirmo įspėjimo nutraukdavo ir varydavo iš tribūnos, maža to, buvo ga-

Steigiamojo Seimo narės. Iš kairės: Emilija Spudaitė-Gvildienė, Ona Muraškaitė-Račiukaitienė, Gabrielė Petkevičaitė, Salomėja Stakauskaitė ir Magdalena Draugelytė-Galdikienė, 1921 m. LNM

limybė pašalinti iš salės vienam arba net dešimčiai posėdžių, ir tai ne kartą buvo pritaikyta. Žinoma, kentėdavo daugiausia opozicijos atstovai. O jeigu būdavo tokia situacija, kad pirmininkas arba spikeris nesusitvarko, tai buvo tokia įdomi taisyklė, kurios dabar nėra, galbūt reiktų šitą taikyti: spikeris turėdavo prisidengti galvą kepure ar kuo ir automatiškai daroma pertrauka. Čia, matyt, buvo perfrazuotas britų patyrimas. Ten tuo metu norėdamas daryti nenumatytą pertrauką spikeris nusiimdavo peruką. Mūsiškiai perukų neturėjo, tai buvo padaryta atvirkesniai – prisidengti galvą ir posėdis baigiasi. O kadangi, matau, jums šitas dalykas patinka, tai noriu pasakyti, kaip Vikipedija verčia „spikerį“ į lietuvių kalbą tais atvejais, kai atitinkamo straipsnio apie kurią nors šalį nėra lietuviškai. Jinai „spikerį“ verčia „garsiakalbiu“.

Nuo drausmės labiausiai nuklysdavo opozicija, nors opozicija nebuvo oficialiai įtvirtinta nei Konstitucijoje, nei Seimo statute. Priminsiu, kad tai buvo padaryta tik tai po daugelio metų, tai yra 1993–1994 m. Seimo statute opozicija buvo institucionalizuota. Tačiau opozicija pakankamai smarkiai reikėsi ir Steigiamajame Seime, ir vėlesniuose Seimuose, ir kai buvo kitokia opozicija 1926 m., ir, žinoma, jeigu imsime Aukščiausiąją Tarybą, kurioje irgi opozicija nebuvo įteisinta, o netgi buvo iš jos ir šaipomasi, ir visaip kitaip, opozicija galėjo veikti.

O kaip veikė anų laikų opozicija, aš čia tikrai vieną pavyzdį noriu pasakyti, ir jis yra gana įdomus. Buvo karo metai ir arkliai kaip traukimo priemonė, kaip transportas būdavo rekvizuojami, o prieš tai tikrinami. Tai štai vienas Seimo vicepirmininkas pasipiktino, kad kai jis nenusiuntė arklių patikrinti arklių mobilizavimo komisijai, gavo 4 tūkst. auksinų baudą. Ką daro tas vicepirmininkas? Jis skambina premjerui, ne, pirma skambina Seimo Pirmininkui, Seimo Pirmininkas – premjerui, premjeras – karo ministrui ir galų gale tas arklių mobilizavimo komisijos pirmininkas nubaudžiamas. Suprantama, kad opozicija, konkrečiai socialdemokratinė, šitai suuodžia ir visą dalyką iškelia padarydama, kaip čia pasakius, sarmatą tam vicepirmininkui. Tai čia tikrai vienas pavyzdys, o jų buvo pakankamai daug.

Dabar norėčiau pasakyti apie kai kuriuos tuometinės opozicijos veikimo būdus, nes opozicija, negalėdama paveikti labai stiprios daugumos, iš pradžių dauguma buvo ne tikrai krikdėmai, bet, kaip kolega sakė, ir liaudininkai, o paskui ir vieni krikdėmai turėjo 59 iš 112, vadinasi, aiški dauguma, jie balsuoja *en bloc* ir nieko jiems nepadarysi, tai pasipiktinę oponentai, saky-

sim, negiedojo kartu himno priėmus 1922 m. Konstituciją. Čia aš tai primenu dėl to, kad kai šiais laikais buvo toks bendras negiedojimas, tai nemanykite, kad čia kai kurie jūs sugalvojote naujieną. Tai jau buvo Steigiamajame Seime. Taip pat Steigiamajame Seime, o ne Aukščiausiojoje Taryboje, prasidėjo „balsavimas kojomis“. Tai yra opozicija, matydama, kad salėje nėra pakankamai žmonių, šmurkšt iš salės – ir posėdžio nėra. Taip sugadindavo reikalus valdžiai, bet valdžia turėjo savo kontrpriemonių ir pataisė atitinkamai Statutą – sumažino kvorumo normą. O 1992 m. tuometinė valdžia dar geriau padarė – apskritai panaikino kvorumą. Jo Konstitucijoje jūs nerastite, išskyrus tik ypatingus atvejus. Vėliau įstatymams priimti mes jau nusistatėme Statute kitokią normą ir kitokią tvarką.

Gerbiamieji, eidamas į pabaigą ir apibendrinamas norėčiau pasakyti, kad nepaisant tų vidinių ir tarptautinių, apie ką jau buvo kalbėta, keblumų, Steigiamasis Seimas savo istorinį vaidmenį atliko, bet jo minusai – štai tie 112 karalių, arba „seimokratija“ (toks buvo terminas, išrastas oponentų). Šitie dalykai buvo išnaudoti parlamentarizmo priešininkų rengiant valstybės perversmą. Apie jį buvo galvojama, apie jį buvo mąstoma jau 1923 metais, įvyko 1926 metais.

Ir baigdamas su apgailestavimu noriu jums pasakyti ir pats prisipažinti, kad 1990 metais mes, tuometiniai signatarai, užversti valstybės atkūrimo darbais, tikrai nepakankamai domėjomės mūsų pirmtakais. Ir štai tik neseniai leidžiant „Lietuvos parlamentarų biografinę žodyną“ paaiškėjo, kad 1990 metais dar buvo gyvas vienas iš Steigiamojo Seimo narių, tai yra buvęs Kauno kunigų seminarijos rektorius (1944–1946 m.) Stasys Gruodis. Jis mirė 1990 m. lapkričio 1 d., bet mes, gaila, jo nepalaidojome ir tik vėliau tai sužinojome. Čia yra, sakyčiau, tam tikra mums pamoka, kaip atitinkamai mes turėtume žiūrėti į savo pirmtakus.

Noriu prisiminti ir žuvusį karininką A. Matulaitį, kurį kolega minėjo. Tai buvo pirmoji auka kovoj su želigovskininkais, pirmasis žuvęs deputatas. Jo tikslis mirties data yra lapkričio 20 d. Taigi mes turime laiko ir šitą devyniasdešimtmetį prisiminti, ir pagerbti pirmąją auką. Tų aukų, kaip jau Pirmininkė sakė, buvo kur kas daugiau. Nemaža dalis Steigiamojo Seimo narių žuvo nuo įvairių okupantų ir aneksionistų veiksmų, buvo represuoti, nukankinti.

Todėl baigdamas, mielieji kolegos, kviečiu visus susikaupti ir tylos minute pagerbti ir karininką A. Matulaitį, ir kitus žuvusius, nukankintus ar represuotus tautos atstovus.

MOKSLINĖ KONFERENCIJA „STEIGIAMAJAM SEIMUI – 90“

Gegužės 14 d. Seimo Kovo 11-osios salėje įvyko nacionalinė mokslinė konferencija „Steigiamajam Seimui – 90“. Konferenciją atidarė ir jos dalyvius pasveikino Seimo Pirmininko pavaduotojas Algis Kašėta, Europos Parlamento narys, Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo Pirmininkas, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras prof. Vytautas Landsbergis.

Pranešimus skaitė Seimo narys Algis Kazulėnas, Seimo Pirmininko pavaduotojas Česlovas Juršėnas, Vilniaus universiteto, Lietuvos istorijos instituto, Mykolo Romerio universiteto, Vilniaus pedagoginio universiteto, Klaipėdos universiteto, Kauno technologijos universiteto, Vytauto Didžiojo karo muziejaus mokslininkai.

STEIGIAMOJO SEIMO 90-MEČIUI SKIRTOS PARODOS

Gegužės 14 d. Seimo parodų galerijoje atverta Seimo kanceliarijos parengta fotografijų, dokumentinių šaltinių ir knygų paroda „Steigiamajam Seimui – 90“ bei Šiaulių „Aušros“ muziejaus parengta paroda „Šiauliečiai – parlamentarizmo tradicijų puoselėtojai“.

Seimo kanceliarijos Parlamentarizmo istorijos ir atminimo įamžinimo skyriaus parengtoje parodoje „Steigiamajam Seimui – 90“ eksponuotos Lietuvos centrinio valstybės archyvo (LCVA), Lietuvos nacionalinio muziejaus (LNM), Vytauto Didžiojo Karo muziejaus (VDKM) fondų fotografijos, atspindinčios Steigiamojo Seimo veiklos istoriją: 1920 m. balandžio 14–15 dienomis įvykusius rinkimus, Steigiamojo Seimo atidarymo iškilmes, fotografijose užfiksuotas Seimo

posėdžių akimirkas, Seimo frakcijų fotonuotruokas ir kt. Taip pat pristatomas knygų, studijų apie Steigiamąjį Seimą stendas bei dokumentinių šaltinių kopijų iš LCVA eksponatai: 1922 m. rugpjūčio 1 d. Lietuvos Valstybės Konstitucijos ištraukos, Steigiamojo Seimo posėdžių darbotvarkių, deklaracijų, įstatymų projektai ir kt.

Šiaulių „Aušros“ muziejaus parodoje „Šiauliečiai – parlamentarizmo tradicijų puoselėtojai“ supažindinta su svarbiausiomis Šiaulių politinio gyvenimo asmenybėmis, jų indėliu į moderniojo Lietuvos parlamentarizmo raidą. Pristatyti Didžiojo Vilniaus Seimo ir Lietuvos konferencijos Vilniuje atstovai, Vasario 16-osios signatarai, Steigiamojo Seimo bei I, II, III Seimų nariai.

Parodoje taip pat eksponuota medžiaga apie 1990 m. vasario 24 d. Šiauliuose išrinktus Aukščiausios Tarybos – Atkuriamojo Seimo narius, signatarus.

Seimo kanceliarijos Parlamentarizmo istorijos ir atminimo įamžinimo skyrius planuoja atnaujinti Steigiamajam Seimui skirtą interneto svetainės informaciją. Visuomenė Seimo internetiniame puslapyje, 1918–1940 metų teisės aktų bazėje gali rasti Steigiamojo Seimo priimtus teisės aktus, Steigiamojo Seimo stenogramas. Ateityje numatoma parengti Steigiamojo Seimo dokumentų kompaktinę plokštelę.

Be to, Seime bus surengti Steigiamojo Seimo narių Vlado Jurgučio (125-ųjų), Mykolo Krupavičiaus (125-ųjų), Aleksandro Stulginskio (125-ųjų), Antano Tumėno (130-ųjų) gimimo metinių minėjimai, Lietuvos mokyklų, kurioms yra suteikti Steigiamojo Seimo narių vardai, seminarai-konferencijai, kiti istoriniai-kultūriniai renginiai. Bus toliau tęsiama ažuoliukų sodinimo tradicija J. Tumėno gatvėje prie Seimo.

Lietuvos miestų ir rajonų savivaldybių, Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių bus prašoma aplankyti Steigiamojo Seimo narių kapus.

Komitetai

AUDITAS

VIEŠIEJI PIRKIMAI STATYBŲ SEKTORIUJE – BE KONKURENCIJOS IR NEPAGRĪSTOMIS KAINOMIS

Gegužės 12 d. Audito komitetas posėdyje svarstė valstybinio audito ataskaitą „Lietuvos automobilių kelių direkcijos statybos darbų pirkimai“.

Atlikdami šį auditą kontrolieriai siekė nustatyti viešųjų pirkimų statybos darbų srityje trūkumus ir pasiūlyti galimus sprendimus šiai sričiai tobulinti. Tokie pirkimai sudaro apie 50 proc. visų viešųjų pirkimų. Atlikus auditą Lietuvos automobilių kelių direkcijoje ir Viešųjų pirkimų tarnyboje, Valstybės kontrolė rekomendavo, kad perkančiosios organizacijos darbus pirkimų ne didesne nei skaičiuojamoji statybos darbų kaina, būtų užtikrintas šių kainų pagrįstumas, įvesta sisteminė pirkimų kontrolė ir kt.

Audito komiteto nariai atkreipė dėmesį į skaičiuojamosios kainos svarbą valstybei ir savivaldybėms vykdant viešuosius darbų pirkimus. Komiteto nariai stebėjosi, kad skaičiuojamoji kaina šiuo metu yra nustatoma remiantis vienos uždarnosios akcinės bendro-

vės rekomendacijomis, o jos sudarymo nekontroliuoja nei Aplinkos ministerija, nei kitos valstybės institucijos. Dėl šių priežasčių buvo sudarytos puikios sąlygos, vadovaujantis nepatikrintais įkainiais ir nepagrįstomis kainomis statybos darbams, planuoti ir gauti lėšas iš valstybės bei savivaldybių biudžetų.

Nors Valstybės kontrolė audito ataskaitą Aplinkos ministerijai pateikė dar 2010 m. sausio mėnesį, komiteto narių nuostabai, ši ministerija iki šiol nenumatė tinkamo priemonių plano rekomendacijoms įgyvendinti.

Komitetas bendru sutarimu nusprendė sudaryti darbo grupę, kuri su ministerijų ir Valstybės kontrolės atstovais toliau nagrinės viešųjų pirkimų statybos sektoriuje problemas ir inicijuos reikalingų teisės aktų pakeitimus, nes teisinio reglamentavimo spragos lemia neefektyvų ir neracionalų lėšų panaudojimą investicijų programos projektams.

EKONOMIKA

KOMITETAS PAMINĖJO 20-ĄJĄ VEIKLOS SUKAKTĮ

Gegužės 19 d. Ekonomikos komitetas surengė iškilmingą posėdį „Lietuvos ekonomika – 20 metų patirtis ir nauji iššūkiai“, skirtą komiteto veiklos 20-mečiui paminėti. Iškilmingo posėdžio dalyvius pasveikino Seimo Pirmininkė Irena Degutienė.

Komiteto pirmininkas Dainius Budrys pažymėjo, kad per dvidešimt metų komiteto nuveikti darbai tapo prasmingu indėliu kuriant nepriklausomą demokratinę valstybę.

Ūkio ministras Dainius Kreivys pranešime „Lietuvos ekonomika: dabartis ir nauji iššūkiai – strategija 2020 m. Europa“ paminėjo svarbiausius bei pagrindinius tikslus gerinant Lietuvos investicinę aplinką, kuri pirmiausia turėtų būti orientuota į ilgalaikę šalies ūkio plėtrą, ekonomikos augimą ir visuomenės gerovės didinimą.

Iškilmingame posėdyje visų kadencijų komiteto pirmininkai apžvelgė komiteto istoriją bei nuveiktus

darbus reformų ir narystės Europos Sąjungoje laikotarpiais. Pažymėta, kad kiekvienoje kadencijoje buvo sprendžiami bei priimami to laikotarpio svarbiausi ekonomikos rinkos iššūkiai. Komitetui teko daug nuveikti radikaliai pertvarkant ūkį, užtikrinant rinkos ekonomikos įtvirtinimą, šalies įstatymus suderinant su ES teise. Kalbėjo ir diskusijoje dalyvavo buvę Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo Ekonomikos komisijos nariai Arvydas Kostas Lesčinskas ir Romualdas Rudzys, taip pat buvę Ekonomikos komiteto pirmininkai Sigutė Burbienė, Vaclovas Karbauskis, Vytas Navickas ir Birutė Vėsaitė.

Komiteto posėdyje

EUROPOS REIKALAI

REIKALINGAS SPECIALUS ĮSTATYMAS, SKIRTAS NUSTATYTI „RAIL BALTICA“ PROJEKTO ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE PAGRINDUS

Gegužės 14 d. Europos reikalų komitetas pritarė Vyriausybės veiksams spartinant prioritetinį tran-

seuopinių transporto tinklų (TEN-T) projektą „Rail Baltica“.

Komiteto posėdžio sprendime pritariama siūlymui inicijuoti specialų įstatymo projektą, skirtą nustatyti „Rail Baltica“ projekto įgyvendinimo Lietuvos Respublikos teritorijoje pagrindus, įskaitant ir projektui

įgyvendinti reikalingos žemės paėmimą visuomenės poreikiams.

Komitetas taip pat siūlo Vyriausybei iki 2010 m. spalio 1 d. priimti sprendimus dėl intermodalinio logistikos centro Kaune įsteigimo ir plėtros.

IŠSKIRTI SEIMO PRIORITETAI PAGAL EUROPOS KOMISIJOS METINĘ DARBO PROGRAMĄ

Gegužės 19 d. bendrame Europos reikalų ir Užsienio reikalų komitetų posėdyje išskirti Seimo prioritetai pagal Europos Komisijos 2010 m. darbo programą.

Atsižvelgus į Vyriausybės pasitarime patvirtintą „Lietuvai svarbiausių ES iniciatyvų, planuojamų Europos Komisijos pateikti 2010–2014 m., sąvadą“ ir Seimo specializuotų komitetų išvadas, 43 pasiūlymai priimti ES teisės aktus ar kitus ES dokumentus buvo priskirti prie labai aktualių, o 19 – prie aktualių. Seimo priori-

tetais įvardytos EK iniciatyvos, susijusios su energetikos ir transporto infrastruktūros, finansų tvarumo bei laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės klausimais.

Remiantis Seimo statuto nuostatomis, Vyriausybė yra įpareigota teikti pirmines pozicijas dėl labai aktualių ir aktualių EK iniciatyvų Seimui raštu. Šiais klausimais parlamentas gali pareikšti savo nuomonę, o tam tikrais atvejais – ir priimti Seimo rezoliuciją.

INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTRA

KOMITETO POSĖDYJE – APIE AUTORIŲ IR GRETUTINES TEISES BEI JŲ GYNIMO PROBLEMAS

Gegužės 26 d. Informacinės visuomenės plėtros komiteto posėdyje diskutuota apie autorių ir gretutines teises bei jų gynimo problemas. Lietuvos antipiratinės veiklos asociacijos LANVA pirmininkas Vytautas Simanavičius informavo apie autorių ir gretutinių teisių pažeidimus Lietuvoje. Kaip vieną iš pagrindinių problemų, su kuria dažniausiai yra susiduriama, V. Simanavičius įvardijo internetinį piratavimą. Vykstant šiam procesui tiek autoriai, tiek ir valstybė patiria didelę žalą. Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovas Rytis Kalinauskas apibrėžė informacijos platinime dalyvaujančius subjektus – platintojus, tarpininkus ir vartotojus.

Diskusijos metu išsakyta daug įvairių nuomonių, kaip būtų galima pažaboti internetinį piratavimą. V. Simanavičius nurodė, kad baudų skyrimas platintojams bei nelegalios informacijos vartotojams nėra efektyvus problemos sprendimo būdas, todėl siekiant

kovoti su minėta problema, būtina sukurti bendrą sistemą bei paskirti pagal kompetenciją atsakingas institucijas, kurios imtųsi visų reikiamų priemonių, kad internetiniam piratavimui būtų užkirstas kelias. Taip pat aktyviai šioje veikloje turėtų dalyvauti ir policija. Pasak R. Kalinausko, galima būtų pasiremti Prancūzijos ir Airijos pavyzdžiais, kur autorių bei gretutinių teisių gynimo procesas pradedamas ne nuo informacijos platintojo, o nuo suinteresuoto asmens, tai yra vartotojo, nes kol yra paklausa, tol bus ir pasiūla. Komiteto narys Paulius Saudargas teigė, kad vienas iš efektyviausių būdų būtų informacinio srauto, tai yra duomenų kiekio, neatsižvelgiant į informacijos turinį, apmokestinimas.

Diskusijai užsitęsęs, komiteto pirmininkas Vytautas Grubliauskas apibendrino diskusijoje išsakytas nuomones bei informavo, kad minėtas klausimas komitete bus svarstomas ir vėliau.

IŠSKIRTI AKTUALŪS ŽEMĖS ŪKIO IR ŽUVININKYSTĖS SRITIES KLAUSIMAI PAGAL EK 2010 M. TEISĖKŪROS IR DARBO PROGRAMĄ

Gegužės 12 d. Kaimo reikalų komitetas apsvarstė Lietuvai aktualias Europos Komisijos iniciatyvas pagal 2010 m. EK teisėkūros ir darbo programą. EK šias iniciatyvas ketina pateikti 2010–2014 metais. Žemės ūkio, maisto ūkio, žuvininkystės, veterinarijos ir fitosanitarijos srityse Vyriausybė išskyrė tris prioritetines iniciatyvas – Komunikatą dėl Bendrosios žemės ūkio politikos ateities, Paketą dėl žemės ūkio produktų kokybės

ir Pasiūlymus dėl bendrosios žuvininkystės politikos reformos.

Komitetas bendru sutarimu pritarė Vyriausybės iškirtoms aktualioms iniciatyvoms, taip pat pasiūlė į Seimo prioritetus kaip aktualų įtraukti teisės akto pasiūlymą dėl mažiau palankių ūkininkauti vietovių, kaip labai aktualų – Gyvūnų sveikatos įstatymą.

KOMITETAS PRITARIA VYRIAUSYBĖS POZICIJAI DĖL ŽEMĖTVARKOS FUNKCIJŲ PERSKIRSTYMO

Gegužės 19 d. Kaimo reikalų komitetas apsvarstė Europos Sąjungos Tarybos sprendimo projektą, kuriuo nustatomos taisyklės tam tikrų žuvininkystės produktų importo į ES iš Grenlandijos (KOM(2010) 176), bei Europos Parlamento ir Tarybos reglamento projektą (KOM(2010) 145), kuriuo nustatomos tikslinės Bendrosios žuvininkystės politikos finansavimo išlaidos, ir konstatavo, kad neįžvelgia prieštaravimo subsidiarumo principui.

Komitetas apsvarstė Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvadą dėl Licencijuotų sandėlių ir sandėliavimo dokumentų įstatymo pakeitimo įstatymo projekto (Nr. XP-647(2)). Nuspręsta pritari visiems Teisės departamento pastaboms ir suderinti įstatymo projektą su Paslaugų įstatymo nuostatomis. Įstatymo projekte patikslintas subjektų sąrašas, kurie gali verstis licen-

cijuoto sandėlio veikla, patikslinti licencijų išdavimo reikalavimai ir labiau reglamentuota sandėlio veikla.

Komitetas svarstė Seimo narių pasiūlymus ir Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvadą dėl Žemės įstatymo 2, 3, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52 straipsnių pakeitimo ir papildymo, taip pat Įstatymo papildymo 4¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIP-1555(3).

Komitetas pritarė Seimo nario Edmundo Pupinio pasiūlymams ir teikia Seimui priimti įstatymo projektą, pagal kurį siūloma valstybinę žemę kaimo vietovėse pavesti tvarkyti Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, o valstybinę žemę miestuose – savivaldybėms.

APSVARSTYTOS ŽUVININKYSTĖS SEKTORIAUS AKTUALIJOS

Gegužės 26 d. Kaimo reikalų komitetas svarstė Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 2, 4, 8 ir 11 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1522 parengiamuosius darbus ir surengė šio įstatymo projekto klausymus. Svarstymo data komitete – birželio 2 d. Šiuo įstatymo projektu siūloma atsisakyti licencijavimo atliekant nekilnojamųjų daiktų kadastro duomenų nustatymo darbus, kaip perteklinio reikalavimo. Paslaugų teikėjų kvalifikacijai užtikrinti darbus atliekantiems fiziniams asmenims (specialis-

tams) pakanka turėti Vyriausybės įgaliotos institucijos išduotą kvalifikacijos pažymėjimą.

Kaimo reikalų komiteto posėdyje buvo išklaudyta Žemės ūkio ministerijos informacija apie pertvarkymus Žemės ūkio ministerijai pavaldžiose žuvininkystės įstaigose bei pasiūlymai verslinės ir mėgėjų žvejybos plėtrai vidaus vandens telkiniuose. Valstybinis žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centras bei Laukystos žuvų veislynas reorganizuoti prijungiant prie Žuvininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos. Dalis

reorganizuoto Valstybinio žuvininkystės ir žuvininkystės tyrimo centro funkcijų perduota Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai. Atlikus pertvarkymus darbuotojų skaičius sumažėjo 115 pareigybių. 2011 m. planuojama sutaupyti apie 3,2 mln. Lt. biudžeto lėšų.

Vidaus vandens telkiniuose tikslinga: plėtoti verslinę ir mėgėjų žvejybą; sugriežtinti verslinės žvejybos tvarką, išskyrus privačius žuvininkystės telkinius, di-

desnius nei 500 ha telkinius, specializuotą seliavų, ežerinių stintelių verslinę žvejybą, upėse vykdyti tik stintų, nėgių, ungurių žvejybą bei žvejybą gaudyklėmis; optimizuoti žvejybos intensyvumą bei žvejybos įmonių skaičių Kuršių ir Kauno mariose; skatinti mėgėjams patrauklių žvejybos vietų kūrimą bei kaimo turizmo plėtrą ir etnografinę žvejybą.

NACIONALINIS SAUGUMAS IR GYNYBA

PRITARTA SPECIALIŲ TYRIMŲ TARNYBOS 2009 M. VEIKLOS ATASKAITAI

Gegužės 19 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas pritarė Specialiųjų tyrimų tarnybos 2009 m. veiklos ataskaitai ir pateikė Seimo nutarimo projektą dėl jos.

Komitetas konstatavo, kad vis dar nedaug asmenų praneša Specialiųjų tyrimų tarnybai apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, o ikiteisminių tyrimų, pradėtų gavus skundą ir pranešimą apie nusikalstamą veiką, skaičius mažėja treti metai iš eilės. Taip pat komitetas pabrėžė, kad valstybės ir savivaldybės įstaigų veikla įgyvendinant Nacionalinės kovos su korupcija programos įgyvendinimo 2009–2010 m. priemonių plane numatytas priemones yra nepatenkinama, nėra įvykdyti šiame etape iškelti uždaviniai, o suplanuoti tikslai pasiekti tik iš dalies.

Komitetas Vyriausybei pasiūlė 2011-aisiais numatyti didesnę Specialiųjų tyrimų tarnybos finansavimą baudžiamojo persekiojimo funkcijai vykdyti, užtikrinti, kad teisės aktų projektų rengėjai Korupcijos preven-

cijos įstatyme nustatytais atvejais atliktų teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus. Taip pat Vyriausybei pasiūlyta išnagrinėti disponavimo techninėmis priemonėmis, skirtomis/galinčiomis aptikti, nutraukti ar sutrikdyti operatyvinėje veikloje specialia tvarka naudojamų techninių priemonių veikimą, ribojimo klausimą.

Tarpžinybinei komisijai kovai su korupcija koordinuoti buvo pasiūlyta užtikrinti, kad Nacionalinės kovos su korupcija programos priemonės būtų įgyvendinamos laiku ir tinkamai, bei spręsti klausimą dėl Nacionalinės kovos su korupcija programos priemonių plano atnaujinimo.

Komitetas Specialiųjų tyrimų tarnybai pasiūlė pateikti aiškius kiekybinius ir kokybinius tarnybos veiklos vertinimo parametrus. Taip pat paprašyta įvertinti taikomas priemones ir pateikti siūlymus, kaip būtų galima efektyviau skatinti asmenis pranešti apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

APSVARSTYTA VALSTYBĖS SAUGUMO DEPARTAMENTO VEIKLOS ATASKAITA

Gegužės 19 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas išklaušė Valstybės saugumo departamento 2009 m. veiklos ataskaitą.

„Veiklos problemos žinomos ir naujai VSD vadovybei, tačiau tam tikrais klausimais prašysime papildomos informacijos. Šio posėdžio metu gavome duomenų dėl būsimų VSD funkcinių ir struktūrinių pakeitimų, susijusių su žvalgybos koordinavimo ir kontrolės stiprinimo koncepcijos įgyvendinimu, naujo pastato statyba, dėl kiekvieno iš viešai nuskambėjusių rezonansinių įvykių. Komitetas pageidauja atskirų susitikimų su

VSD vadovybe metu aptarti kiekvieną klausimą“, – sakė komiteto pirmininkas Arvydas Anušauskas.

Departamento vadovas posėdžio metu nurodė šiuo metu vykdomas VSD funkcijas, kurios nebūdingos šiai žvalgybos tarnybai – tai dalyvavimas iliustracijos procese, ikiteisminių tyrimų vykdymas ir kt.

„Nebūdingų funkcijų planuojama atsakyti, tačiau tai turi būti išdiskutuota komitete ir priimti reikiami sprendimai. Žinoma, sutarėme atskirai išklausti VSD vadovą dėl grėsmių ir jų vertinimo, dėl rezonansinių

įvykių ar bylų, siejamų ar susijusių su VSD veikla“, – sakė komiteto pirmininkas.

Detalizuotus VSD veiklos klausimus, numatytas galimas reformas, taip pat komiteto sprendimo dėl VSD

veiklos projektą, kuriame bus suformuluoti siūlymai VSD veiklai tobulinti, planuojama svarstyti artimiausiu metu.

SOCIALINIAI REIKALAI IR DARBAS

APSVARSTYTOS SOCIALINIŲ DARBUOTOJŲ DARBO UŽMOKESČIO IR PERKVALIFIKAVIMO PROBLEMS

Gegužės 12 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas posėdyje nagrinėjo socialinių darbuotojų darbo užmokesčio ir perkvalifikavimo problemas. Posėdyje konstatuota, kad socialinį darbą dirbančių asmenų darbo užmokestis yra vienas iš mažiausių tarp visų biudžetinių įstaigų darbuotojų (tarp jų – ir su aukštuju universitetiniu išsilavinimu). Komitetas nutarė sudaryti darbo grupę, kuri ieškotų šaltinių ir būdų, kaip padidinti socialinį darbą dirbančių asmenų darbo užmokestį. Komiteto darbo grupė savo siūlymus turėtų pateikti po dviejų savaitių.

Posėdyje taip pat buvo akcentuotos socialinių darbuotojų perkvalifikavimo problemos. Pagal galiojančius teisės aktus nuo 2011 m. liepos 1 d. teisę dirbti socialiniu darbuotoju turės tik aukštąjį socialinio darbo ar jam prilygintą išsilavinimą įgiję asmenys. Komitetas, atsižvelgdamas į sunkmetį, nusprendė kreiptis į atsakingas institucijas su siūlymu nukelti šį terminą dvejiems metams.

Komiteto posėdyje išklaudyta informacija apie II pakopos pensijų fondų veiklą. Dalyvaujant pensijų

kaupimo bendrovėms atstovaujančių asociacijų vadovams, Vertybinių popierių komisijos pirmininkas Vilius Šapoka pristatė II pakopos pensijų fondų veiklos rezultatus.

V. Šapoka pažymėjo, kad 2010 m. kovo 31 d. bendras pensijų fondų turtas sudarė 3,491 mlrd. Lt – tai 128 mln. Lt daugiau nei iš viso nuo pensijų reformos pradžios buvo pervedusi SODRA. Bendras pensijų fondų atskaitymų (nuo įmokos ir už turto valdymą) dydis per laikotarpį iki 2010 m. kovo 31 d. sudarė 180 mln. Lt. Jis akcentavo, kad atskaitymų dydžio negalima lyginti su pensijų fondų turto prieaugiu, nes atskaitymų lėšos naudojamos depozitoriumo ir vertybinių popierių saugojimo mokesčiams, atlyginimams ir kitoms įmonių patiriamoms išlaidoms. Tačiau pranešėjas atkreipė dėmesį, kad II pakopos pensijų kaupimo sistemos valdymas per brangus ir atskaitymus būtų galima mažinti.

Komitetas paragino Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją artimiausiu metu pateikti Vyriausybei Pensijų kaupimo įstatymo pataisais, numatančias sumažinti pensijų fondų atskaitymus.

PRITARTA BK PATAISOMS DĖL SANKCIJŲ UŽ SEKSUALINIUS NUSIKALTIMUS PRIEŠ VAIKUS GRIEŽTINIMO

Gegužės 19 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas, paskirtas papildomu, pritarė Baudžiamojo kodekso pataisoms (projektas Nr. XIP-752), kuriomis siekiama nustatyti griežtesnes sankcijas už nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus mažamečių ir nepilnamečių seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui. Komitete buvo išklaudytos Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, Generalinės prokuratūros,

Teisingumo ministerijų atstovų nuomonės. Komitetas, įvertindamas ypatingos vaiko apsaugos nuo seksualinio smurto būtinybę, atsižvelgdamas į šios nusikalstamos veikos žalą tolesniam aukos gyvenimui ir manydamas, kad turi būti keliama aukštesni standartai bei griežtesni reikalavimai dėl vaikų apsaugos ir atsakomybės pažeidėjams taikymo, pritarė svarstytoms pataisoms.

KOMITETAS PRITARĖ NEJGALIŪJŲ TEISIŲ KONVENCIJOS ĮSTATYMO RATIFIKAVIMO PROJEKTUI

Gegužės 26 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas po svarstymo pritarė Įstatymo dėl Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos fakultatyvaus protokolo ratifikavimo projektui. Neįgaliųjų teisių konvencijos tikslas – skatinti ir užtikrinti visų neįgaliųjų visapusišką ir lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą šių asmenų prigimtiniam orumui.

Komitetas posėdyje svarstė klausimą dėl vaikų apklausos kambarių veiklos užtikrinimo. Šis klausimas įtrauktas į posėdžio darbotvarkę tęsiant parlamentinę kontrolę dėl vaiko teisių apsaugos įstaigų veiksmų, apsaugant vaiko teises ir teisėtus interesus ir atsižvelgiant į Generalinės prokuratūros pateiktą informaciją, jog nuo 2010 m. VŠĮ „Vaiko namas“ sustabdžius veiklą, be šios įstaigos specialistų pagalbos pastebimai pasunkėjo baudžiamųjų bylų, kuriose nuo seksualinės prievartos nukentėjo nepilnamečiai, tyrimo ir nagrinėjimo teismuose rezultatyvumas. Prokuratūra, kuri atsakinga už greitą ir efektyvų analizuojamos kategorijos bylų ištyrimą ir išnagrinėjimą teismuose, negali įvykdyti jai pavestų funkcijų be profesionalios psichologinių tarnybų pagalbos. Vidaus reikalų ministerijos atstovas posėdyje informavo, kad įgyvendinant Nacionalinę smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2005–2007 m. programą buvo įrengti 5 vaikų apklausos kambariai prie policijos komisariatų. Efektyviausiai šiuo metu naudoja-

mas vaikų apklausos kambarys Kaune. Vilniuje esantis vaikų apklausos kambarys buvo retai naudojamas, nes iki 2009 m. buvo neatlygintinai naudojamasi VŠĮ „Vaiko namas“ specialistų paslaugomis. Ministerijos atstovas pažymėjo, kad trūksta specialistų – profesionalių psichologų darbui vaikų apklausos kambariuose. Svarstoma galimybė šiam tikslui įsteigti papildomus psichologų etatus arba pirkti profesionalių vaikų psichologų paslaugas. Posėdyje nutarta prašyti Vidaus reikalų ministerijos papildomos informacijos dėl lėšų, skirtų vaikų apklausos kambarių įrengimui, panaudojimo.

Komitetas posėdyje taip pat svarstė klausimą dėl valstybės biudžeto tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams socialinėms išmokoms mokėti. Gauta informacija, kad ekonominės krizės laikotarpiu, labai pagausėjus socialinių išmokų gavėjų skaičiui, kai kuriose Lietuvos savivaldybės jau šiuo metu trūksta lėšų socialinėms išmokoms mokėti. Todėl komitetas posėdyje domėjosi, ar pakaks lėšų valstybės perduotų savivaldybėms funkcijų – socialinių išmokų skaičiavimui ir mokėjimui – įgyvendinimui. Posėdyje dalyvavę Socialinės apsaugos ir darbo bei Finansų ministerijų atstovai patikino, kad socialinių išmokų mokėjimas – prioritetas klausimas, ypač sunkmečio laikotarpiu, tad ministerijos glaudžiai bendradarbiauja šioje srityje. Net labai pagausėjus socialinių išmokų gavėjų skaičiui, šių išmokų mokėjimas nebus sutrikdytas.

ŠVIETIMAS, MOKSLAS IR KULTŪRA

KOMITETAS SVARSTĖ ŠVIETIMO ĮSTATYMO PAKEITIMO PROJEKTĄ

Gegužės 12 d. Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas, dalyvaujant švietimo ir mokslo viceministru Vaidui Baciui, Švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos tėvų forumo atstovams, nagrinėjo Seimo narių ir kitų suinteresuotų asmenų pateiktus pasiūlymus Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-1814. Komitetas, apsvaustęs dalį pasiūlymų, nusprendė toliau svarstyti įstatymo projektą kitame posėdyje.

Švietimo ir mokslo viceministrė Nerija Putinaitė pristatė patobulintą studentų priėmimo į menų studijas tvarką. Viceministrė informavo, kad 20 proc. me-

no studijoms skirtų krepšelių lėšų bus skirta grantams, kurie bus teikiami skelbiant konkursą. Universitetų ir kolegijų paraiškas, remiantis atitinkamais prioritetais, svarstys bendra Švietimo ir mokslo ir Kultūros ministerijų komisija. Švietimo ir mokslo viceministrė pabrėžė, kad yra patobulinta stojančiųjų specialiųjų gebėjimų vertinimo formulė ir aiškiai apibrėžti stojančiųjų vertinimo kriterijai, kad būtų aiškiau diferencijuoti laikančiųjų egzaminą rezultatai. Taip bus galima atrinkti ir valstybės finansavimą skirti didesnei daliai talentingiausių stojančiųjų. Viceministrė taip pat akcentavo, kad stojančiųjų į visas meno studijų srities kryptis

Posėdžiauja Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas

konkuravimas vienoje grupėje vieniems stojantiems suteikdavo didesnę prioritetą nei kitiems, todėl meno studijų srities studijų krepšeliai buvo suskirstyti į dvi studijų krypčių grupes: architektūros, dailės, dizaino, fotografijos ir medių krypčių, muzikos, teatro ir kino, šokio krypčių. Komiteto nariai dėl studentų priėmimo į menų studijas tvarkos pasikeitė nuomonėmis su posėdyje dalyvavusiais Lietuvos muzikos ir teatro akademijos, Vilniaus dailės akademijos atstovais.

Taip pat apsvarstyti Seimo nario Jaroslavo Narkevičiaus pasiūlymai dėl Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XP-1320(2). Seimo nario pasiūlymams, susijusiems su pagalbinės kalbos statuso įtvirtinimu ir vartojimu savivaldybėse, kuriose tautinės mažumos sudaro 10 ir daugiau procentų gyventojų, komitetas nepritarė. Posėdyje dalyvavusi Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkė Irena Smetonienė pabrėžė, kad kalbotyros mokslas pagalbinėmis kalbomis vadina ne gyvąsias ir mirusias etnines kalbas,

bet kalbas, vartojamas skirtingomis kalbomis kalbantiems žmonėms susikalbėti arba slaptąsias kalbas (pvz., kodus), žargonus. Be to, Valstybinės kalbos įstatymas nereglamentuoja tautinėms mažumoms ar etninėms grupėms priklausančių asmenų ir jų bendrijų kitų įstatymų nustatytos teisės puoselėti gimtąją kalbą, todėl tokie pasiūlymai prieštarautų įstatymo esmei.

Komitetas taip pat pritarė Etninės kultūros globos tarybos 2009 metų veiklos ataskaitai, valstybinio audito ataskaitai „VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos veikla“, Lietuvos mokslo tarybos 2009 metų ataskaitai bei Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2009 metų veiklos ataskaitai ir nusprendė teikti atitinkamų nutarimų projektus Seimui.

Komitetas bendru sutarimu pritarė siūlymams dėl 2010 metų Europos Komisijos darbo programoje numatytų parengti dokumentų komiteto srities klausimais aktualumo.

IŠKLAUSYTA INFORMACIJA APIE VILNIAUS R. PABERŽĖS „VERDENĖS“ VIDURINĘ MOKYKLĄ IR KLAIPĖDOS VALSTYBINIO MUZIKINIO TEATRO VEIKLĄ

Gegužės 14 d. Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas nagrinėjo 2010 m. balandžio 7 d. komiteto sprendimo dėl Vilniaus rajono savivaldybės Paberžės „Verdenės“

vidurinės mokyklos ir Švietimo ir mokslo ministerijos informaciją dėl Vyriausybės nutarimo „Dėl Rytų Lietuvos švietimo infrastruktūros tobulinimo 2009–2012

metų programos“ įgyvendinimo. Komiteto nariai išklausė Vilniaus rajono savivaldybės ir Vilniaus r. Paberžės „Verdenės“ vidurinės mokyklos bei Vilniaus r. šv. St. Kostkos vidurinės mokyklos atstovų pateiktą informaciją. Komiteto nariai Petras Gražulis ir Jaroslavas Narkevičius pasiūlė ieškoti lėšų „Verdenės“ vidurinės mokyklos priestatui ir išspręsti užsitęsusią problemą. Komiteto nariai nusprendė kreiptis į Vilniaus apskrities valstybinę švietimo priežiūros tarnybą ir Vilniaus visuomenės sveikatos centrą, kad jie įvertintų, ar „Verdenės“ ir Šv. St. Kostkos vidurinių mokyklų mokinių ir mokytojų darbo sąlygos atitinka higienos ir kitas normas, nustatytas teisės aktuose.

Komiteto nariai taip pat išklausė Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro vadovės Audronės Nekrošienės informaciją apie teatro veiklą. A. Nekrošienė pabrėžė problemas, su kuriomis susiduria teatras: nepritaikytos teatro reikmėms patalpos, netinkama akustika, lėšų

trūkumas, teatro bendruomenės psichologinė įtampa. Teatro vadovė pabrėžė, kad visas problemas išspręstų naujo pastato statyba, ir siūlė komiteto nariams pritariti sprendimui Klaipėdos valstybinį muzikinį teatrą įtraukti į Valstybinės reikšmės objektų sąrašą. Posėdyje dalyvavęs kultūros ministras Remigijus Vilkaitis akcentavo, kad tai paspartintų teatro problemų sprendimą, ir siūlė pritariti tokiai nuomonei. Komiteto nariai, įvertinę teatro vadovės ir darbuotojų konfliktinę situaciją, teatro repertuaro bei kitas problemas, nusprendė kreiptis į Klaipėdos miesto savivaldybę dėl skyrimo žemės sklypo, kuriame turėtų būti statomas naujasis teatras.

Komitetas taip pat pritarė Seimo nutarimo projektui Nr. XIP-1206 „Dėl 2014 metų paskelbimo Kristijono Donelaičio metais ir Kristijono Donelaičio 300-ųjų gimimo metinių minėjimo 2010–2014 metų programos“.

POSĖDYJE – APIE MOKSLO IR STUDIJŲ REFORMOS ĮGYVENDINIMĄ

Gegužės 19 d. Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas posėdyje išklausė švietimo ir mokslo ministro Gintaro Steponavičiaus ataskaitą apie mokslo ir studijų reformos įgyvendinimą.

Ministras, apžvelgdamas pirmuosius studijų reformos metus, akcentavo valstybės remiamų paskolų sistemą, platesnį socialinių stipendijų gavėjų būrį, pakoreguotą priėmimo į aukštąsias mokyklas, tarp jų – ir į menų studijas, organizavimą, ypatingą dėmesį pedagoginėms studijoms, pertvarkomą aukštųjų mokyklų valdymą ir teisinį statusą, iš Europos Sąjungos lėšų finansuojamus projektus. Ministras informavo, kad 2010 metais valstybė finansuos beveik 19 tūkst. pirmakursių studijas, tai yra apie pusė stojančių asmenų galės nemokamai studijuoti universitetuose arba kolegijose. Atsižvelgiant į rinkos sąlygas, verslo vadybos ir teisės kryptių studijų valstybės finansuojamų vietų skaičius yra mažinamas. Pedagoginių programų valstybės finansuojamų vietų skaičius, atsižvelgiant į specialistų poreikio prognozes ir siekiant, kad studijos būtų kokybiškesnės, taip pat yra mažinamas. Ministras, remdamasis 2009 metų statistika, informavo, kad provincijų moksleiviai turi tokias pačias galimybes įstoti į nemokamas studijas kaip ir didžiųjų Lietuvos miestų gyventojai.

Apžvelgdamas mokslo reformos rezultatus, švietimo ir mokslo ministras sakė, kad buvo optimizuotas mokslinių tyrimų institutų tinklas, sukurta mokslo slėnių valdymo ir stebėsenos sistema. Ministras akcentavo, kad Vyriausybė, remdamasi Europos Sąjungos strategija „Europa 2020“, kuria paskatas glaudesniai mokslo ir verslo bendradarbiavimui ir didina mokslinės veiklos finansavimą: šiuo metu moksliniams tyrimams yra skiriama vos 0,8 proc. bendrojo vidaus produkto, 2020-aisiais tikimasi skirti iki 2 proc.

Apibendrinamas švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius išskyrė ateities uždavinius ir iššūkius: tolesnė mokslo ir studijų pertvarkos stebėsenos ir trūkumų taisymas, skaidrus ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimas, aukštųjų mokyklų savivaldos įgyvendinimas, aukščiausio lygio mokslininkų darbų finansavimas ir mokslo ir verslo bendradarbiavimo didinimas.

Be to, komitetas nutarė pritariti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir Lietuvos kūno kultūros akademijos statutams ir teikti Seimui svarstyti Seimo nutarimų projektus. Taip pat nuspręsta siūlyti Seimui pritariti nutarimo dėl Vytauto Didžiojo universiteto statuto patvirtinimo projektui.

KOMITETAS SVARSTĖ SEIMO NUTARIMO PROJEKTĄ DĖL KREIPIMOSI Į KONSTITUCINĮ TEISMĄ

Gegužės 5 d. Teisės ir teisėtvarkos komitetas svarstė Seimo nutarimo „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar kai kurios Lietuvos Respublikos socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo nuostatos ir Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2009 metais, įstatymas ir Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2009 metais, įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstaty-

mas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ projektą Nr. XIP-1873.

Komitetas, atsižvelgdamas į tai, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalimi, Seimo nutarimas ištirti, ar aktas atitinka Konstituciją, sustabdo šio akto galiojimą, o 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas yra priimtas atsižvelgiant į įstatymus, dėl kurių atitikties Konstitucijai ir siūloma Seimo nutarimu kreiptis į Konstitucinį Teismą, nutarė atmesti Seimo nutarimo projektą Nr. XIP-1873.

Teisės ir teisėtvarkos komiteto posėdyje

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ ATITIKTIES KONSTITUCIJAI

Gegužės 12 d. Teisės ir teisėtvarkos komitetas, vadovaudamasis Seimo statuto 67 straipsnio 3 punktu, atsižvelgdamas į Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvadą ir Konstitucinio Teismo doktriną, preliminariai

įvertino, kad Lažybų ir totalizatoriaus įstatymo projektas Nr. XIP-1605 gali prieštarauti Konstitucijos 46 straipsnyje įtvirtintiems ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos bei sąžiningos konkurencijos principams.

Gegužės 26 d. komitetas, vadovaudamasis Seimo statuto 67 straipsnio 3 punktu, atsižvelgdamas į Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2010 m. gegužės 12 d. išvadą, Konstitucinio Teismo doktriną ir komitete išdėstytus argumentus, preliminariai įvertino, kad Farmacijos įstatymo papildymo 35¹ straipsniu ir 50 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-2043 neprieštarauja Konstitucijai.

Komitetas, vadovaudamasis Seimo statuto 67 straipsnio 3 punktu ir atsižvelgdamas į Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvadą, Konstitucinio Teismo doktriną, preliminariai įvertino, kad Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos

įstatymo 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 28 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-2006 nuostatos gali prieštarauti Konstitucijos 29 ir 49 straipsniams, teisinės valstybės bei asmenų lygiateisiškumo principams.

Vadovaudamasis Seimo statuto 67 straipsnio 3 punktu, atsižvelgdamas į Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2010 m. balandžio 26 d. išvadą, Konstitucinio Teismo doktriną ir komitete išdėstytus argumentus, komitetas preliminariai įvertino, kad Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 87 straipsnio papildymo įstatymo projektas Nr. XIP-1969 neprieštarauja Konstitucijai.

UŽSIENIO REIKALAI

KOMITETAS PRITARĖ EKONOMINĖS MIGRACIJOS REIKALŲ KOMISIJOS 2009 METŲ VEIKLOS ATASKAITAI

Gegužės 12 d. Užsienio reikalų komitetas pagal savo kompetenciją apsvarstė Lietuvos Respublikos Seimo prioritetus pagal Europos Komisijos 2010 m. teisėkūros ir darbo programą ir išskyrė aktualiausius klausimus. Bendras Seimo prioritetų klausimas bus svarstomas bendrame Užsienio reikalų ir Europos reikalų komitetų posėdyje.

Komitetas pritarė Ekonominės migracijos reikalų komisijos 2009 metų veiklos ataskaitai ir nusprendė tęsti Ekonominės migracijos klausimo svarstymą.

Gegužės 13 d. Užsienio reikalų komitetas pritarė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 metų veiklos ataskaitos Užsienio reikalų ir Europos politikos, Krašto saugumo ir Migracijos politikos dalims.

KOMITETAS PRITARĖ ĮSTATYMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS IR LENKIJOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS SUTARTIES DĖL APSIKEIČIAMOS ĮSLAPTINTOSIOS KARINĖS INFORMACIJOS APSAUGOS DENONSAVIMO“ PROJEKTUI

Gegužės 21 d. Užsienio reikalų komitetas bendru sutarimu pritarė Įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lenkijos Respublikos Vyriausybės sutarties dėl apsieičiamos įslaptintosios karinės informacijos apsaugos denonsavimo“ projektui Nr. XIP-1441.

Komitetas, paskirtas papildomu, svarstė įstatymo dėl SSRS okupacijos žalos atlyginimo 2 straipsnio papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-1686. Bendru sutarimu pasiūlyta pagrindiniam komitetui patobulinti įstatymo projektą atsižvelgiant į Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabą.

VALSTYBĖS VALDYMAS IR SAVIVALDA

PRISTATYTA VALSTYBĖS TARNYBOS TOBULINIMO KONCEPCIJA

Gegužės 5 d. Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto posėdyje Ministro Pirmininko tarnybos kanc-

lerio pirmasis pavaduotojas Giedrius Kazakevičius pristatė Valstybės tarnybos tobulinimo koncepciją –

bendrąsias nuostatas, esamą valstybės tarnybos situaciją, valstybės tarnybos tobulinimo principus bei įgyvendinimo nuostatas.

Pasak koncepcijos rengėjų, valstybės tarnybos vizija – į visuomenės poreikius orientuota, riboto dydžio, atsakinga ir atskaitinga už veiklos rezultatus, diegianti naujoves, lanksti, skaidri ir konkurencinga valstybės tarnyba. Siūlomi šie valstybės tarnybos valdymo ir jos teisinio reglamentavimo plėtos principai: tarnybinių

susitarimų, nukreiptų visuomenės poreikiams tenkinti, diegimas; skirtingas vadovų ir specialistų atrankos, veiklos vertinimo, karjeros, atsakomybės reguliavimas; profesionalumu, rezultatais, asmenine kompetencija grįsta valstybės tarnyba; valstybės tarnybos žmogiškųjų išteklių valdymo efektyvumo ir lankstumo didinimas, platesnio tarnybinio kaitumo taikymas; tarnybines atsakomybės už tarnybinius nusižengimus neišvengiamumas. Po koncepcijos pristatymo vyko aktyvi diskusija.

KOMITETAS NEPRITARĖ VYRIAUSYBĖS 2009 M. VEIKLOS ATASKAITAI

Gegužės 5 d. Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas, paskirtas pagrindiniu, tęsė Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-2960 svarstymą ir balsavo dėl trijų principinių nuostatų, esančių naujai parengtame įstatymo projekte, ir joms pritarė: 1) dėl proporcinės rinkimų sistemos; 2) dėl kandidatų į savivaldybių tarybas galimybės kelti politinėms partijoms, visuomeninėms organizacijoms ir asmenims; 3) dėl savivaldybių tarybų rinkimų apy-

gardose sudarymo vidaus rinkiminių apygardų, kuriose būtų renkama nuo 2 iki 5 savivaldybės tarybos narių. Balsavimas dėl komiteto patobulinto įstatymo projekto ir komiteto išvados vyks gegužės 12 d.

Komitetas, dalyvaujant Ministro Pirmininko tarnybos kanclerio pirmajam pavaduotojui Giedriui Kazakevičiui ir vidaus reikalų ministrui Raimundui Palaičiui, apsvarstė Vyriausybės 2009 m. veiklos ataskaitą ir jai nepritarė.

PRITARTA SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ RINKIMŲ ĮSTATYMO PROJEKTUI

Gegužės 12 d. Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas, paskirtas pagrindiniu, svarstė Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr. XP-2960 ir nutarė pritari komiteto patobulintam įstatymo projektui ir komiteto išvadai. Seimui priėmus šį įstatymo projektą, išliks proporcinė rinkimų sistema; kandidatus į savivaldybių tarybas galės kelti politinės partijos, visuomeninės organizacijos ir asmenys; savivaldybių tarybų rinkimų apygardose bus sudaro-

mos vidaus rinkimų apygardos, kuriose bus renkama nuo 2 iki 5 savivaldybės tarybos narių.

Taip pat komitetas apsvarstė 2010 m. Europos Komisijos teisėkūros ir darbų programą ir kaip labai aktualias išskyrė keturias 2010 metų iniciatyvas: ES Biudžeto peržiūrą, Penktąją ataskaitą dėl ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos, Pasiūlymą dėl Europos regioninės plėtos fondo ir Sanglaudos fondo ir Teisės akto pasiūlymą dėl Europos socialinio fondo.

APTARTI APSKRIČIŲ REFORMOS IR VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO KLAUSIMAI

Gegužės 26 d. Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas surengė išvažiuojamąjį posėdį į Neringos m. savivaldybę.

Posėdyje dalyvavo Klaipėdos apskrities viršininco pavaduotojas Artūras Šulcas, Vyriausybės atstovė Klaipėdos apskrityje Kristina Vintilaitė, Neringos m. savivaldybės meras Vlgantas Giedraitis, Klaipėdos m. savivaldybės mero pavaduotoja Judita Simonavičiūtė, Ministro Pirmininko tarnybos Valstybės stiprinimo

skyriaus vedėjas Aloyzas Duksa, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos skyriaus vedėjas Adolfas Norkūnas bei kiti atsakingi Neringos savivaldybės tarybos nariai ir administracijos darbuotojai.

Posėdžio dalyvius pasveikino ir įžanginį žodį tarė Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininkas Vytautas Kurpuvesas.

Darbotvarkėje buvo numatyti trys klausimai: informacija apie apskričių valdymo reformą ir jos įgy-

vėdinimà Klaipėdos apskrityje, Vyriausybės atstovės Klaipėdos apskrityje K. Vintilaitės informacija apie Klaipėdos apskrities savivaldybių veiklą bei Neringos m. savivaldybės veiklos ypatybės.

Informacijà apie apskričių reformà Klaipėdos apskrityje pateikė Klaipėdos apskrities viršininko pavaduotojas A. Šulcas. Vyriausybės atstovė Klaipėdos apskrityje K. Vintilaitė pateikė informacijà apie Vyriausybės atstovo Klaipėdos apskrityje vykdomà Klaipėdos apskrities savivaldybių administracinę priežiūrà įgyvendinant Vietos savivaldos įstatymo nuostatas, akcentuojant vidinę savivaldybių decentralizacijà, seniūnijų veiklą, seniūnijų veiklos programų finansavimą, seniūnaitijų formavimą ir gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovų – seniūnaičių – veiklą.

Neringos m. savivaldybės meras V. Giedraitis supažindino su Neringos m. savivaldybės problemomis, apgailestavo dėl teisinės bazės, reglamentuojančios Kuršių nerijos, kaip nacionalinio parko statuso, šio parko administracijos santykių su savivaldybės institucijomis, viešojo intereso sąvokos, nebuvimo. Taip pat pabrėžė viešojo intereso sąvokos neapibrėžtumà bei šio intereso gynimo subjektyvumą, pažymėjo, kad mažėja gyventojų motyvacija gyventi Neringoje, bei supažindino su problemomis, su kuriomis susiduria vietos verslininkai

Po diskusijų posėdžio dalyviai pagerbė buvusį komiteto pirmininkà Stasį Mikelį – aplankė jo kapà ir padėjo gėlių vainikà.

ŽMOGAUS TEISĖS

ŽMOGUS TURI TURĖTI GALIMYBĖ PASIRINKTI ASMENS DOKUMENTÀ

Gegužės 12 d. Žmogaus teisių komitetas apsvarstė Asmens tapatybės kortelės įstatymo 2, 5, 6 ir 7 straipsnių pakeitimo ir papildymo projektà. Priėmus įstatymà, piliečiai išvengtų nepatogumų ir papildomų išlaidų galėdami pasirinkti, kokį dokumentà turėti – asmens tapatybės kortelę ar pasà. Taip pat žmonės išvengtų papildomų finansinių išlaidų.

Pagal esamà teisinį reguliavimą kiekvienas pilietis turi turėti asmens tapatybės kortelę, o tie piliečiai, kurie ketina vykti į užsienio valstybes, kurios asmens tapatybės kortelės nepripažįsta, privalo gauti ir pasà. Rengti teikiamà įstatymo projektà paskatino piliečių nepasitenkinimas dėl šio reikalavimo, nes jis sukelia piliečiams nepatogumų ir reikalauja papildomų išlaidų.

Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka išreiškė nuomonę, kad žmonėms turi būti suteikta galimybė pasirinkti asmens dokumentà. Pasak A. Lydekos, šiuo sunkiu laikotarpiu negalima apkrauti piliečių nebūtinomis finansinėmis prievolėmis.

Taip pat apsvarstyti ir Asmens tapatybės kortelės įstatymo, Paso įstatymo ir Tarnybinio paso įstatymo

pakeitimo ir papildymo projektai, kuriais siekiama įgyvendinti nuostatas dėl asmens teisės pasirinkti asmens dokumentà. Komitetas pritarė įstatymo projektams.

Posėdžio metu komitetas surengė diskusiją dėl tautybės įrašymo asmens dokumentuose. Diskusija surengta atsižvelgiant į piliečių nuomonę, kad asmens dokumentuose turi būti matoma ne tik asmens pilietybė, bet ir tautybė, kaip prigimtinis asmens bruožas. Diskusijos metu nuomonės išsiskyrė. Buvo išsakyta nuomonė, kad turi būti suteikta galimybė įrašyti tautybę į pasà. Taip pat išreikšta nuomonė, kad asmens tapatybę įrodantys dokumentai neturi būti perkrauti papildomais įrašais, kurie būtų pertekliniai identifikuojant asmenį. Atkreiptas dėmesys ir į šiuolaikinės konstitucijos dvasią. Dabartinė Konstitucija priklausymà Tautai identifikuoja su pilietybe. Prieškarinėje Lietuvoje asmens vertybinis požymis buvo tautybė. A. Lydekos nuomone, grįžti į XX a. pradžią būtų nemodernu ir neperspektyvu. Nepritarta siūlymui kreiptis į vidaus reikalų ministrà ir prašyti nustatyti tvarkà, suteikiančią galimybę į pasà dėti spaudà su tautybės įrašu.

SEIMO KONTROLIERIAMS TURI BŪTI SUTEIKTA TEISĖ TIESIOGIAI KREIPTIS Į KONSTITUCINĮ TEISMĄ

Gegužės 12 d. Žmogaus teisių komitetas apsvarstė komiteto parengtą Seimo nutarimo projektą dėl Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos 2009 m. ataskaitos. Siekiant efektyviau užtikrinti lygių galimybių įgyvendinimą Lietuvoje, projekte pateikti pasiūlymai Vyriausybei tobulinti teisės aktus. Siūloma Civilinio proceso kodekse įtvirtinti nuostatą, esančią Lygių galimybių įstatyme, jog pats skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas. Taip pat komitetas siūlo lengvinti švietimo ir aukštojo mokslo prieinamumą specialiųjų poreikių turintiems mokslieiviams. Komiteto nuomone, Vyriausybė turi spręsti diskriminavimo dėl amžiaus klausimą teikiant sveikatos paslaugas. Siūloma parengti įstatymų projektus ir juose nustatyti, kad nemokamos sveikatos paslaugos gali būti ribojamos dėl amžiaus tik tada, kai tai pateisina teisėtas tikslas. Pasiūlyta Seimo valdybai sudaryti darbo grupę Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos veiklą ir funkcijas reglamentuojantiems teisės aktams tobulinti. Siūloma pritarti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos 2009 m. ataskaitai.

Posėdyje apsvarstytas ir komiteto parengtas Seimo nutarimo projektas dėl Seimo kontrolierių 2009 metų veiklos ataskaitos. Projekte pažymėtas Seimo kontrolierių rekomendacijų prevencinis vaidmuo siekiant išvengti žmogaus teisių pažeidimų ir įgyvendinant konstitu-

cinį atsakingo valdymo principą. Konstatuodamas, kad Seimo kontrolierių ataskaitose problemos viešojo administravimo srityje kartojasi, komitetas siūlo įpareigoti Vyriausybę bei jai pavaldžias institucijas kas ketvirtį teikti Seimui informaciją apie Seimo kontrolierių rekomendacijų vykdymą. Atsižvelgiant į būtinybę sustiprinti Seimo kontrolierių, kaip žmogaus teisių gynėjų, funkcijas ir vaidmenį, pasiūlyta Seimo valdybai sudaryti darbo grupę Seimo kontrolierių veiklą reglamentuojantiems teisės aktams tobulinti ir kitiems teisės aktams suderinti su Seimo kontrolierių veiklą reglamentuojančiais teisės aktais. Komitetas siūlo nustatyti Seimo kontrolierių teisę tiesiogiai kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl teisės aktų konstitucingumo. Tai turėtų būti sprendžiama svarstant Konstitucijos pataisas dėl subjektų, galinčių kreiptis į Konstitucinį Teismą. Pagal Konstituciją teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl teisės aktų konstitucingumo turi Vyriausybė, ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių, teismai, Respublikos Prezidentas. Įgyvendinus Individualaus konstitucinio skundo instituto koncepciją, į Konstitucinį Teismą galėtų kreiptis pats asmuo, kurio konstitucinės teisės buvo pažeistos. Tačiau tikėtina, kad paprastam piliečiui tai padaryti būtų sudėtinga dėl galimybių apmokėti advokatą.

Komitetas pritarė Seimo nutarimo projektui dėl Seimo kontrolierių 2009 metų veiklos ataskaitos.

SEKSUALINIAI NUSIKALTĖLIAI, IŠNAUDOJĘ VAIKUS, NEGALI BŪTI PALEIDŽIAMY LYGTINAI

Gegužės 19 d. Žmogaus teisių komitetas apsvarstė Bausmių vykdymo kodekso 158 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymo projektą. Projektas parengtas atsižvelgiant į informaciją apie dažnėjantį seksualinį smurtą prieš vaikus, vaikų patiriamą seksualinę prievartą nuo šeimos narių. Priėmus siūlomas pataisas, smurtautojai, nuteisti už nusikaltimus nepilnamečio seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, neturėtų galimybės būti paleisti iš pataisos įstaigos lygtinai. Toks reglamentavimas būtų atgrasus asmenims, linkusiems į

draudžiamus lytinius santykius. Seksualiniai nusikaltimai pasižymi pakankamai aukštu recidyvizmo lygiu (smurtautojai linkę kartoti nusikaltimus), todėl šiuo atveju turi būti taikomos papildomos poveikio priemonės. Ypač svarbu tai, kad priėmus įstatymo pataisas, vaikams būtų geriau apsaugoti nuo anksčiau laiko grįžusio iš pataisos namų šeimos nario pakartotinio seksualinio smurto. Žmogaus teisių komiteto pirmininko Armino Lydekos nuomone, tokios pataisos šiandien yra būtinos ir aktualios žmogaus teisių užtikrinimo aspektu.

KOMITETAS SIŪLO ATLIKTI LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDO IR REZISTENCIJOS TYRIMO CENTRO 2009 M. FINANSINĮ IR VEIKLOS AUDITĄ

Gegužės 26 d. Žmogaus teisių komitetas posėdyje apsvarstė Seimo nutarimą „Dėl Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro 2009 m. veiklos ataskaitos“ ir iš esmės pritarė ataskaitai. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad komitetui kilo klausimų dėl centro veiklos prioritetų bei racionalaus ir tikslingo lėšų panaudojimo vykdant veiklą, komitetas siūlo Valstybės kontrolei atlikti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro 2009 m. finansinį ir veiklos auditą. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrai siūloma:

- aiškiai išskirti centro veiklos prioritetus, peržiūrint mokslinio tiriamojo darbo kryptis bei formuojant programas;

- aktyvinti prie Genocido ir rezistencijos tyrimo departamento sudaromos Mokslo tarybos veiklą, koordinuojant bei teikiant rekomendacijas vykdomoms programoms, įvertinant atliekamų tyrimų pakankamumą;

- ypatingą dėmesį skirti jaunimo edukacijai skirtų projektų įgyvendinimui;

- kryptingai vykdyti nužudytų partizanų palaikų galimų užkasimo vietų paiešką pagal susistemintą turimą ir gaunamą informaciją.

Šie siūlymai išdėstyti komiteto parengtame Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro 2009 m. veiklos ataskaitos“ projekte, kuriam buvo pritarta.

KOMITETAS: SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOS PAREIGŪNAI DAŽNIAUSIAI PAŽEIDŽIA VAIKO TEISES

Gegužės 26 d. Žmogaus teisių komitetui pristatyta Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus 2009 m. veiklos ataskaita. Ataskaitą pristatė vaiko teisių kontrolierė Edita Žiobienė, kuri šias pareigas eina nuo 2010 m. kovo 25 d.

Dažniausiai pasitvirtinę kontrolieriaus tirti vaiko teisių pažeidimai dėl tinkamų gyvenimo sąlygų vaikui nesuteikimo (155 atvejai), dėl vaiko bendravimo su vienu iš tėvų neužtikrinimo (71 atvejis). Nustatyti 62 atvejai, kai buvo pažeista vaiko teisė į mokslą.

Savivaldybių administracijos pareigūnai, kaip nustatė kontrolierius, dažniausiai pažeidžia vaiko teises (251 atvejis), antroje vietoje – vaiko šeima (200 atvejų).

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos tikslas – gerinti vaiko teisinę apsaugą, ginti vaiko teises ir jo teisėtus interesus, užtikrinti tarptautinės ir naciona-

linės teisės aktuose nustatytų vaiko teisių ir jo teisėtų interesų įgyvendinimą, atlikti vaiko teisių užtikrinimo ir apsaugos priežiūrą bei kontrolę Lietuvoje.

2009-aisiais vaiko teisių apsaugos kontrolierius priėmė 1 226 sprendimus dėl vaiko teisių įgyvendinimo, buvo įvykdyta 91 proc. visų sprendimų (rekomendacijų).

Žmogaus teisių komitetas atkreipė dėmesį, kad būtina siekti besąlygiško vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus rekomendacijų įgyvendinimo. Atsižvelgdamas į ataskaitoje išdėstytas problemas užtikrinant vaiko teises, komitetas parengs Seimo nutarimą dėl Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus 2009 metų veiklos ataskaitos, kuriame išdėstys atitinkamus siūlymus.

LAIMA ŠANDARIENĖ

Seimo posėdžiai

»» Gegužės 11 d.
PLENARINIS POSĖDIS

SEIMAS TYLOS MINUTE PAGERBĖ KOVO 11-OSIOS AKTO SIGNATARO STANISLOVO GEDIMINO ILGŪNO ATMINIMĄ

„Už mūsų ir jūsų Laisvę!“ – iš Paberžės šventoriaus po visą Lietuvą sklinda šie trumpi, prasmingi ir įkvepiantys žodžiai. Pagarbiai juos ištaria Stanislovas Gediminas Ilgūnas, už jų įprasminimą maldą sukalba tėvas Stanislovas, ir didelis būrys kraštotyrininkų

S. G. Ilgūno sudarytu maršrutu iškeliauja kunigo Antano Mackevičiaus sukilėlių takais tolyn nuo Paberžės, link – visos Lietuvos. Tolyne nuo 1974-ųjų tarybinės Lietuvos ir artyn laisvos, nepriklausomos, demokratinės Lietuvos Respublikos. Didžiulis būrys S. G. Ilgūno draugų, bendražygių, bendradarbių ir mokinių su juo ėjo į 1990-ųjų Kovo 11-ąją, kartu kilo ir kėlė Lietuvą. Kartu statė dviejų dešimtmečių nepriklausomos Tėvynės namus. Dabar atėjo akimirka, kai apie savo bičiulį, bendražygį, mokytoją ir draugą reikia pranešti: eidamas 75-uosius mirė Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Stanislovas Gediminas Ilgūnas. Nors tik prieš kelias savaites dar su juo aptarinėjome tolesnius darbus, numatomų rašyti knygų projektus, Lietuvos radijo ir televizijos finansavimo ir perspektyvų klausimus. Energingas, optimistiškai nusiteikęs Gediminas ragino mus ruošti garbingam Žalgirio mūšio jubiliejui ir pats skubėjo... Tačiau ūmi liga, žaibiškos komplikacijos lyg vėtra išrovė jį iš mūsų gretų. Sunku patikėti, kad apie Draugą tenka kalbėti *In Memoriam!*

Stanislovas Gediminas Ilgūnas gimė 1936 m. kovo 29 d. Marijampolės apskrityje Sasnavos valsčiaus Kantališkių kaime valstiečių šeimoje. Surgučių kaimo pradžios mokykla, Sasnavos progimnazija, Kapsuko (dabar – Marijampolė) vidurinė mokykla – brandos ir šviesos link. Kaip ir dauguma jo kartos moksleivių, Gediminas skaudžiai išgyveno Lietuvos laisvės pradimo dramą, nedvejojamas rinkosi kovos už laisvę kelią. Už antitarybinės literatūros platinimą ir saugojimą, pagalbą partizanams 1951 m. kartu su tėvu buvo suimtas MGB, bet dėl nepilnametystės paleistas. Tai Gedimino neįbaugino: jis organizavo pagrindinę antitarybinę jaunimo grupę, užmezgė ryšius su partizanais, 1953 m. vėl buvo suimtas ir nuteistas 25 metams laisvės atėmimo Sibiro lageriuose. 1957 m. po Nikitos Chruščiovo amnestijos grįžęs iš lagerio į Lietuvą, dirbo Kapsuko įmonėse. 1967 m. neakivaizdiniu būdu baigęs Kauno ekonomikos technikumą ir įgijęs ekonomisto diplomą, pradėjo dirbti Jonavos azoto trąšų gamykloje inžinieriumi, 1968–1990 m. buvo Jonavos statybos tresto skyriaus viršininkas.

Kūrybingai asmenybei inžinieriaus profesijos nepakako. Polinkis į literatūrą jį atvedė į Vilniaus universiteto Istorijos ir filologijos fakulteto žurnalistikos specialybę, vėl studijos neakivaizdiniu būdu ir 1976 m. apgintas žurnalisto diplomas. Istorija, literatūra, kraštotyra, publicistika, fotografija – išsamus, sisteminis šių sričių išmanymas brandino naujus veiklos už Tėvynės laisvę būdus. Nuo 1959 m. laisvalaikio ir atostogų metu pėsčiomis, dviračiu, motociklu ar automobiliu keliavęs po Lietuvą ir Tarybų Sąjungą, Gediminas nuo 1966 m. įsitraukė į valdžios nekontroliuojamą kraštotyros sąjūdį, rengė mokslines ekspedicijas, rinko medžiagą apie Lietuvos istorijos ir kultūros paminklus, įžymius Lietuvos žmones. Subūrė didelį pagalbininkų būrį iš visos

Lietuvos, per juos platino disidentų literatūrą, žadino tautinę savimonę. Nuo 1960 m. Stanislovas Gediminas Ilgūnas pradėjo bendradarbiauti spaudoje, kelionių ir ekspedicijų medžiagą apibendrino knygoje „Jonas Čerskis“ (1983), „Vincas Pietaris“ (1987), skelbė gausiai iliustruotus straipsnius apie knygnešius, 1863 m. sukilėlius, rašė patarimus jauniems keliautojams, jo eilėraštis „Mes keliaujam“ tapo visos jaunųjų keliautojų, žygeivių ir kraštotyriminkų kartos himnu.

Ši Gedimino veikla neliko be KGB dėmesio: po sėkmingų patriotinių ekspedicijų prasidėdavo ilgos apklausos KGB „rūmuose“. Gedimino tai nesustabdė. Didžiulė atrama jam buvo šeima – Jo žmona Birutė – lituanistė, puiki pedagogė. Užaugino 4 vaikus – Stasį, Rasą, Ugnę ir Mildą. Gedimino išradingumas įkvėpdavo ir draugus. Jų buvo visoje Lietuvoje, pačių įvairiausių – nuo disidentų iki tarybinių akademikų. Gediminas palaikė dalykinius ryšius su prof. Česlovu Kudaba, prof. Klemensu Čerbulėnu, doc. Pauliumi Galaune ir kitomis asmenybėmis. Jis sugebėjo detaliai atkurti Vinco Pietario, Jono Čerskio, Antano Mackevičiaus portretus, jų gyvenimo aplinką. Būtent Gedimino pastangomis buvo išaiškinta ir įamžinta kunigo Antano Mackevičiaus suėmimo vieta. Šiandien ją ženkliną Gedimino dėka pastatytas stogastulpis ir paminklinis akmuo Ringovės kaime prie Nemuno.

Antrąjį Lietuvos atgimimą S. G. Ilgūnas pasitiko labai energingai. 1988 m. jis tapo vienu iš Sąjūdžio Jonavos grupių kūrėju, buvo Sąjūdžio rajono tarybos pirmininkas, vėliau – Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo narys, dalyvavo rengiant Sąjūdžio programinius dokumentus, gausiuosius mitingus ir įvairias kitas Sąjūdžio iniciatyvas. 1990 m. Rimkų rinkimų apygardoje Nr. 120 (Jonavos rajonas) buvo išrinktas LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatu, balsavo už Lietuvos Nepriklausomos valstybės atkūrimą.

Taip prasidėjo S. G. Ilgūno politinis kelias. Jis buvo Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komisijos pirmininkas. Aukščiausiojoje Taryboje – Atkuriamajame Seime S. G. Ilgūnas buvo Sąjūdžio centro frakcijos narys, šios frakcijos seniūno pavaduotojas, rūpinosi mokslo, švietimo, kultūros, istorijos klausimais, aktyviai dalyvavo rengiant Lietuvos, kaip parlamentinės Lietuvos Respublikos, Konstituciją, parengė pranešimus apie iškilus Lietuvos diplomatus ir Respublikos Prezidentą Kazį Grinių. Savo parlamentinėje

veikloje S. Gediminas Ilgūnas atsiskleidė kaip kairiųjų pažiūrų politikas demokratas, svarstant pačius opiausius klausimus ir balsuojant dėl jų, Gediminas niekada nesidangstė autoritetais. Jis nebijojo nei gąsdinimų, nei „raganų medžioklės“, nei jam lipdomos komunisto etiketės. Tvirtos pažiūros atvedė jį į socialdemokratų gretas, nuo 1997 m. G. Ilgūnas buvo LSDP tarybos narys, nuo 2006 m. – LSDP garbės narys.

1993–1997 m. S. G. Ilgūnas dirbo Lietuvos archyvų direkcijos, vėliau – Lietuvos archyvų departamento generaliniu direktoriumi, 1997 m. – Respublikos Prezidento patarėju, nuo 1998 m. vadovavo Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcijai prie Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos; 1993–1996 m. buvo Lietuvos radijo ir televizijos valdybos (vėliau – tarybos) pirmininku, nuo 2005 m. – šios tarybos narys ir pirmininkas; nuo 2004 m. – Mokslo ir enciklopedijų leidybos instituto tarybos, Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos narys.

Per du atkurtos Nepriklausomybės dešimtmečius S. G. Ilgūnas parašė monografijas apie Respublikos Prezidentą Algirdą Mykolą Brazauską (1998 m.), Vasario 16-osios Akto signatarą Steponą Kairį (2003 m.), Respublikos Prezidentą Kazį Grinių (2000 m.), išleido knygas apie Lietuvos knygnešius, Sasnavos kraštą, Sąjūdį Jonavoje, pirmąją ir kitas Lietuvos vyriausybes, paskelbė per 400 straipsnių istorijos, politikos, kultūros ir mokslo klausimais.

Už nuopelnus Lietuvai S. G. Ilgūnas 1996 m. apdovanojamas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu, 2000 m. – Lietuvos Nepriklausomybės medaliu, jam suteiktas Jonavos miesto garbės piliečio vardas.

Tėvynė įvertino jo darbą, tačiau Tėvynei jo dar reikėjo dirbančio ir kuriančio. Deja, jo paties eilėraščio žodžiais tariant, „mes keliaujam, keliaujam, mūsų kelias – be galo...“ Tas kelias nenutrūksta, lieka Lietuvos kalneliai – atsisėsti, Lietuvos vakarai – pasikalbėti.

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, istorikas, žurnalistas, kraštotyriminkas, inžinierius, politikas, socialdemokratas S. G. Ilgūnas ir toliau kalbės mums savo gražiais darbais Lietuvai.

VALSTYBINĖ KOMISIJA

LIEUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS AKTO SIGNATARO

STANISLOVO GEDIMINO ILGŪNO LAIDOTUVĖMS ORGANIZUOTI

PRIIMTA ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO PATAISA

Seimas priėmė Šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio pakeitimo įstatymą (projektas Nr. XIP-394(4) (balsavo: už – 89, prieš – 8, susilaikė 22), atsižvelgdamas į Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabas.

Pasak Seimo nario Jurgio Razmos, šiuo įstatymu norima sudaryti didesnes galimybes parduoti šilumą tiems nepriklausomiems šilumos gamintojams, kurie naudoja atsinaujinančius šaltinius, biokurą, siūlant jiems palankesnę kainodarą ir skatinant, kad rastųsi kuo daugiau tokių naujų katilinių.

Seimo narė Birutė Vėsaitė, pritardama pataisai, apgailestavo, kad Lietuva, pagal biokuro išteklius būdama antroji šalis Europos Sąjungoje, taip ilgai šių atsinaujinančių šaltinių nenaudojo. „Manau, kad ši pataisa iš tikrųjų skatintų perėjimą prie biokuro, ypač mažesnėse katilinėse, dėl to, kad, tarkime, įtampa energetinių išteklių srityje nuolatos auga“, – teigė Seimo narė.

Seimo narys Kęstutis Daukšys, nepritardamas Šilumos ūkio įstatymo pataisai, sakė netikįs, kad „dėl šio įstatymo kaip nors pagerės Lietuvos šilumos vartotojų gyvenimas, nes pagal šią įstatymo pataisą tą iš biokuro pagamintą energiją supirks už tą pačią kainą, kuri būtų, jei būtų pagaminta iš dujų“. Be to, pasak Seimo nario, kai atsiras dvi konkuruojančios katilinės nedide-

liame šilumos tiekimo rajone, padidės kiekvienos iš jų eksploataavimo išlaidos ir šiluma dar pabrangs. „Jeigu iš tikrųjų J. Razma norėtų pagreitinti šilumos gamybą iš atsinaujinančių šaltinių, turėtų skirti pinigų toms dabar egzistuojančioms katilinėms modernizuoti į naujojančias atsinaujinančius šaltinius. Tai būtų vienintelė teisinga išeitis. Visais kitais atvejais, rūpinantis tam tikros grupės žmonių, kurie dabar labai madingu laiko biokurą, ir aš maždaug, šiame Seime yra daug jų šalininkų, interesais, yra padaroma taip, kad tos tradicinės katilinės, kurios yra savivaldybių turtas, būtų paverstos nieko vertom, už 1 litą, o visa kita pirktų iš naujųjų energetikos magnatų“, – teigė Seimo narys.

Seimo narys Jonas Šimėnas, primindamas, kad Šilumos ūkio įstatymo pataisa yra parengta jo, tvirtino, kad konkurencija niekada nesukelia kainų padidėjimo. „Konkurencija gali sukelti tik kainų sumažėjimą, todėl nereikia kalbėti netiesos ir sakyti, ir ginti tikrai dujų interesą“, – pabrėžė J. Šimėnas.

Seimo nario J. Šimėno teigimu, „šiuo metu Lietuva už šilumos iš dujų gamybą kiekvienais metais sumoka daugiau negu 1 mlrd. Lt, nors turime, kaip sakė kolegė B. Vėsaitė, didžiulį potencialą biomasės, kurios nepanaudojame. Tas milijardas liktų Lietuvoje. Lietuvos

Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos nariai: Birutė Vėsaitė, Edmundas Jonyla, Algirdas Sysas, Mindaugas Bastys ir Rimantas Sinkevičius

žmonės – ir gamintojai, ir turėtojai šiuo atveju, sakykime, galėtų tai panaudoti, o konkurencinga šiluma šiuo metu yra būtent šiluma iš biokuro, nes iš biokuro gaminama šiluma Lietuvoje šiuo metu yra du kartus pigesnė negu iš gamtinių dujų, todėl žinokime tiesą ir neklaidinkime vieni kitų. Aš siūlau pritarti tai pataisai ir vieną sykį „atsirišti“ nuo tos dujų adatos, nuo priklausomybės nuo dujų, nes šiuo metu 80 proc. šilumos gaminama tik iš gamtinių dujų, o čia siūloma naudoti vietinį resursą“.

Seimo narys Saulius Stoma, ragindamas balsuoti už pataisą, sakė: „Didžiulė priklausomybė nuo dujų, ne-

svarbu, ar jos iš Rusijos, ar iš dar kur nors, bet ta vienybė priklausomybė iš tikrųjų yra pavojinga Lietuvos nacionaliniam saugumui ir kenkia mūsų nacionaliniam interesams“.

Seimo narys Petras Auštrevičius, pabrėždamas, kad šilumos ūkio aktualijos yra tie klausimai, kurie reikalauja nuolatinio dėmesio, siūlė pagalvoti, „kaip liberalizuoti, kad nebūtų, tarkim, viena šiluminė elektrinė, kūrenanti biokuru, o tiekėjai yra tiktai to gamintojo dukterinės įmonės, kaip dažnai būna“. Seimo narys taip pat siūlė peržiūrėti reglamentuojančius teisės aktus, kad biokuro gamintojai turėtų vienodas teises.

» Gegužės 13 d.

PLENARINIS POSĖDIS

SUDARYTA SEIMO LAIKINOJI TYRIMO KOMISIJA DĖL GALIMO NETEISĖTO POLITINIŲ IR INTERESŲ GRUPOUČIŲ POVEIKIO TEISĖSAUGOS INSTITUCIJOMS

Seimas nutarė sudaryti Seimo laikinąją tyrimo komisiją galimam neteisėtam politinių ir interesų grupuočių poveikiui teisėsaugos institucijoms ir jų atliekamiems tyrimams bei galimam sąmoningam trukdymui pareigūnams tirti nusikalstamas veikas iširti. Už šios komisijos sudarymą balsavo 91 Seimo narys, prieš – 2, susilaikė 7.

Seimo nutarimą „Dėl Seimo laikinosios tyrimo komisijos galimai neteisėtam politinių ir interesų grupuočių poveikiui teisėsaugos institucijoms ir jų atliekamiems tyrimams bei galimam sąmoningam trukdymui pareigūnams tirti nusikalstamas veikas iširti sudarymo“ (projektas Nr. XIP-1984(2) Seimas priėmė suprasdamas grėsmę Lietuvos Respublikos teisėsaugos sistemos funkcionavimui, konstatuodamas, kad labai svarbu iširti galimą neteisėtą kai kurių politinių ir interesų grupuočių poveikį teisėsaugos institucijoms, o ypač – galimą korupciją aukščiausiose teisėsaugos institucijose, ir pabrėždamas parlamentinės kontrolės svarbą.

Komisija sudaryta iš 12 Seimo narių pagal Seimo frakcijų proporcinio atstovavimo principą: Jurgis Razma, Stasys Šedbaras, Kęstutis Masiulis (Tėvynės sąjun-

gos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija), Julius Sabatauskas, Juozas Olekas (Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija), Remigijus Žemaitaitis (frakcija „Tvarka ir teisingumas“), Aleksandras Sacharukas (Krikščionių partijos frakcija), Audrius Endzinas (Liberalų sąjūdžio frakcija), Mečislovas Zasčiurinskas (Darbo partijos frakcija), Artūras Melianas (Liberalų ir centro sąjungos frakcija), Arūnas Valinskas (Tautos prisikėlimo partijos frakcija), Valdemaras Valkiūnas (Mišri Seimo narių grupė). Komisijos pirmininku paskirtas Seimo narys J. Sabatauskas, pirmininko pavaduotoju – Seimo narys V. Valkiūnas.

Komisija įpareigota iširti ir nustatyti, ar yra požymių, kad politinės ir interesų grupuotės daro neteisėtą poveikį teisėsaugos institucijoms dėl atliekamų tyrimų, o teisėsaugos institucijoms sąmoningai trukdoma atlikti nusikalstamų veikų tyrimus. Atlikdama tyrimą komisija nagrinės 2005–2010 metų įvykius. Taip pat komisija turės pateikti pasiūlymus, kaip tobulinti parlamentinę teisėsaugos institucijų kontrolę.

Išvadas ir pasiūlymus komisija Seimui turės pateikti iki 2010 m. spalio 1 d.

SEIMAS ATMETĖ NUTARIMO PROJEKTĄ DĖL KREIPIMOSI Į KONSTITUCINĮ TEISMĄ

Seimas, pritaręs pagrindinio – Teisės ir teisėtvarkos – komiteto išvadai, nutarė atmesti Seimo nutarimo „Dėl

kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu iširti, ar kai kurios Lietuvos Respublikos

socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo nuostatos ir Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2009 metais, įstatymas ir Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2009 metais, įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ projektą Nr. XIP-1873. Už siūlymą atmes ti balsavo 66 Seimo nariai, prieš – 54, susilaikė 5.

Teisės ir teisėtvarkos komitetas šią išvadą priėmė atsižvelgdamas į tai, kad, vadovaujantis Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalimi, Seimo nutarimas ištirti, ar aktas neprieštarauja Konstitucijai, sustabdytų šių aktų galiojimą, o 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių

biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas yra priimtas atsižvelgiant į įstatymus, dėl kurių atitiktis Konstitucijai ir siūloma Seimo nutarimu kreiptis į Konstitucinį Teismą.

Nutarimo projektu buvo siūloma Seimui kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar 2009 m. gruodžio 9 d. Seimo priimto Socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo ir 2009 m. gruodžio 2 d. Seimo priimto įstatymo dėl valstybės politikų, teisėjų, valstybės tarnautojų pareiginės algos bazinio dydžio, taikomo 2010 m., nuostatos neprieštarauja Konstitucijai. Projekto iniciatorių nuomone, priimtais įstatymais sumažinus pensijas ir kitas socialines išmokas ir nenustačius kompensavimo būdų, yra pažeisti teisinės valstybės, teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo ir teisinio stabilumo principai.

PAREIŠKIMAS

- Seimo narys Jaroslavas Narkevičius perskaitė pareiškimą dėl dvikalbių informacinių užrašų ir topografinių pavadinimų vartojimo.

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos nariai Arvydas Vidziūnas ir Kazys Starkevičius

» Gegužės 18 d.

PLENARINIS POSĖDIS**SEIMO SPECIALIOSIOS TYRIMO KOMISIJOS PIRMININKAS PATEIKĖ IŠVADAS DĖL SEIMO NARIŲ ALEKSANDRO SACHARUKO IR LINO KARALIAUS VEIKSMŲ**

Seimo specialiosios tyrimo komisijos pirmininkas Kęstutis Masiulis pateikė išvadas dėl Seimo narių pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Seimo nariams Aleksandrui Sacharukui ir Linui Karaliui. Seimo tyrimo komisija nustatė, kad Seimo narys A. Sacharukas 2010 m. sausio 14 d. ir 19 d. vykusių plenarinių posėdžių metu sąmoningai vienuolika kartų balsavo už išvykusį Seimo narį Liną Karalių, naudodamasis jo pažymėjimu.

Komisija nusprendė, kad surinkti ir įvertinti įrodymai bei nustatytos faktinės aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad A. Sacharuko veiksmuose yra galimų nusikalstamų veikų subjektyvių požymių, nes Seimo narys A. Sacharukas žinojo Konstitucijos ir įstatymo reikalavimus, sąmoningai netinkamai juos vykdė, sąmoningai balsavo su Seimo nario L. Karaliaus pažymėjimu ir sąmoningai numatė padarinius, kurių jis ir siekė, būtent – užregistruoti Seimo posėdyje Seimo narį L. Karalių. Tačiau jų susitarimo fakto komisijai nustatyti nepavyko.

Komisija konstatavo, kad Seimo narių grupės teikime pradėti apkaltos procesą Seimo nariui A. Sacharukui dalis pateiktų kaltinimų yra pagrįsti ir rimti, todėl yra pagrindo pradėti apkaltos procesą Seime.

Nutarta pritarti Seimo nutarimo „Dėl pritarimo Seimo specialiosios tyrimo komisijos dėl Seimo narių pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Seimo nariui Aleksandrui Sacharukui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti išvados“ projektui Nr. XIP-2074 po pateikimo. Balsavo: už – 81, prieš – 12, susilaikė 23.

Seimo specialiosios tyrimo komisijos pirmininkas K. Masiulis taip pat pateikė Seimo nutarimo „Dėl pritarimo Seimo specialiosios tyrimo komisijos dėl Seimo narių pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Seimo nariui Linui Karaliui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti išvados“

Seimo narys Kęstutis Masiulis

projektui Nr. XIP-2075. Nutarta pritarti projektui po pateikimo. Balsavo: už – 73, prieš – 9, susilaikė 18.

Apkaltos procesas yra parlamentinė procedūra, kurią Seimas taiko Konstitucijos 74 straipsnyje nurodytiems asmenims dėl Konstitucijai prieštaraujančių jų veiksmų, padarytų einant pareigas, siekdamas išspręsti tokių asmenų konstitucinės atsakomybės klausimą.

Teikti Seimui pradėti apkaltos procesą Konstitucijos 74 straipsnyje nurodytam asmeniui turi teisę ne mažesnė kaip 1/4 Seimo narių grupė. Respublikos Prezidentą, Konstitucinio Teismo pirmininką ir teisėjus, Aukščiausio Teismo pirmininką ir teisėjus, Apeliacinio teismo pirmininką ir teisėjus, Seimo narius, šturkščiai pažeidusius Konstituciją arba sulaužiusius priesaiką, taip pat paaikšėjus, jog padarytas nusikaltimas, Seimas 3/5 visų narių balsų dauguma gali pašalinti iš užimamų pareigų ar panaikinti Seimo nario mandatą. Tai atliekama apkaltos proceso tvarka, kurią nustato Seimo statutas.

PRIIMTI ĮSTATYMAI**PRIIMTAS ĮSTATYMAS ĮPAREIGOJA VISUS POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ AUKOTOJUS DEKLARUOTI SAVO PAJAMAS**

Priimtas naujos redakcijos Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontro-

lės įstatymo pakeitimo įstatymas (projektui Nr. XP-2662(3). Balsavo: už – 90, prieš – 12, susilaikė 26.

Priimtomis nuostatomis siekiama užtikrinti politinių kampanijų demokratiškumą, politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo teisėtumą, skaidrumą ir viešumą, reglamentuoti politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo tvarką ir finansavimo kontrolę.

Seimo narys Vytenis Povilas Andriukaitis apgailestavo, kad priimtos pataisos neapribos stambaus kapitalo įtakos rinkimams. „Dalyvaudamas diskusijose dėl politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo iškeliau mintį, kad vienintelis teisingas kelias yra biudžetinis finansavimas tiek politinių partijų veiklos, tiek politinių kampanijų. Mes tuomet išvengtume ir fizinių asmenų, ir juridinių asmenų visokių rėmimų, išvengtume stambaus kapitalo įtakos, išvengtume visų paslėptų dalykų, išvengtume visokių fondų ir kt. kūrimo, kad būtų galima kaip nors padėti ar paremti vieną ar kitą politinę partiją. Skaidrus ir aiškus finansavimas būtų tik biudžetinis finansavimas. Tai užtikrintų sąžiningą visuomenės apsisprendimą dalyvauti politinėje veikloje ir matyti politinių partijų sąžiningą veiklą“, – akcentavo parlamentaras.

Seimo narė Birutė Vėsaitė taip pat yra įsitikinusi, kad finansavimas iš valstybės biudžeto būtų išsprendęs politinių kampanijų finansavimo skaidrumo pro-

blemas: „Iš tikrųjų neišspręstas pagrindinis klausimas ir politinės kampanijos toliau išlieka labai brangios“.

Seimo narė Agnė Bilotaitė pareiškė abejojanti, ar šiuo įstatymu bus pasiektas deklaruotas tikslas dėl politinių kampanijų finansavimo skaidrumo, nes nebuvo pritarta jos siūlomai pataisai sumažinti maksimaliai leistinos juridinių bei fizinių asmenų finansinės paramos ribą.

Seimo narys Jurgis Razma taip pat apgailestavo dėl atmestų įstatymo projekto pataisų: „Mes galėjome priėmimui turėti ir geresnį įstatymo projektą, jeigu būtų atsiradusi politinė valia pritarti kai kurioms atmestoms pataisoms dėl rėmėjų tam tikro didesnio apribojimo“. Taip pat J. Razma pripažino, kad priimtame projekte „galima matyti šį tą pažangaus“: „Aiškiai išvardyti šiurkštūs pažeidimai, numatytas politinės partijos veiklos tyrimas, atsakomybė, pagaliau visų fizinių asmenų prievolė deklaruoti, jeigu jie aukoja partijoms ar politinėms kampanijoms pinigų“, – teigė Seimo narys.

Audito komiteto pirmininkė Loreta Graužinienė, atsakydama į Seimo narių priekaištus dėl politinių kampanijų finansavimo iš valstybės biudžeto, pažymėjo, kad dabar valstybėje tokios galimybės nėra: „Daug kam norėtusi, kad būtų tik biudžetinis finansavimas, tačiau šiandien valstybė tokių galimybių neturi, jeigu

Liberalų ir centro sąjungos frakcijos seniūnas Algis Čaplikas, Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius ir Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos seniūnas Jurgis Razma

atsirastų valstybėje tokios galimybės, tai tikrai bus galimybė įstatymą pataisyti <...>. Taip pat noriu pasakyti, kad įstatyme atsirado straipsnis „Šiurkštūs pažeidimai“, už kuriuos numatomos tikrai ganėtinai griežtos sankcijos. Pripažinus šiurkštų pažeidimą politinė partija dvejus metus negauna biudžetinio finansavimo“, – sakė Audito komiteto pirmininkė.

Priimtame įstatyme nustatyta, kad vienas fizinis arba juridinis asmuo, nurodytas šio įstatymo 12 straipsnyje, per kalendorinius metus gali paaukoti kiekvienai politinei partijai auką, neviršijančią 20 paskelbto praėjusių kalendorinių metų ketvirto ketvirčio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžių. Visi aukojusieji fiziniai ir juridiniai asmenys privalo būti paviešinti. Fizinis asmuo, prieš suteikdamas auką politinei partijai ar politinės kampanijos dalyviui, įstatymų nustatyta tvarka turės deklaruoti turtą ir pajamas.

Siekiant, kad valstybės biudžeto asignavimai būtų naudojami tik pagal įstatyme nustatytą paskirtį ir būtų galima užtikrinti veiksmingą kontrolę, visi politinei partijai skirti valstybės biudžeto asignavimai turės būti laikomi atskiroje valstybės biudžeto asignavimų sąskaitoje.

Įsigaliojus naujai įstatymo redakcijai, į radijo ir televizijos eterį grįžta partijų ir politikų reklaminiai klipai, kuriuose politinės kampanijos dalyvis informuos apie politinę programą arba pasisakys aktualiais visuomenei klausimais.

Atsižvelgiant į priimto Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės

įstatymo pakeitimo įstatymo nuostatas, Seimo rytiniame posėdyje priimti šie įstatymai:

– Rinkimų į Europos Parlamentą įstatymo 37, 38, 40, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (projektas Nr. XP-2725(3). Balsavo: už – 98, prieš – 1, susilaikė 6.

– Seimo rinkimų įstatymo 38, 39, 41, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (projektas Nr. XP-2726(3). Balsavo: už – 94, prieš – 2, susilaikė 8.

– Prezidento rinkimų įstatymo 36, 38, 42, 43, 45, 46 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (projektas Nr. XP-2727(2). Balsavo: už – 91, susilaikė 7.

– Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6, 35, 36, 38, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 85 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (projektas Nr. XP-2728(3). Balsavo: už – 81, susilaikė 7.

– Politinių partijų įstatymo 8 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymas (projektas Nr. XP-2729(3). Balsavo: už – 89, prieš – 1, susilaikė 10.

– Gyventojų turto deklaravimo įstatymo 2, 5 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymas (projektas Nr. XP-2667(2) su posėdžio metu priimtomis pataisomis. Balsavo: už – 81, susilaikė 10.

– Administracinių teisės pažeidimų kodekso 207⁸, 207⁹, 207¹⁰, 224, 259¹ straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 207¹², 207¹³ straipsniais įstatymo projektas Nr. XIP-1930(2). Balsavo: už – 78, susilaikė 7.

Įstatymai priimti su pataisa, kad įsigalioja 2010 m. rugsėjo 15 d.

» Gegužės 20 d.

PLENARINIS POSĖDIS

PRIIMTI NUTARIMAI

SEIMAS PRITARĖ SPECIALIŲ TYRIMO KOMISIJŲ IŠVADOMS DĖL SIŪLYMŲ PRADĖTI APKALTOS PROCESĄ SEIMO NARIAMS A. SACHARUKUI IR L. KARALIUI

Seimas pritarė specialiųjų tyrimo komisijų dėl Seimo narių pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Seimo nariams Aleksandrui Sacharukui ir Linui Karaliui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti išvadoms.

Už Seimo nutarimą „Dėl pritarimo Seimo specialiosios tyrimo komisijos dėl Seimo narių pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Seimo nariui Aleksandrui

Sacharukui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti išvadoms“ (projektas Nr. XIP-2074) balsavo 80 Seimo narių, prieš – 12, susilaikė 20.

Už Seimo nutarimą „Dėl pritarimo Seimo specialiosios tyrimo komisijos dėl Seimo narių pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Seimo nariui Linui Karaliui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti ap-

kaltos procesą parengti išvadoms“ (projektas Nr. XIP-2075) balsavo 76 Seimo nariai, prieš – 9, susilaikė 20.

Abi specialiosios tyrimo komisijos konstatavo, kad Seimo narių grupės teikime pradėti apkaltos procesą

Seimo nariams L. Karaliui ir A. Sacharukui dalis pateiktų kaltinimų yra pagrįsti ir rimti, todėl yra pagrindą pradėti jų apkaltos procesą Seime.

R. REKERTA PASKIRTAS VYRIAUSIOSIOS TARNYBINĖS ETIKOS KOMISIJOS PIRMININKU

Seimas, vadovaudamasis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 7 straipsniu ir atsižvelgdamas į Seimo Pirmininkės teikimą, nutarė Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku skirti Remigijų Rekertą.

Slapto balsavimo rezultatai: už paskyrimą komisijos pirmininku balsavo 53 Seimo nariai, prieš – 15. Iš viso buvo išduoti 69 biuleteniai, vienas rastas negaliojantis. Priimtas Seimo nutarimas „Dėl R. Rekertos skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“ (projektas Nr. XIP-1973).

Seimo Pirmininkė Irena Degutienė pasveikino naujai paskirtą Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininką R. Rekertą ir palinkėjo jam kuo geriausių kloties, teisingų sprendimų ir organizuoti komisijos

darbą taip, kad tiek valstybės, tiek savivaldybės tarnautojų etikos pažeidimų, skiriant didelį dėmesį prevenciniam darbui, būtų kuo mažiau.

Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos nariu R. Rekerta buvo paskirtas 2010 m. kovo 18 d. Jo kandidatūrą pasiūlė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas Gintaras Kryževičius.

R. Rekerta 2001 m. baigė Jono Basanavičiaus vidurinę mokyklą, 2005 m. – Mykolo Romerio universitete teisės ir valdymo teisės bakalaurą, 2008 m. ten pat įgijo teisės magistro laipsnį. Nuo 2004 m. dirbo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos vyresniuoju specialistu, nuo 2005 m. – patarėju, nuo 2007 m. ėjo komisijos Prevencijos skyriaus vedėjo pareigas.

PATEIKTAS PROJEKTAS

SEIMAS SPRĖS, AR MENO KŪRĖJO STATUSĄ TURINČIUS ASMENIS PRIVALOMUOJU SVEIKATOS DRAUDIMU DRAUSTI VALSTYBĖS LĖŠOMIS

Seimo narys Edvardas Žakaris pateikė Sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsnio papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-2044, kuriuo siūloma meno kūrėjo statusą turinčius asmenis kūrybos laikotarpiu, kai neturi su darbo santykiais susijusių pajamų, privalomuoju sveikatos draudimu drausti valstybės lėšomis.

Šiuo metu privalomojo sveikatos draudimo įmokas meno kūrėjo statusą turintys asmenys privalo mokėti kas mėnesį.

Pasak projekto iniciatoriaus, šiandien yra apie 4 000 meno kūrėjo statusą turinčių asmenų, tačiau didžioji dalis šių talentingų ir garsinančių Lietuvą menininkų negali iš savo kūrybos pragyventi ir yra priversti ieškoti papildomų pragyvenimo šaltinių. Kaip teigė E. Žakaris, papildomas pajamas gauna per 3 000 meno kūrėjo statusą turinčių asmenų, o daugiau kaip 800 meno

kūrėjų vienintelis pajamų šaltinis – kūryba. „Tačiau pajamos dažnai gaunamos ne pastoviai, o tik pardavus kūrinį. Kartais tas įvyksta po gana ilgo laiko tarpo, tuo tarpu privalomojo sveikatos draudimo įmokas reikia mokėti kiekvieną mėnesį“, – teigiama aiškinamajame rašte. Pasak Seimo nario, ši teikiama pataisa palengvintų menininkams finansinę naštą, sudarytų palankesnes sąlygas kūrybai.

Už pataisą po pateikimo balsavo 39 Seimo nariai, prieš – 2, susilaikė 34. Nutarus pritarti projektui po pateikimo, pradėta jo svarstymo procedūra. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Sveikatos reikalų komitetas, papildomu – Socialinių reikalų ir darbo komitetas. Preliminari svarstymo Seimo posėdyje data – birželio 30 d.

Frakcijos „Tvarka ir teisingumas“ nariai: Rimas Antanas Ručys, Ona Valiukevičiūtė, Dailis Alfonsas Barakauskas ir Rimantas Smetona

» VYRIAUSYBĖS VALANDA

Seimo plenariniame posėdyje dalyvavo Vyriausybės nariai: Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius, aplinkos ministras Gediminas Kazlauskas, energetikos ministras Arvydas Sekmokas, finansų ministrė Ingrida Šimonytė, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, kultūros ministras Remigijus Vilkaitis, socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas, susisiekimo ministras Eligijus Masiulis, sveikatos apsaugos ministras Raimondas Šukys, švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius, teisingumo ministras Remigijus Šimašius, ūkio ministras Dainius Kreivys, žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius.

Į Seimo opozicijos lyderio Vytauto Gapšio klausimus (dėl privalomojo sveikatos draudimo įmokų bei dėl mokamų sveikatos priežiūros priemonių) atsakė sveikatos apsaugos ministras R. Šukys; į Seimo nario Algirdo Butkevičiaus klausimą (dėl žemėtvarkos reikalų) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius, atsakymą papildė žemės ūkio ministras K. Starkevičius; į Seimo nario Remigijaus Ačo klausimą (dėl teismo ekspertizių) atsakė teisingumo ministras R. Šimašius; į Seimo nario Sauliaus Bucevičiaus klausimą (dėl dvišalės sutarties su Ukraina dėl pensijų) atsakė socialinės apsaugos ir darbo ministras D. Jankauskas; į Seimo nario Jono Ramono

klausimą (dėl daugiabučių namų renovavimo programos) atsakė aplinkos ministras G. Kazlauskas; į Seimo nario Justino Karoso klausimą (dėl teisinės valstybės pagrindų griovimo) atsakė teisingumo ministras R. Šimašius; į Seimo nario Andriaus Mazuronio klausimą (dėl konkurso Kūno kultūros ir sporto departamento vadovo pareigoms užimti) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo narės Dangutės Mikutienės klausimą (dėl Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto) atsakė sveikatos apsaugos ministras R. Šukys; į Seimo narės Birutės Vėsaitės klausimą (dėl dujų sektoriaus liberalizavimo) atsakė energetikos ministras A. Sekmokas.

PRIIMTA SEIMO REZOLIUCIJA „DĖL SREBRENICOS GENOCIDO AUKŲ ATMINIMO“

Seimas, minėdamas 1995 m. liepos 11 d. Bosnijoje ir Hercegovinoje, Srebrenicos mieste, po Antrojo pasaulinio karo precedento neturėjusias įvykdytas masines žmonių žudynes, kuomet serbų respublikos armija, vadovaujama generolo Ratko Mladičiaus, nužudė per 8 000 musulmonų tikėjimo vyrų ir paauglių, kviečia deramai pagerbti masinių žudynių aukas Srebrenicoje, paminint Srebrenicos genocido aukų metines liepos 11 d.

Priimtoje rezoliucijoje pažymima, kad svarbu toliau įgyvendinti visų Vakarų Balkanų valstybių narystės Europos Sąjungoje perspektyvą, užtikrinti tolimesnį bendradarbiavimą su Tarptautiniu baudžiamuoju tri-

bunolu buvusiai Jugoslavijai ir ilgainiui siekti tautų susitaikymo.

Seimas, kaip teigiama rezoliucijoje, kviečia patraukti visus už genocidą Srebrenicoje atsakingus asmenis baudžiamojon atsakomybėn ir remia visokeriopas tarptautines pastangas toliau atkuriant buvusios Jugoslavijos tautų tarpusavio pasitikėjimą ir kviečia konstruktyviam bendradarbiavimui užtikrinant Vakarų Balkanų regiono stabilumą.

Seimo rezoliucijai „Dėl Srebrenicos genocido aukų atminimo“ (projektas Nr. XIP-849(2) pritarė 52 Seimo nariai, susilaikė 10.

PATEIKTI PROJEKTAI

PATEIKTOS PATAISOS DĖL GENETIŠKAI MODIFIKUOTŲ ORGANIZMŲ

Seimo narys Kęstutis Daukšys pateikė:

– Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymo papildymo 12¹ straipsniu įstatymo projektą Nr. XIP-767, kuriuo siekiama sudaryti galimybę vartotojui gauti aiškia ir išsamią informaciją apie genetiškai modifikuotų organizmų buvimą maisto produktuose ir gaminiuose. Pritarus projektui po pateikimo, pradėta jo svarstymo procedūra. Balsavo: už – 78, prieš ir susilaikiusių nebuvo. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Aplinkos apsaugos komitetas, papildomais – Kaimo reikalų, Sveikatos reikalų ir Teisės ir Teisėtvarkos komitetai.

– Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymo 2 ir 10 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-2064, kuris numato mokestininės rinkliavos įvedimą už kiekvieną šalyje pagamintą, importuotą ir tiekiamą rinkai genetiškai modifikuotų veislių sėklų, produktų, vaistų, medicininių gaminių ar pašarų pakuotę. Priėmus šį projektą, fiziniai ir juridiniai asmenys privalėtų į valstybinį Privalomojo sveikatos draudimo fondą mokėti 5 proc. dydžio įmokas nuo pagaminto, importuoto ir tiekiamo rinkai viso produkto vertės. Pritarus projektui po pateikimo, pradėta jo svarstymo procedūra. Balsavo: už – 78, prieš – 1, susilaikė 21. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Ekonomikos komitetas, papildomais – Aplinkos apsaugos, Kaimo reikalų, Sveikatos reikalų bei Teisės ir teisėtvarkos komitetai.

Seimo narys Kęstutis Daukšys

– Reklamos įstatymo 14 straipsnio papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-774, kuriuo siūloma įtvirtinti prievolę reklamoje nurodyti informaciją apie maisto produktuose ir gaminiuose esančius genetiškai modifikuotus organizmus. Nutarus pritarti projektui po pateikimo, pradėta jo svarstymo procedūra. Balsavo: už – 74, susilaikė 2. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Ekonomikos komitetas, papildo-

mais – Aplinkos apsaugos, Kaimo reikalų ir Sveikatos reikalų komitetai.

Visus pristatytus projektus Seimo posėdyje numatoma svarstyti birželio 30 d.

SIŪLOMA SUTRUMPINTI GENERALINIO PROKURORO IR JO PAVADUOTOJŲ KADENCIJOS TRUKMĘ

Seimo narys Remigijus Žemaitaitis pateikė Prokuratūros įstatymo 22 straipsnio pakeitimo ir papildymo, 26 ir 34 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-2055, kuriuo siūloma nuo 7 iki 5 metų sutrumpinti generalinio prokuroro ir jo pavaduotojų kadencijos trukmę.

Pagal teikiamas pataisas generalinis prokuroras ir jo pavaduotojai į tas pačias pareigas galėtų būti skiriami ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės. Po dviejų iš eilės kadencijų jie į tas pačias pareigas galėtų būti skiriami, jei po jų antros kadencijos pabaigos bus praėję ne mažiau kaip penkeri metai.

Teikiamu įstatymo projektu taip pat siūloma, nustatant reikalavimus kandidatui į generalinius prokurorus ar jo pavaduotojus, panaikinti alternatyvą turėti ne mažesnę kaip dešimties metų teisinio pedagoginio

darbo turint teisės krypties socialinių mokslų daktaro ar habilituoto daktaro laipsnį stažą. Paliiekamas reikalavimas be alternatyvų turėti ne mažiau kaip 10 metų tarnybos prokuroru ar teisėjo darbo stažą.

Be to, projekte nustatomas reikalavimas teritorinės prokuratūros vyriausiąjį prokurorą į tas pačias pareigas skirti tik kitoje teritorinėje prokuratūroje. Pasak projekto iniciatoriaus, teritorinės prokuratūros vyriausiojo prokuroro perkėlimas į kitą teritorinę prokuratūrą neleistų užsimegzti pareigūno ir toje teritorijoje veikiančių nusikalstamo pasaulio atstovų nusikalstamiems ryšiams.

Už šias pataisas po pateikimo balsavo 51 Seimo narys, prieš – 6, susilaikė 28. Taip pat nutarta projektą svarstyti skubos tvarka. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Teisės ir teisėtvarkos komitetas.

PAREIŠKIMAS

Seimo narė Vida Marija Čigriejienė perskaitė Seimo narių V. M. Čigriejienės, Ryto Kupčinsko ir Gintaro Songailos pareiškimą – atsakymą į Seimo narių

Michalo Mackevičiaus, Jaroslavo Narkevičiaus ir Leonardo Talmonto 2010 m. gegužės 11 d. pareiškimą.

» Gegužės 21 d.

NENUMATYTAS PLENARINIS POSĖDIS

PRIIMTAS NUTARIMAS

SEIMAS PRITARĖ VYRIAUSYBĖS 2009 M. VEIKLOS ATASKAITAI

Seimas, apsvarstęs Vyriausybės pateiktą 2009 metų veiklos ataskaitą, nutarė jai pritarti ir rekomenduoti Vyriausybei savo veikloje atsižvelgti į Seimo komitetų pareikštas pastabas.

Už redakcinės komisijos suredaguotą Seimo rezoliuciją „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 metų veiklos ataskaitos“ (projektas Nr. XIP-2047(2) balsavo 64 Seimo nariai, prieš – 26, susilaikė 20.

Šią rezoliuciją parėmė visi valdančiosios koalicijos atstovai, dalis Mišrios Seimo narių grupės ir keletas Seimo Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos narių. Prieš pasisakė visos opozicinės frakcijos.

Kiekvienais metais (iki kovo 31 d.) Vyriausybė privalo pateikti savo metinę veiklos ataskaitą, kurioje taip pat turi būti aptarti ir artimiausio laikotarpio Vyriausybės

sybės veiklos prioritetai. Po Vyriausybės ataskaitos pateikimo ją svarsto Seimo komitetai ir rengiama specia-

li Seimo diskusija, kurios pabaigoje Seimas gali priimti rezoliuciją.

Ministrų kabinetas

PRIIMTI ĮSTATYMAI

PRIIMTOS PATAISOS DĖL ŽEMĖTVARKOS FUNKCIJŲ PERSKIRSTYMO

Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad nuo liepos mėnesio bus panaikintos apskritys, priėmė Žemės įstatymo pataisas (projektas Nr. XIP-1555(3), kuriomis nutarta patikslinti nuostatas dėl valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektų (patikėtinių). Pagal priimtas pataisas valstybinę žemę kaimo vietovėse bus pavesta tvarkyti Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, o valstybinę žemę miestuose – savivaldybėms. Už šias pataisas, kurios įsigalios nuo liepos 1 d., balsavo 53 Seimo nariai, prieš – 23, susilaikė 20.

Priimtame įstatyme be Nacionalinės žemės tarnybos ir savivaldybių valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektais (patikėtiniais) taip pat patvirtinti: valstybės turto privatizavimo institucija valstybės įmonė Valstybės turto fondas, valstybės nekilnojamojo turto atnaujinimo organizatorius, nustatytas Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme, valstybės įmonė Valstybės žemės fondas ir kiti įstatymų nustatyti subjektai.

Seimas taip pat priėmė lydimuosius įstatymus:

– Kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 8, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymą (projektas Nr. XIP-1556(2). Balsavo: už – 51, prieš – 10, susilaikė 19.

– Žemės reformos įstatymo 4, 6, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 18, 19, 21 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymą (projektas Nr. XIP-1558(2). Balsavo: už – 47, prieš – 15, susilaikė 30.

Priėmimo metu nepritarus Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 1, 4, 16, 17 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-1557(2) (balsavo: už – 36, prieš – 11, susilaikė 40), nutarta pavesti pagrindiniam Kaimo reikalų komitetui parengti naują projektą.

PATEIKTI PROJEKTAI

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS PATEIKĖ DARBO KODEKSO PATAISAS

Socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas Seimo nenumatytame posėdyje pateikė Darbo kodekso pataisus (projektas Nr. XIP-1999), kuriomis siekiama padaryti darbo santykius lankstesnius, skatinti naujų darbo vietų kūrimą, derinti darbo santykių reglamentavimą su darbuotojų saugumo užtikrinimu ir jų teisių sustiprinimu.

Teikiamu projektu siūloma atsisakyti draudimo dirbti viršvalandinius darbus, numatyti išimtinius atvejus, kai darbdavys gali skirti dirbti viršvalandinius darbus, o kitais atvejais leisti organizuoti viršvalandinius darbus tik darbuotojui raštiškai sutikus. Tačiau Darbo kodekse išliktų viršvalandžių apribojimai – ne daugiau kaip 4 valandos per dieną ir ne daugiau kaip 120 valandų per metus, o kolektyvinėje sutartyje nustatytais atvejais – 180 valandų per metus.

Pasak ministro, taip pat siūloma leisti plačiau taikyti suminę darbo laiko apskaitą – maksimalią 48 valandų darbo savaitę ir 12 valandų darbo dieną (pamainą) per 4 mėnesių apskaitinį laikotarpį, paliekant bendrus paros ir savaitės nepertraukiamojo poilsio reikalavimus.

Kaip teigiama aiškinamajame rašte, projekte siūloma nustatyti naują darbo sutarties nutraukimo pagrindą, tai yra darbo sutarties nutraukimą darbdavio valia. Numatoma, kad ši norma taip pat būtų laikina ir turėtų galioti 2 metus. Šiuo pagrindu darbdavys galėtų atleisti darbuotoją netaikydamas išankstinio įspėjimo termino, tačiau darbuotojui privalėtų būti išmokama dvigubo dydžio išmoka, nurodyta Darbo kodekso 140 straipsnyje.

Pagal teikiamas pataisus taip pat siūloma darbuotojui suteikti galimybę iki 3 mėnesių sustabdyti darbo sutarties vykdymą, jei darbdavys ilgiau kaip 2 mėnesius iš eilės nevykdo savo įsipareigojimų darbuotojui arba nemoka viso priklausančio darbo užmokesčio. Tokiais atvejais darbdavys būtų įpareigojamas mokėti ne mažesnę kaip 1 minimalios mėnesinės algos dydžio kompensaciją per mėnesį, o darbuotojas, nepagrįstai sustabdęs darbo sutarties vykdymą, atsakytų už darbdaviui padarytą žalą.

Projektu numatoma įteisinti galimybę, galiosiančią dvejus metus, ne ilgesniam kaip 2 metų laikotarpiui

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos nariai Edmundas Pupinis ir Donatas Jankauskas

sudaryti terminuotas darbo sutartis naujai įsteigtose darbo vietose.

Po pateikimo už šias pataisas balsavo 47 Seimo nariai, prieš – 12, susilaikė 15. Pritarus projektui po pateikimo, pradėta jo svarstymo procedūra. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Socialinių rei-

kalų ir darbo komitetas, papildomais – Ekonomikos ir Teisės ir teisėtvarkos komitetai. Seimas taip pat nutarė dėl šio projekto prašyti Trišalės tarybos išvados ir svarstyti jį skubos tvarka. Preliminari svarstymo Seimo posėdyje data – birželio 3 d.

DARBDAVIUS SIŪLOMA ATLEISTI NUO DALIES SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKŲ MOKĖJIMO

Socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jancauskas Seimo nenumatytame posėdyje pateikė Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4, 5 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-2002, kuriuo siūloma darbdavius, pirmą kartą pagal darbo sutartį įdarbinusius samdomo darbo patirties neturėjusius asmenis, atleisti nuo dalies socialinio draudimo įmokų mokėjimo vienų metų laikotarpiui (išskyrus įmokas ligai ir motinystei, nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų bei sveikatos draudimą). Kaip teigiama aiškinamajame rašte, bendra įmokų suma vietoj 31 proc. būtų 7,7 proc.

Pasak ministro, tokia lengvata būtų taikoma laikinai – nuo 2010 m. liepos 1 d. iki 2012 m. liepos 1 d. Aiškinamajame rašte pažymima, kad per metus mokes-

tinė našta darbdaviams galėtų palengvėti 57 mln. Lt, tai yra suma, kurios negautų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetas, tačiau darbo biržai nereiktų finansuoti aktyvių užimtumo priemonių jau įdarbintiems asmenims ir tai leistų sutaupyti nedarbo socialinio draudimo lėšas.

Po pateikimo už šias pataisas balsavo 44 Seimo nariai, prieš – 5, susilaikė 6. Pritarus projektui po pateikimo, pradėta jo svarstymo procedūra. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Socialinių reikalų ir darbo komitetas, papildomu – Teisės ir teisėtvarkos komitetas. Seimas taip pat pritarė Vyriausybės siūlymui projektą svarstyti skubos tvarka. Preliminari svarstymo Seimo posėdyje data – birželio 3 d.

SIŪLOMA DIDINTI BAUDAS FIZINIAMS ASMENIMS UŽ VISAS NUSIKALSTAMAS VEIKAS

Respublikos Prezidento vyriausioji patarėja Solveiga Cirtautienė pristatė Baudžiamojo kodekso 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-2069, kuriuo siūloma teismams sudaryti galimybes skirti dešimt kartų didesnes baudas fiziniams asmenims už visas nusikalstamas veikas, kai bauda, palyginus su kitomis bausmės rūšimis, yra pati efektyviausia bausmė.

Teikiamu projektu siūloma sudaryti galimybę už baudžiamąjį nusizengimą skirti iki 500 MGL (65 000 Lt) dydžio baudą, už neatsargų nusikaltimą – iki 750 MGL (97 500 Lt), už nesunkų nusikaltimą – iki 1 000 MGL (130 000 Lt), už apysunkų nusikaltimą – iki 2 000 MGL (260 000 Lt), už sunkų nusikaltimą – iki 3 000 MGL (390 000 Lt) dydžio baudą.

Kaip teigiama įstatymo projekto aiškinamajame rašte, siūlymas baudų dydžius didinti dešimt kartų grindžiamas siekiu subalansuoti nuobaudų už administracines teisės pažeidimus ir bausmių už nusikalstamas veikas sistemas. Tikimasi, kad įtvirtinus siūlomus baudų dydžius, bauda taps viena veiksmingiausių ir dažniausiai ekonominius bei finansinius nusikaltimus padariusiems asmenims skiriamų bausmių.

Už šias pataisas po pateikimo balsavo 47 Seimo nariai, prieš nebuvo, susilaikė 2. Pritarus projektui po pateikimo, pradėta jo svarstymo procedūra. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Teisės ir teisėtvarkos komitetas. Preliminari svarstymo Seimo posėdyje data – birželio 29 d.

» Gegužės 25 d.

PLENARINIS POSĖDIS**PRIIMTI TEISĖS AKTAI****SEIMAS NUTARĖ PRADĖTI APKALTOS PROCESĄ SEIMO NARIAMS A. SACHARUKUI IR L. KARALIUI IR KREIPTIS Į KONSTITUCINĮ TEISMĄ**

Seimas, vadovaudamasis Konstitucijos 105 straipsnio 3 dalies 4 punktu bei Seimo statuto 239 straipsnio 1 dalimi, nutarė pradėti apkaltos procesą Seime Seimo nariams Linui Karaliui ir Aleksandrui Sacharukui. Taip pat nutarta kreiptis į Konstitucinį Teismą išvados, ar Seimo narių A. Sacharuko ir L. Karaliaus konkretūs veiksmai, nurodyti Seimo specialiųjų tyrimo komisijų išvadose, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Už Seimo nutarimą „Dėl apkaltos Seimo nariui Aleksandrui Sacharukui pradžios ir kreipimosi į Konstitucinį Teismą“ (projektas Nr. XIP-2103) balsavo 77 Seimo nariai, prieš – 8, susilaikė 14.

Už Seimo nutarimą „Dėl apkaltos Seimo nariui Linui Karaliui pradžios ir kreipimosi į Konstitucinį Teismą“ (projektas Nr. XIP-2104) balsavo 75 Seimo nariai, prieš – 4, susilaikė 16.

Seimas gegužės 20 d. pritarė specialiųjų tyrimo komisijų išvadoms dėl Seimo narių pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Seimo nariams A. Sacharukui ir L. Karaliui. Abi specialiosios tyrimo komisijos konstatavo, kad Seimo narių grupės teikime pradėti apkaltos procesą Seimo nariams L. Karaliui ir A. Sacharukui

dalis pateiktų kaltinimų yra pagrįsti ir rimti, todėl yra pagrindo pradėti jų apkaltos procesą Seime.

Seimo tyrimo komisija nustatė, kad Seimo narys A. Sacharukas 2010 m. sausio 14 d. ir 19 d. vykusiuose plenariniuose posėdžiuose metu sąmoningai vienuolika kartų balsavo už išvykusį Seimo narį L. Karalių, naudodamasis jo pažymėjimu. Seimo nariui L. Karaliui, remiantis komisijos išvadomis, apkalta pradeda dėl to, kad jis, nesuderinęs su Seimo valdyba, išvyko į užsienio kelionę ir be pateisinamos priežasties nedalyvavo Seimo plenariniuose ir Sveikatos reikalų komiteto posėdžiuose, taip pat dėl netiesos sakymo ir sąlygų sudarymo kitam asmeniui pasinaudoti jo Seimo nario pažymėjimu.

Pagal Seimo statuto 239 ir 240 straipsnius Seimui priėmus nutarimą pradėti apkaltos procesą Seime konkrečiam asmeniui ir nutarus kreiptis į Konstitucinį Teismą išvados, ar asmens, kuriam pradėta apkaltos byla, konkretūs veiksmai prieštarauja Konstitucijai, toliau apkaltos procesas Seime galės būti tęsiamas tik įsigaliojus Konstitucinio Teismo išvadai dėl to, ar asmens, kuriam pradėta apkaltos byla, konkretūs veiksmai prieštarauja Konstitucijai.

PRIIMTOS PATAISOS PADĖS UŽTIKRINTI GERESNĮ PROFESINIO MOKYMO ĮSTAIGŲ ORIENTAVIMĄSI Į DARBO RINKOS POREIKIUS

Seimas priėmė Profesinio mokymo įstatymo pataisas (projektas Nr. XIP-1801(2)), kuriomis perskirstytos apskrities viršininkų ir jų administracijų funkcijos dėl priėmimo mokytis į valstybės finansuojamas profesinio mokymo programas. Už šias pataisas balsavo 82 Seimo nariai, susilaikė 5.

Pagal priimtas pataisas nuo liepos 1 d. profesinio mokymo teikėjai paraiškas dėl priėmimo mokytis į valstybės finansuojamas profesinio mokymo programas turės pateikti švietimo ir mokslo ministrui. Asmenų priėmimo į valstybės finansuojamas profesinio

mokymo programas planą ministras tvirtins, kai jis bus apsvarstytas Lietuvos profesinio mokymo taryboje. Kaip teigiama aiškinamajame rašte, toks reglamentavimas padės užtikrinti geresnį profesinio mokymo įstaigų orientavimąsi į darbo rinkos poreikius.

Priimtame įstatyme tai pat įtvirtinta nuostata, kad valstybinės profesinio mokymo įstaigos galės būti pertvarkomos iš biudžetinių įstaigų į valstybines viešąsias įstaigas. Aiškinamajame rašte pažymima, kad taip siekiama stiprinti savivaldybių, socialinių partnerių (įmonių) įtaką geresniam specialistų ir darbininkų

rengimui. Tikimasi, kad socialiniai partneriai, prisidėdami prie profesinio mokymo įstaigų valdymo, padės laiduoti geresnę profesinio mokymo kokybę.

Be to, priimtomis pataisomis įstatymiškai nustatomos pagrindinės nuostatos dėl licencijų išdavimo profesiniame mokyme, atsižvelgiant į ES Paslaugų direktyvos dėl paslaugų vidaus rinkoje nuostatas. Kaip teigiama aiškinamajame rašte, formaliojo profesinio mokymo licencijavimas reikalingas, siekiant užtikrin-

ti aukštą profesinio mokymo kokybę, profesinio mokymo teikėjų atitiktį nustatytiems reikalavimams dėl mokymo patalpų, aprūpintų materialiaisiais ištekliais, teorinio ir praktinio mokymo vietų, atitinkančių numatomą mokyti mokinių skaičių ir profesinio mokymo programoje nustatytus reikalavimus, asmenims užtikrinti tinkamas sąlygas įgyti kvalifikaciją, veiksmingiau naudoti profesiniam mokymui valstybės skiriamas lėšas.

Krikščionių partijos frakcijos nariai: Jonas Stanevičius (seniūno pavaduotojas), Mantas Varaška, Donalda Meizelytė Svilienė, Vidmantas Žiemelis (seniūnas), Tautos prisikėlimo partijos frakcijos seniūno pavaduotojas Antanas Nedzinskas, Krikščionių partijos frakcijos nariai Aleksandras Sacharukas ir Ligitas Kernagis

PRIIMTAS NUTARIMAS DĖL PASIRENGIMO PIRMININKAUTI EUROPOS SĄJUNGOS TARYBAI

Seimas, pažymėdamas, kad pirmininkavimas Europos Sąjungos Tarybai (EST) 2013 m. liepos 1 – gruodžio 31 dienomis yra Lietuvos Respublikos, kaip Europos Sąjungos valstybės narės, teisinis ir politinis įsipareigojimas, kurio pagrindinis tikslas – užtikrinti EST funkcionavimą ir sėkmingą veiklos tęstinumą, siekiant visų Europos Sąjungos piliečių gerovės, nutarė priimti Seimo nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos pasirengimo pirmininkauti Europos Sąjungos Ta-

rybai 2013 m. liepos 1 d. – gruodžio 31 d.“ (projektas Nr. XIP-1953(2). Balsavo: už – 74, prieš – 3, susilaikė 3.

Priimtu nutarimu Vyriausybės prašoma iki 2010 m. birželio 11 d. pateikti Seimui Lietuvos Respublikos pasirengimo pirmininkauti EST 2013 m. gaires, kuriose būtų apibrėžti esminiai principai ir nuostatos, kuriais vadovaujantis bus organizuojamas tolesnis Lietuvos Respublikos pasirengimas pirmininkauti EST ir pirmininkaujama jai 2013 metų II pusmetį.

Iki 2010 m. lapkričio 15 d. Vyriausybės prašoma pateikti atnaujintą Lietuvos Respublikos pasirengimo pirmininkauti EST 2013 m. veiksmų planą, detalizuojantį Lietuvos Respublikos pasirengimo pirmininkauti EST 2013 m. gairėse pateiktų nuostatų įgyvendinimą, o iki 2011 m. kovo 31 d. – pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos pirmininkavimo EST tikslų, prioritetų ir jų įgyvendinimo priemonių.

Seimas taip pat pasiūlė Vyriausybei imtis reikalingų priemonių Lietuvos Respublikos pasirengimo pirmininkauti EST proceso nuoseklumui, veiksmingam valdymui ir biudžeto asignavimų sudarymui ir vykdymui bei kitų finansinių šaltinių panaudojimui užtikrinti.

Seimo Europos reikalų komitetas įpareigotas: užtikrinti sklandų Seimo pasirengimo vykdyti valstybės, pirmininkaujančios EST, parlamentui tenkančias funkcijas, darbotvarkės įgyvendinimą ir šių veiksmų koordinavimą, bendradarbiaujant su kitais specializuotais Seimo komitetais; bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos Vyriausybe ir kitomis suinteresuotomis institucijomis, vykdyti Lietuvos Respublikos pasirengimo pirmininkauti EST parlamentinę kontrolę; klausimais, susijusiais su Seimo statute apibrėžta Seimo Užsienio reikalų komiteto kompetencija Europos Sąjungos išorės matmens srityje, sprendimus priimti kartu su Seimo Užsienio reikalų komitetu.

PATEIKTAS PROJEKTAS

SEIMAS SVARSTYS PATAISAS DĖL REKLAMŲ GARSO APRIBOJIMO

Seimo narys Saulius Stoma pateikė Reklamos įstatymo 4 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-1616 ir Visuomenės informavimo įstatymo 39 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-1617, kuriais siūloma uždrausti reklamą, jeigu girdimas garsas yra didesnis už laidų, transliuojamų prieš ir po reklamos.

Kaip teigiama aiškinamajame rašte, teikiamomis pataisomis bandoma sukontroliuoti reklamos gami-

tojus ir transliuotojus, kad reklama būtų transliuojama tokiu pat garsumu kaip ir visos laidos.

Šiuo metu nė viename iš šių įstatymų nėra reglamentuotas reklamos transliavimo garsas.

Pataisoms pateikimo pritarė 58 Seimo nariai, prieš buvo 7, susilaikė 15. Pritarus projektui po pateikimo, pradėta jo svarstyti procedūra. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas. Preliminari svarstyto Seimo posėdyje data – birželio 22 d.

SEIMUI PRISTATYTA PROKURATŪROS 2009 M. VEIKLOS ATASKAITA

Laikinais einantis generalinio prokuroro pareigas Raimondas Petrauskas pristatė Lietuvos Respublikos prokuratūros 2009 metų veiklos ataskaitą. R. Petrausko nuomone, 2009-aisiais prokurorai įstatymo nustatytas funkcijas vykdė tikrai neblogai – teismui perdavė 16 158 baudžiamąsias bylas dėl padarytų 33 778 nusikalstamų veikų.

Kaip teigiama Prokuratūros veiklos ataskaitoje, 2009 m. Lietuvoje užregistruotos 83 273 nusikalstamos veikos, iš jų – 76 291 nusikaltimas ir 6 912 baudžiamųjų nusižengimų. 2008 m. – 78 060 nusikalstamų veikų, iš jų – 71 972 nusikaltimai ir 6 088 baudžiamieji nusižengimai. Palyginti su 2008 m., nusikalstamumas augo 6,4 proc. „Prognozuotina, kad 2010 m. dėl sudėtingos ekonominės ir finansinės būklės dar gali didėti nusikalstamumas“, – teigiama ataskaitoje.

„Pagal atskiras nusikalstamų veikų rūšis 2009 m. labiausiai padaugėjo turtinių nusikalstamų veikų. Iš bendro padidėjusio nusikalstamų veikų skaičiaus didžiausią dalį sudaro nusikaltimai finansų sistemai (35,1 proc.), sukčiavimai (29,2 proc.), vagystės (22,8 proc.), nusikalstamos veikos, susijusios su neteisėtu disponavimu narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, (7,1 proc.), dokumentų suklastojimas, jų panaudojimas ar realizavimas (5,3 proc.)“, – tvirtinama 2009 m. veiklos ataskaitoje.

2009 m. užregistruotų sunkių ir labai sunkių nusikaltimų bendras skaičius padidėjo 21,3 proc., ypač padaugėjo sukčiavimų įgyjant didelės vertės turtą, didelės vertės turto pasisavinimo ir iššvaistymo atvejų. Tačiau, pasak laikinai pareigas einančio generalinio prokuroro, reikia pasidžiaugti, kad 2009 m. nužudymų

skaičius Lietuvoje sumažėjo 14,5 proc. ir pasiekė itin žemą 1991 m. buvusį lygį.

Po Prokuratūros veiklos ataskaitos pristatymo Seimo narys, Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininko pavaduotojas Julius Sabatauskas pristatė Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos prokuratūros 2009 metų veiklos ataskaitos“ projektą Nr. XIP-1970, kuriuo siūloma pritarti ataskaitai.

Taip pat nutarimo projektu siūloma patvirtinti 2010–2011 metų Prokuratūros prioritetines veiklos kryptis: baudžiamojo persekiojimo stiprinimas, nepilnamečių justicijos praktikos formavimas, operatyvinės veiklos subjektų veiksmų koordinavimo ir teisėtumo kontrolės praktikos formavimas, viešojo intereso gynimo stiprinimas, prokuratūros žmogiškųjų išteklių efektyvesnis valdymas.

Po pateikimo už šį nutarimo projektą balsavo 67 Seimo nariai, prieš – 2, susilaikė 31.

SEIMAS IŠ NAUJO SVARSTYS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO PATAISĄ

Respublikos Prezidento vyriausiasis patarėjas Nerijus Udrėnas pristatė Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės dekretą, kuriuo Seimui grąžino iš naujo svarstyti Šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-394 GR.

Už įstatymo svarstymą iš naujo balsavo 98, prieš – 1. Pagrindiniu komitetu projektui svarstyti paskirtas Ekonomikos komitetas, papildomu – Aplinkos apsaugos komitetas. Preliminari svarstymo Seimo posėdyje data – birželio 1 d.

Pagal Seimo priimtą įstatymą buvo nustatyta, kad iš nepriklausomų šilumos gamintojų, nenumatytų Šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje, šilumos tiekėjai superka šilumą, pagamintą iš biokuro, atsinaujinančių energijos šaltinių, iš geoterminės energijos ir deginamų atliekų už nepriklausomo gamintojo siūlomą kainą, bet ne didesnę negu šilumos tiekėjo vienanarė šilumos gamybos kaina. „Tokiu reglamentavimu žymiai pagerinamos šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų sąlygos ir sudaromos galimybės nepriklausomiems šilumos gamintojams parduoti

ši šilumą už tokią pat kainą, kokia yra šilumos tiekėjo šilumos gamybos kaina. Šis ekonominis skatinimas padeda siekti nustatyto tikslo – gaminant šilumą plačiau naudoti biokurą ir atsinaujinančius energijos išteklius“, – tvirtinama Prezidentės dekrete.

Tačiau, kaip tvirtino Seimo posėdyje Respublikos Prezidento vyriausiasis patarėjas, taip pat atsiranda galimybė supirkti šilumą, pagamintą iš biokuro, atsinaujinančių energijos šaltinių, iš geoterminės energijos ir deginamų atliekų, už vienanarę šilumos gamybos kainą, kuri taikoma iškastinį kurą naudojančioms šilumos tiekimo įmonėms ir yra aukštesnė negu minėtų atsinaujinančiųjų šaltinių šilumos gamybos kaina. Tokiu būdu, pasak jo, išaugusi gamybos šaltinių įvairovė nemažina šilumos kainos.

Todėl teikiama pataisa siūloma nustatyti, kad ir iš nepriklausomų gamintojų superkamos šilumos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos šaltinių, deginant atliekas, iš geoterminės energijos, kainą ir supirkimo tvarką nustatytų Valstybinė kainų ir energetikos komisija.

PAREIŠKIMAI

- Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė perskaitė pareiškimą dėl Tarptautinės be žinios dingusių vaikų dienos paminėjimo.

- Seimo narys Jaroslavas Narkevičius perskaitė Seimo narių Michailo Mackevičiaus, J. Narkevičiaus ir Leonardo Talmonto pareiškimą.

PRIIMTI ĮSTATYMAI

SEIMAS NUSTATĖ PRINCIPINĘ KARIUOMENĖS STRUKTŪRĄ 2010 M.

Seimas priėmė Principinės kariuomenės struktūros 2010 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2015 metais nustatymo, krašto apsaugos sistemos karių ribinių skaičių ir statutinių valstybės tarnautojų ribinio skaičiaus 2010 metais ir 2015 metais patvirtinimo įstatymą (projektas Nr. XIP-1451(3)). Už šį įstatymą balsavo 66 Seimo nariai, prieš – 13, susilaikė 32.

Priimtame įstatyme įtvirtintos principinės kariuomenės struktūros 2015 metais planavimo gairės ir nustatyta principinė kariuomenės struktūra 2010 metais. Kaip teigiama aiškinamajame rašte, nustatyta nauja principinė kariuomenės struktūra 2010 m. bus analogiška 2009 m. struktūrai, išskyrus tai, kad 2010 m. dėl sumažinto krašto apsaugos sistemos finansavimo nenumatoma steigti Ryšių ir informacinių sistemų bataliono.

Pagal įstatymą 2010 metų principinę kariuomenės struktūrą sudarys sausumos pajėgos, karinės oro pajėgos, karinės jūrų pajėgos, specialiųjų operacijų pajėgos, Logistikos valdyba, Mokymo ir personalo valdyba, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo batalionas, Karo policija.

Siekiant sudaryti sąlygas priimti į kariuomenę daugiau profesinės karo tarnybos eilinių karių, nutarta optimizuoti karininkų, puskarininkų, seržantų ir eilinių pareigybių skaičių. 2010 m. yra mažinami ribiniai vyresniųjų karininkų ir kariūnų skaičiai: generolų ir admirolų ribinis skaičius mažinamas nuo 10 (2009 m.) iki 9 (2010 m.), pulkininkų ir jūrų kapitonų – nuo 40 (2009 m.) iki 30 (2010 m.), pulkininkų leitenantų ir komandorų – nuo 140 (2009 m.) iki 130 (2010 m.). Tačiau 2015 m. vyresniųjų karininkų skaičius bus nežymiai didinamas: generolų ir admirolų ribinis skaičius didi-

Liberalų sąjūdžio frakcijos seniūno pirmasis pavaduotojas Audrius Endzinas ir Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys Vitas Matuzas

namas iki 10, pulkininkų ir jūrų kapitonų – iki 40, pulkininkų leitenantų ir komandorų – iki 150. Kariūnų skaičių nuspręsta mažinti nuo 240 (2009 m.) iki 150–200 (2010 m.) ir padidinti iki 230 (2015 m.).

Aiškinamajame rašte pažymima, kad ribojant vyresniųjų karininkų ir didinant eilinių karių skaičių, profesinės karo tarnybos karių ribinis skaičius 2010 m., palyginti su 2009 m., nekis, tai yra jų skaičius nustatomas nuo 7 700 iki 8 400, o iki 2015 m., priėmus daugiau eilinių profesinės karo tarnybos karių, didės iki 9 000.

2010 m., kaip ir 2009 m., yra nustatomas ribinis privalomosios pradinės karo tarnybos karių, dalyvaujančių būtinuosiuose kariniuose mokymuose savanoriškumo pagrindu, skaičius – nuo 300 iki 600, 2015 m. šis skaičius didės iki 1000. „Būtinieji kariniai mokymai bus pradinis etapas siekiant tapti profesinės karo tarnybos kariu ir prisidės prie valstybei ginti parengtų piliečių rezervo formavimo“, – tvirtinama teisės akto aiškinamajame rašte.

Dėl sumažinto krašto apsaugos sistemos finansavimo įstatyme ribinis karių savanorių skaičius 2010 metais yra nustatomas nuo 4 500 iki 6 000 (2009 m. – ne mažiau kaip 6 000 karių savanorių ir kitų aktyviojo rezervo karių), tačiau 2015 m. jų skaičius sieks jau 7 500.

Dėl visų išvardytų pokyčių bendras ribinis krašto apsaugos sistemoje tarnaujančių karių skaičius sumažės nuo 15 240 (2009 m.) iki 12 650–15 200 (2010 m.), tačiau vėliau didės iki 17 730 (2015 m.).

Nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme yra nustatyta, kad Seimas kasmet įstatymu nustato principinę kariuomenės struktūrą: ribinius krašto apsaugos sistemoje tarnaujančių profesinės karo tarnybos, privalomosios pradinės karo tarnybos ir aktyviojo rezervo karių, statutinių krašto apsaugos sistemos tarnautojų, kiekvieno laipsnio vyresniųjų karininkų, generolų ir admiralų skaičių, nuolatinį junginių, dalinių ir jiems prilygintų karinių vienetų skaičių.

RATIFIKUOTA JUNGTINIŲ TAUTŲ NEĮGALIŲJŲ TEISIŲ KONVENCIJA

Seimas vienbalsiai priėmė Įstatymą dėl Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo ratifikavimo (projektas Nr. XIP-230(2), kuriu ratifikavo 2006 m. gruodžio 13 d. Niujorke priimtus Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją ir jos Fakultatyvų protokolą. Už šį įstatymą balsavo 95 Seimo nariai, prieš ir susilaikiusių nebuvo.

Ratifikuotos Konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo tikslas – skatinti ir užtikrinti visų neįgaliųjų visapusišką ir lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą šių asmenų prigimtiniam orumui. Valstybės, pasirašydamos šiuos tarptautinius dokumentus, pripažino ir prisiėmė atsakomybę saugoti bei ginti asmenų su negalia teises.

Teisės akto aiškinamajame rašte pažymima, kad Konvencija – tai pirmas bandymas įpareigoti visas tarptautinės bendruomenės valstybes gerbti neįgalių žmonių teises. Jos nuostatose numatoma, kad valstybės turės priimti reikalingus teisės aktus dėl Konvencijoje numatytų neįgaliųjų teisių įgyvendinimo ir privalės panaikinti visa, kas susiję su neįgaliųjų diskriminacija.

Konvencijoje taip pat įtvirtinti neįgalių asmenų lygybės prieš įstatymą, laisvės bei saugumo, asmens neliečiamumo reikalavimai, laisvo judėjimo, pilietybės ir savarankiško gyvenimo teisės, teisė į sveikatą, darbą, užimtumą ir išsilavinimą, galimybė dalyvauti politiniame bei kultūriniame gyvenime.

SEIMAS PRADEDA DISKUSIJĄ DĖL BIUDŽETO RENGIMO IR VYKDYMO SISTEMOS REFORMOS

Seimas plenariniame posėdyje pradėjo diskusiją dėl biudžeto rengimo ir vykdymo sistemos reformos. Diskusijos metu pranešimus perskaitė finansų ministrė Ingrida Šimonytė ir Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininkas Kęstutis Glaveckas.

Finansų ministrė I. Šimonytė diskusijoje pristatė Vyriausybės planus ir siūlomus sprendimus biudže-

to rengimo reformos klausimais, kurie leistų išvengti tam tikrų neigiamų pasekmių ateityje. Pradedama savo pranešimą ji trumpai aptarė 2005–2008 m. viešųjų finansų politiką, kuri, pasak jos, tik pagilino finansinę krizę Lietuvoje. Pranešėja, vardydama neigiamas pasekmes sukėlusius sprendimus, pirmiausia paminėjo pajamas, kurios buvo gaunamos dėl ekonomikos kai-

timo ir kurios buvo paverčiamos nuolatinėmis biudžeto išlaidomis, nuolatiniais įsipareigojimais. Taip pat ji apgailestavo, kad laiku nebuvo įvestas nekilnojamojo turto mokestis nekilnojamojo turto rinkai „vėsinti“ ir nebuvo kaupiamas rezervas.

Finansų ministrė tvirtino, kad šiuo metu pagrindinis iššūkis ir uždavinys yra skolos augimo suvaldymas. Pasak jos, dabar daug kalbama apie prevencinės politikos stiprinimą Europos Sąjungos mastu, kai nacionalinius biudžetus iš anksto galės peržiūrėti ir Europos Komisija, ir Taryba, taip pat apie nacionaliniuose teisės aktuose sugriežtintas biudžetines taisykles.

Pristatydama Vyriausybės planus I. Šimonytė tvirtino, kad numatoma keisti Biudžeto sandaros įstatymą ir kitus susijusius įstatymus, kuriuose būtų numatyta valstybės biudžeto politikos kryptis ir šios krypties impulso rodiklis, kuriais būtų matuojamas biudžeto lėšų skyrimas visuminio vartojimo reguliavimui, tai yra poveikis infliacijai ir visuomeninei paklausai. Jos nuomone, šių rodiklių planų stebėjimas turėtų būti pavestas nepriklausomai institucijai, pavyzdžiui, Valstybės kontrolei, ir reguliariai turėtų vykti diskusijos dėl to, kaip vykdomi šie rodikliai. Taip pat, pasak jos, siūloma įstatymu įpareigoti kausti rezervus iki optimalaus lygio ir jų neišleisti iki „juodų dienų“ laikotarpio.

Biudžeto ir finansų komiteto pirmininkas K. Glaveckas išskyrė pagrindinius kitų metų biudžeto sudarymo prioritetus. Pasak jo, vienas iš pirmųjų – biudžeto pajamų didinimas, pritraukiant kuo daugiau investicijų, didelį dėmesį skiriant kovai su šešėline ekonomika. „Kitas prioritetas sudarant kitų metų biudžeto – tai, be

Finansų ministrė Ingrida Šimonytė

abejo, bus išlaidų mažinimas, nes to, ką mes padarėme praeitais metais mažindami biudžetinius asignavimus, aiškiai nepakanka efektyvumo prasme“, – kalbėjo komiteto pirmininkas.

Taip pat, pasak K. Glavecko, numatoma daug dėmesio skirti nedarbui mažinti ir vartojimui didinti. Jo nuomone, nedarbo mažinimas turėtų apimti didžiąją dalį programų ir pinigų, kurie leistų valstybei pagal finansines galimybes kurti papildomas darbo vietas.

Diskusiją dėl biudžeto rengimo ir vykdymo sistemos reformos, kurioje taip pat galės pasisakyti Seimo nariai ir frakcijos, Seimo posėdyje ketinama pratęsti birželio 8 d.

Liberalų sąjūdžio frakcijos nariai Petras Auštrevičius ir Kęstutis Glaveckas

PATEIKTI PROJEKTAI

SEIMAS SVARSTYS, AR UŽDRAUSTI TIEKTI Į LIETUVOS RINKĄ GENETIŠKAI MODIFIKUOTŲ AUGALŲ VEISLIŲ DAIGINAMĄJĄ MEDŽIAGĄ

Seimo narys Dailis Alfonsas Barakauskas pateikė Augalų sėklininkystės įstatymo 8 straipsnio papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-2077, kuriuo siūloma uždrausti tiekti į Lietuvos rinką genetiškai modifikuotų augalų veislių dauginamąją medžiagą, išskyrus mokslinių tyrimų atlikimui. Pasak projekto iniciatoriaus, priėmus šią pataisą, būtų užtikrinta sveikesnė gyventojų mityba. Už pataisą po pateikimo balsavo 59 Seimo nariai, prieš – 2, susilaikė 9.

Seimo narys taip pat pateikė Maisto įstatymo 1, 4, 5, 6, 8 ir 9 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-2079, kuriuo siekiama griežčiau reglamentuoti priedų, dedamų į maistą, kontrolę, sudaryti galimybę vartotojui gauti aiškia, tyrimais ir ekspertizėmis pagrįstą, išsamią informaciją apie priedų

ir genetiškai modifikuotų organizmų buvimą maisto produktuose. Už įstatymo projektą po pateikimo balsavo 55 Seimo nariai, prieš – 1, susilaikė 9.

Viena iš teikiamų pataisų siūloma nustatyti, kad į maistą gali būti dedami tik natūralios kilmės maisto priedai bei maistinės medžiagos, ir tik išskirtiniais, technologiškai neišvengiamais atvejais – minimalūs kiti teisės aktų leidžiami maisto priedai bei maistinės medžiagos, atitinkantys nustatytus kiekio, grynumo, vartojimo sąlygų bei kitus reikalavimus.

Pritarus projektams po pateikimo, pradėta jų svarstymo procedūra. Pagrindiniu komitetu projektams svarstyti paskirtas Sveikatos reikalų komitetas, papildomu – Kaimo reikalų komitetas. Preliminari svarstymo Seimo posėdyje data – birželio 29 d.

PRISTATYTA DARIAUS VALIO KANDIDATŪRA Į GENERALINIO PROKURORO PAREIGAS

Respublikos Prezidento vyriausiasis patarėjas Jonas Markevičius pateikė Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės dekretą, kuriuo Seimui tvirtinti teikiama Dariaus Valio kandidatūra į generalinio prokuroro pareigas.

Kaip teigė Respublikos Prezidento vyriausiasis patarėjas, šalies vadovės pasirinkimą lėmė kandidato patirtis visose ikiteisminio tyrimo grandyse, be to, kandidatas žino visas ikiteisminio tyrimo problemas. „Prezidentė įvertino kandidato gerus organizacinius gebėjimus“, – teigė J. Markevičius. Tačiau, pasak kandidatą pristatiusio Respublikos Prezidento vyriausiojo patarėjo, Prezidentė rinko kandidatą, kuris turi ne tik pakankamai praktinės veiklos patirties, bet kartu gali objektyviai ir nešališkai vertinti Generalinės prokuratūros veiklą. „D. Valys nėra siejamas su jokiais politinėmis jėgomis, yra nepriklausomas ir ištikimas teisinės valstybės idealams. Pagrindiniai lūkesčiai, kuriuos Respublikos Prezidentė sieja su naujo kandidato asmenybe, yra sistemiskumas, efektyvumas, nešališkumas ir visuomenės interesų gynimas. Tačiau svarbiausias ir sudėtingiausias uždavinys bus visuomenės pasitikėjimo teisės sauga atkūrimas“, – teigė J. Markevičius.

Kandidatas į generalinio prokuroro pareigas D. Valys taip pat tikino manęs, kad pagrindinis jo uždavinys

bus visuomenės pasitikėjimo teisės sauga sugrąžinimas. „Tokį uždavinį įvykdyti gali tik visuomenei atvira, skaidri, efektyvi, moderni prokuratūra, gerbianči teisinės valstybės principus, nekaltumo prezumpciją, pamatines žmogaus teises ir laisves“, – prisistatydamas kalbėjo D. Valys. Seimo posėdyje jis taip pat pristatė savo viziją dėl Prokuratūros struktūros ir valdymo, pateikė savo nuomonę dėl ikiteisminio tyrimo kontrolės mechanizmo.

Kandidatui atsakius į Seimo narių klausimus, nutarta pradėti svarstymo procedūrą Seimo statuto nustatyta tvarka. Pagrindiniu komitetu Seimo nutarimo „Dėl pritarimo Dariaus Valio skyrimui Lietuvos Respublikos generaliniu prokuroru“ projektui Nr. XIP-2139 svarstyti paskirtas Teisės ir teisėtvarkos komitetas. Taip pat numatomi Seimo frakcijų susitikimai su kandidatu. Preliminari svarstymo Seimo posėdyje data – birželio 3 d.

D. Valys nuo 2001 metų dirba vyriausiuoju prokuroru Akmenės rajono apylinkės prokuratūroje. Nuo 1999 iki 2001 m. ten pat ėjo prokuroro pareigas. Nuo 1996 iki 1999 m. Tardymo poskyryje prie Akmenės rajono policijos komisariato ėjo tardytojo pareigas.

» VYRIAUSYBĖS VALANDA

Seimo plenariniame posėdyje dalyvavo Vyriausybės nariai: Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius, aplinkos ministras Gediminas Kazlauskas, finansų ministrė Ingrida Šimonytė, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, kultūros ministras Remigijus Vilkaitis, socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas, sveikatos apsaugos ministras Raimondas Šukys, švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius, teisingumo ministras Remigijus Šimašius, ūkio ministras Dainius Kreivys, užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis, vidaus reikalų ministras Raimundas Palaitis, žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius.

Į Seimo opozicijos lyderio Vytauto Gapšio klausimus (dėl priedo skyrimo Kūno kultūros ir sporto departamento direktoriui ir dėl automobilių eilių Kybartų miestelyje) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius. Seimo opozicijos lyderis V. Gapšys prašė Ministrą Pirmininką raštu pateikti informaciją dėl priedo skyrimo Kūno kultūros ir sporto departamento direktoriui pagrindimo. Į Seimo nario Algirdo Butkevičiaus klausimą (dėl dujų transportavimo tinklų) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Remigijaus Ačo klausimą (dėl specialių privalomų kursų vairuotojams) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo narės Zitos Užlytės klausimą (dėl prašymo atlikti tarnybinį patikrinimą) atsakė vidaus reikalų ministras R. Palaitis; į Seimo nario Vydo Gedvilo klausimą (dėl naujų mokesčių) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo narės Rimos Baškienės klausimą (dėl socialinės paramos finansavimo užtikrinimo) atsakė finansų ministrė I. Šimonytė; į Seimo narės Vidos Marijos Čigriejienės klausimą (dėl priemonių kovai su šešėline ekonomika) atsakė finansų ministrė I. Šimonytė; į Seimo nario Petro Auštrevičiaus klausimą (dėl dujų brangimo) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Žilvino Šilgalio klausimą (dėl Jaunimo reikalų departamento veiklos) atsakė socialinės apsaugos ir darbo ministras D. Jankauskas; į Seimo nario Jono Juozapaičio klausimą (dėl gydytojų perkvalifikavimo) atsakė sveikatos apsaugos ministras R. Šukys; į Seimo nario Andriaus Mazuronio klausimą (dėl priedo skyrimo Kūno kultūros ir sporto departamento direktoriui) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius;

į Seimo narės Dangutės Mikutienės klausimą (dėl Nacionalinio kraujo centro) atsakė sveikatos apsaugos ministras R. Šukys; į Seimo nario Antano Matulo klausimą (dėl saugaus eismo taisyklių pažeidimų) atsakė vidaus reikalų ministras R. Palaitis; į Seimo nario Kęstučio Glavecko klausimą (dėl daugiabučių namų renovavimo programos) atsakė aplinkos ministras G. Kazlauskas; į Seimo nario Edmundo Jonylos klausimą (dėl bebrų) atsakė aplinkos ministras G. Kazlauskas; į Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio klausimą (dėl potvynio žalos atlyginimo) atsakė K. Starkevičius; į Seimo nario Sauliaus Bucevičiaus klausimą (dėl bendrovės „Klaipėda nafta“ generalinio direktoriaus atlyginimo) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Valdemaro Valkiūno klausimą (dėl repatriacijos) atsakė teisingumo ministras R. Šimašius; į Seimo nario Arimanto Dumčiaus klausimą (dėl daugiabučių namų renovavimo programos tobulinimo) atsakė aplinkos ministras G. Kazlauskas; į Seimo nario Juozo Oleko klausimą (dėl Seimo pavedimų vykdymo) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo narės Loretos Graužinienės klausimą (dėl aukštojo mokslo diplomų) atsakė švietimo ir mokslo ministras G. Steponavičius; į Seimo nario Algimanto Dumbravos klausimą (dėl socialinių paslaugų teikimo) atsakė socialinės apsaugos ir darbo ministras D. Jankauskas; į Seimo nario Broniaus Paužos klausimą (dėl muzikos mokyklų) atsakė švietimo ir mokslo ministras G. Steponavičius; į Seimo nario Algio Rimo klausimą (dėl piniginės socialinės paramos) atsakė socialinės apsaugos ir darbo ministras D. Jankauskas.

PRIIMTA REZOLIUCIJA

SEIMAS PRIĖMĖ REZOLIUCIJĄ DĖL PASIPRIEŠINIMO OKUPACIJAI ORGANIZACIJŲ MEMORANDUMO

Seimas, susipažinęs su Lietuvos pasipriešinimo okupacijai organizacijų darbo grupės Seimui įteiktu 2010 m. kovo 19 d. memorandumu „Dėl laisvės kovų prasmės ribos peržengimo“, kuriame akcentuojamos pasipriešinimo okupacijoms bei kolaboravimo teisinio vertinimo problemos, nutarė įpareigoti Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetą ir Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisiją iki rugsėjo 10 d., bendradarbiaujant su Memorandumo autoriais ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centru, iš-

nagrinėti šioje rezoliucijoje minimas problemas ir pasiūlyti Seimui galimus jų sprendimo būdus.

Už Seimo rezoliuciją „Dėl pasipriešinimo okupacijai organizacijų memorandumo“ (projektas Nr. XIP-1990(2) balsavo 55 Seimo nariai, prieš – 1, susilaikė 17.

Šią rezoliuciją Seimas priėmė manydamas, kad nepakankamai naudojamos Europos šalių patirtimi ir tarptautinės teisės analogais vertinant ši okupacijų laikotarpį ir sutikdamas, kad tiek pasipriešinimo dalyvių, tiek ir nusikalstamų okupacinių struktūrų veikų teisinis įvertinimas užsitęsė.

PAREIŠKIMAI

- Seimo narys Petras Luomanas perskaitė pareiškimą dėl Etikos ir procedūrų komisijos.

- Seimo narys Jonas Šimėnas perskaitė pareiškimą „Dėl konstitucinių galių“.

» Gegužės 28 d.

NENUMATYTAS POSĖDIS

PRIIMTI ĮSTATYMAI, NUTARIMAI

Į NACIONALINĘ TEISĘ PERKELTA EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA DĖL TARŠOS IŠ LAIVŲ

Seimas, siekdamas tinkamai perkelti į Lietuvos Respublikos teisę 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/35/EB dėl taršos iš laivų ir sankcijų už pažeidimus įvedimo, vienbalsiai priėmė Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 39(1) straipsnio papildymo įstatymą (projektas Nr. XIP-1485(2) ES) ir jo lydimąjį Administracinių teisės pažeidimų kodekso 56 straipsnio pakeitimo įstatymą (projektas Nr. XIP-1486(2) ES).

Įstatymo (projektas Nr. XIP-1485(2) ES) pakeitimas suteikia teisę aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnui pradėti tyrimą dėl jūros aplinkos teršimo iš laivo arba kito jūros aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimo ne tik tuo atveju, kai yra gautas

prašymas iš užsienio valstybės kompetentingų institucijų pradėti tyrimą dėl savanoriškai įplaukusio į Lietuvos Respublikos uostą ar terminalą laivo, pažeidusio prašančios valstybės vidaus vandenyse, teritorinėje jūroje ar išskirtinėje ekonominėje zonoje jūros aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančius įstatymus ar kitus teisės aktus, bet ir tada, kai pagrįstai įtaria, kad savanoriškai įplaukęs į Lietuvos Respublikos uostą ar terminalą laivas pažeidė Europos Sąjungos valstybės narės vidaus vandenyse, teritorinėje jūroje ar išskirtinėje ekonominėje zonoje arba atviroje jūroje jūros aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančius įstatymus ar kitus teisės aktus. Už šį įstatymą balsavo 82 Seimo nariai.

Atitinkamai patikslintas Administracinių teisės pažeidimų kodekso 56 straipsnis, nustatantis, kad „atviro jūros (jūros rajonų, kurie nepriklauso valstybių vidaus vandenims, teritorinei jūrai ir išskirtinei ekonominei zonai), išskirtinės ekonominės zonos, Europos Sąjungos valstybių narių teritorinės jūros, įskaitant tarptautinei laivybai naudojamus sąsiaurius, kuriuose Europos Sąjungos valstybės narės turi jurisdikciją, ir Europos Sąjungos valstybių narių vidaus vandenų, įskaitant uostus, teršimas iš laivų pažeidžiant Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių reikalavimus, nustatytus MARPOL 73/78 ir Helsinkio konvencijų, –

užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki penkiasdešimties tūkstančių litų“. Už Administracinių teisės pažeidimų kodekso 56 straipsnio pakeitimą balsavo 81 Seimo narys.

Įstatymų pataisos parengtos atsižvelgiant į Europos Komisijos paklausimą dėl 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/35/EB dėl taršos iš laivų ir sankcijų už pažeidimus įvedimo perkėlimo į Lietuvos Respublikos teisę. Europos Komisijos paklausime atkreipiamas dėmesys, kad netinkamai perkeltos į nacionalinę teisę Direktyvos 2005/35/EB nuostatos.

PRIIMTOS PATAISOS TURĖTŲ UŽTIKRINTI SUINTERESUOTOS VISUOMENĖS TEISĘ KREIPTIS Į TEISMĄ DĖL VIEŠOJO INTERESO GYNIMO APLINKOS APSAUGOS SRITYJE

Priimtas Aplinkos apsaugos įstatymo 1, 7, 8, 9 straipsnių, II skyriaus pavadinimo ir priedo pakeitimo ir papildymo įstatymas (projektas Nr. XIP-1433(2) ES), kuriuo siekiama užtikrinti asociacijų (nevyriausybinį organizacijų) teisę kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo. Už įstatymo pataisas balsavo 86 Seimo nariai, susilaikė 6.

Įstatymo pakeitimai tiesiogiai nustato, kad asociacijos, kurios yra įsteigtos teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, yra laikomos suinteresuotomis. Taip pat tiesiogiai nurodoma suinteresuotos visuomenės teisė kreiptis į teismą dėl sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje materialinio ar procesinio teisėtumo: „Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, jei mano, kad jo (jų) prašymas, pateiktas teisės aktų, reglamentuojančių teisę gauti informaciją apie aplinką, nustatyta tvarka, buvo neteisėtai atmestas, į jį buvo iš dalies ar visiškai netinkamai atsakyta arba į prašymą deramai neatsižvelgta pagal teisės aktus, reglamentuojančius teisę gauti informaciją apie aplinką“. Be to, suinteresuota visuomenė turės teisę Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo užginči-

jant sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą.

Pagal nustatytą apibrėžimą „suinteresuota visuomenė – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu. Pagal šią apibrėžtį asociacijos ir kiti privačių asmenų įsteigti viešieji juridiniai asmenys, kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis.“

Įstatymo pataisos parengtos atsižvelgiant į tai, kad pradėta pažeidimo procedūra Nr. 2008/2293 dėl 2008 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/1/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (toliau – Direktyva 2008/01/EB) netinkamo perkėlimo į nacionalinę teisę. Komisija padarė išvadą, kad 16 straipsnis, pagal kurį nevyriausybinėms organizacijoms numatytas ypatingas statusas (laikoma, kad jų interesas yra pakankamas ir kad jos turi teisių, kurios gali būti pažeistos), buvo netinkamai perkeltas į nacionalinę teisę.

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys Pranas Žeimys, Tautos prisikėlimo partijos frakcijos nariai: Arūnė Stirblytė (seniūnė), Ingrida Valinskienė ir Vincas Babilius

KITI SPRENDIMAI

SUDARYTA SEIMO LAIKINOJI TYRIMO KOMISIJA DĖL SUTIKIMO PATRAUKTI BAUDŽIAMOJON ATSAKOMYBĖN SEIMO NARĮ ALEKSANDRĄ SACHARUKĄ

Laikinais einantis generalinio prokuroro pareigas Raimondas Petrauskas kreipėsi į Seimą, prašydamas leisti patraukti baudžiamojon atsakomybėn Seimo narį A. Sacharuką. Pasak R. Petrausko, yra duomenų, kad Seimo narys A. Sacharukas 2010 metų sausio mėnesį, neturėdamas teisinio pagrindo, įgijo ir laikė Seimo nario Lino Karaliaus prieš išvykstant į užsienį frakcijos patalpose paliktą Seimo nario pažymėjimą ir šį dokumentą neteisėtai panaudojo Seimo posėdžių metu, registruodamasis ir balsuodamas už L. Karalių.

Pasak R. Petrausko, A. Sacharuko veiksnuose yra nusikaltimų požymių, todėl siekiant pradėti ikiteisminę tyrimą, prašoma leisti A. Sacharuką patraukti baudžiamojon atsakomybėn.

Seimas, išklausęs laikinai einančio generalinio prokuroro pareigas R. Petrausko pranešimą ir vadovaudamasis Seimo statuto 23 ir 71 straipsniais, nutarė sudaryti Seimo laikinąją tyrimo komisiją iš 12 Seimo narių: Vytenis Povilas Andriukaitis, Rima Baškienė, Kęstutis Daukšys, Evaldas Jurkevičius, Kęstas Komskis, Dalia Kuodytė, Jonas Liesys, Kęstutis Masiulis, Paulius

Saudargas, Algirdas Sysas, Arūnė Stirblytė, Vidmantas Žiemelis.

Komisijos pirmininku paskirtas Kęstutis Masiulis, pavaduotoju – Vytenis Povilas Andriukaitis. Komisijai pavesta tyrimą atlikti iki 2010 m. birželio 15 d.: priimtas Seimo nutarimas „Dėl Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl sutikimo patraukti baudžiamojon atsakomybėn Seimo narį Aleksandrą Sacharuką sudarymo“. Balsavo: už – 55, prieš – 12, susilaikė 24.

Seimas jau yra pradėjęs apkaltos procesą dėl Seimo narių ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu nustatyti, ar Seimo narių A. Sacharuko ir L. Karaliaus veiksnuose esama požymių, jog jie sulaužė priesaiką ir nusizengė Konstitucijai.

Seimo nario Kęstučio Masiulio vadovaujama parlamentinė komisija yra nustačiusi, kad A. Sacharukas 11 kartų sąmoningai balsavo už frakcijos kolegą L. Karalių, kai šis buvo išvykęs bei nedalyvavo posėdžiuose.

VIDA NACICKAITĖ IR RIMAS RUDAITIS

Komisijos

ANTIKORUPCIJOS KOMISIJA POSĖDYJE PATEIKĖ KLAUSIMUS GENERALINIAM PROKURORUI

Gegužės 26 d. Seimo Antikorupcijos komisija posėdyje laikinai einančiam generalinio prokuroro pareigas Raimondui Petrauskui pateikė klausimus dėl Generalinės prokuratūros veiklos. Komisija atkreipė dėmesį į pernelyg ilgą ikiteisminių tyrimų bei ekspertizių atlikimo laiką, aptarta galimybė prokuratūros atliekamuose tyrimuose panaudoti oficialias Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės atliktų tyrimų išvadas. Taip

pat posėdyje apsvaistyta baudžiamosios atsakomybės senaties terminų problema.

Vykdamas parlamentinę kontrolę domėtasi informacija apie komisijos pavedimu atliekamus tyrimus dėl VŠĮ „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ veiklos, Vilniaus šilumos ūkio, Ignalinos atominės elektrinės uždarymo lėšų galimo iššvaistymo, dėl projekto e. sveikata įgyvendinimo ir kt.

ANTIKORUPCIJOS KOMISIJOS DARBO GRUPĖ DOMĖJOSI MEDICININĖS ĮRANGOS PIRKIMŲ SKAIDRUMU

Gegužės 26 d. Antikorupcijos komisijos darbo grupė galimoms korupcijos apraiškoms sveikatos apsaugos sistemoje tirti posėdyje nagrinėjo brangios medicininės įrangos, pirktos panaudojant ES lėšas, vykdomą viešųjų pirkimų kontrolę. Posėdžio metu paaiškėjo, kad institucijos, vykdančios viešųjų pirkimų priežiūrą, nepajėgios užkirsti kelio užsakovo ir tiekėjo susitarimams dėl konkrečios specifikacijos įrangos pirkimo, ekspertai, teikiantys konsultacijas dėl įrangos specifikacijų ir pirkimo konkurso sąlygų, gali turėti asmeninių interesų, taip pat asmenims, rengiantiems įrangos pirkimo konkursų sąlygas, nėra nustatyta ir realiai pritaikyta atsakomybė už nesąžiningą konkurso sąlygų nustatymą. Centrinė projektų valdymo agentūra pateikė informaciją, kad 2008–2010 metais buvo nustatyta 11 atvejų, kai medicininės įrangos pirkimo konkurso

sąlygos buvo pritaikytos vienam galimam tiekėjui, tačiau asmenys, parengę šias sąlygas, nebuvo nustatinėjami, jiems nebuvo taikoma jokia atsakomybė.

Komisijos darbo grupė nusprendė kreiptis į Sveikatos apsaugos ministeriją dėl tyrimo atlikimo pagal Antikorupcijos komisijai pateiktame skunde įvardytų konkrečių galimų pažeidimų perkant įrangą. Darbo grupė priims sprendimus dėl teisės aktų pataisų, kuriais būtų nustatytas privalomas ekspertų-konsultantų, teikiančių paslaugas Centrinei projektų valdymo agentūrai bei Viešųjų pirkimų tarnybai, viešųjų privačių interesų deklaravimas bei nustatyta atsakomybė už nesąžiningas išvadas.

LAIMA RAGAUSKIENĖ, KOMISIJŲ BIURO PATARĖJA

SEIMO ATOMINĖS ENERGETIKOS KOMISIJOS PIRMININKO ROKO ŽILINSKO PRANEŠIMAS: PARLAMENTARAS SIEKIA PASPARTINTI BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS SPECIALISTŲ RENGIMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMĄ

Gegužės 31 d. Seimo Atominės energetikos komisijos pirmininkas Rokas Žilinskas Seime su Vilniaus universiteto, Kauno technologijos universiteto, Fizi-

kos instituto, Lietuvos energetikos instituto, naujos atominės elektrinės projekto plėtotojos UAB „Visagino atominė elektrinė“, Energetikos, Ūkio bei Švietimo ir

mokslo ministerijų atstovais aptarė Nacionalinės aukštos kvalifikacijos branduolinės energetikos specialistų rengimo programos problemas. Programa parengta vadovaujantis Nacionalinės energetikos strategijos įgyvendinimo 2008–2012 metų planu ir skirta Lietuvos branduolinės energetikos infrastruktūrai aprūpinti aukštos kvalifikacijos specialistais.

Programoje numatyta, kad normaliai naujos atominės elektrinės eksploatacijai užtikrinti branduolinės energetikos specialistų turi būti parengta jau iki jos technologinių įrenginių montavimo fazės. Dvi Lietuvos aukštosios mokyklos – Vilniaus universitetas ir Kauno technologijos universitetas – drauge su Fizikos institutu ir Lietuvos energetikos institutu tokius spe-

cialistus rengia jau antrus metus, tačiau daro tai savo iniciatyva ir lėšomis, nes programa ir jos priemonių planas iki šiol nėra patvirtinti valstybės institucijų, nėra nustatyti jos finansavimo šaltiniai.

R. Žilinskas susitikime pabrėžė, kad aukštos kvalifikacijos branduolinės energetikos specialistų rengimas – vienas iš svarbiausių namų darbų, kuriuos Lietuva privalo atlikti besirengdama naujos atominės elektrinės statybai. Jis ragina Vyriausybę kaip galima greičiau ją patvirtinti ir rasti lėšų jai finansuoti, nes universitetų mokslininkai ir studentai savo darbą tebedaro vedini vien geros valios ir aiškaus suvokimo apie strateginę tokios programos svarbą Lietuvos valstybei.

Komisijos posėdyje

VYRIAUSYBĖS PRAŠOMA IŠVADŲ DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ

Gegužės 6 d. Seimo valdyba, vadovaudamasi Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Seimo Socialinių reikalų ir darbo, Švietimo, mokslo ir kultūros bei Teisės ir teisėtvarkos komitetų siūlymus, nusprendė prašyti Vyriausybės pateikti Seimui išvadas dėl šių teisės aktų projektų: Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 21 ir 57 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-408(2). Šiuo projektu siekiama įteisinti galimybę mokytojams, dirbusiems mokiinių ugdymo darbą ne mažiau kaip 30 metų, sulaukus 55 metų, išeiti į pensiją; Administracinių teisės pažeidimų kodekso 30², 35, 124, 124¹, 131, 225, 256, 259¹, 262, 267, 269, 282 ir 320 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 16¹, 124⁵, 124⁶, 232³ ir 273¹ straipsniais įstatymo projekto Nr. XIP-627, kuriuo siūloma nustatyti, kad už pažeidimus, nustatytus stacionariomis greičio matavimo ir fiksavimo sistemomis, administracinėn atsakomybėn būtų traukiami transporto priemonių savininkai (tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys). Taip pat šiuo projektu siūloma sugriežtinti pėsčiųjų, dviratininkų, mopedų vairuotojų, vadeliotojų, gyvulių ar paukščių varovų ir raitelių atsakomybę už tamsiuoju paros metu padarytus Kelių eismo taisyklių pažeidimus; Seimo nutarimo „Dėl Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“ projekto Nr. XIP-1438, kuriuo siūloma įsteigti Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybą ir patvirtinti šios tarnybos nuostatus.

Gegužės 12 d. Seimo valdyba, vadovaudamasi Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Seimo Socialinių reikalų ir darbo bei Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetų siūlymus, nusprendė prašyti Vyriausybės pateikti Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų: Socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo 15 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1979, kuriuo siūloma iki 2010 m. gruodžio 31 d. sutrumpinti valstybinių ir valstybinio socialinio draudimo pensijų gavėjams sumažintų pensijų mokėjimo laikotarpį; Viešųjų įstaigų įstatymo 8 ir 12 straipsnių

pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1935, kuriuo siekiama užtikrinti skaidresnę ir veiksmingesnę viešųjų įstaigų bei jų darbuotojų veiklą.

Seimo valdyba, vadovaudamasi Seimo statuto 138 straipsniu, Seimo 2010 m. gegužės 13 d. plenarinio posėdžio protokolu Nr. SPP-206 ir atsižvelgdama į Seimo Biudžeto ir finansų, Ekonomikos, Sveikatos reikalų ir Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetų siūlymus, gegužės 19 d. nusprendė prašyti Vyriausybės pateikti Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

- Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-130, kuriuo siūloma užtikrinti teisę į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą turintiems asmenims didesnes galimybes ginti savo pažeistas teises ar įstatymų saugomus interesus teismine tvarka.

- Kraujo donorystės įstatymo 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-221, kuriame siūloma įstatymiškai įtvirtinti garbės donoro vardo suteikimo sąlygas.

- Mokesčių administravimo įstatymo 2, 33, 36, 119 ir 135 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 135¹ ir 135² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIP-1297. Šiuo projektu siekiama aiškiau reglamentuoti mokestinio tyrimo ir mokestinio patikrinimo trukmę, sutrumpinti mokestinio patikrinimo terminus bei panaikinti galimybę mokesčių administratoriui mokestinio tyrimo metu atlikti tokius pat veiksmus kaip ir mokestinio patikrinimo metu.

- Sveikatos draudimo įstatymo 17 ir 18 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1382. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, jog asmenys, kurie gauna pajamas iš su darbo santykiais susijusios veiklos, taip pat asmenys, už kuriuos teisės aktų nustatyta tvarka privalomojo sveikatos draudimo įmokas moka valstybė arba kurie teisės aktų nustatyta tvarka gauna Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme nurodytas iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų mokamas pašalpas, nuo kurių Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nustatyta tvarka turi būti

išskaičiuotas gyventojų pajamų mokestis, nuo šių pajamų moka 6 proc. dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas, būtų atleidžiami nuo antrinio privalomojo sveikatos draudimo įmokų mokėjimo, jeigu jie verčiasi individualia veikla pagal pažymą arba verslo liudijimą, taip pat jeigu jie yra ūkininkai, kurie verčiasi pagal individualios veiklos liudijimą ir moka privalomojo sveikatos draudimo įmokas.

- Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1738.

- Rinkliavų įstatymo 11 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1836, kuriuo siūloma numatyti teisę savivaldybių taryboms nustatyti vietinę rinkliavą už socialinės infrastruktūros plėtrą.

- Sveikatos draudimo įstatymo 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1920(2). Šiuo projektu siūloma pensinio amžiaus ir neįgaliems asmenims, įsigijusiems prekybos verslo liudijimą, privalomojo sveikatos draudimo įmokas skaičiuoti tik už tas dienas, kai vykdoma individuali veikla.

- Seimo narės Birutės Vėsaitės 2010 m. balandžio 21 d. pasiūlymo dėl Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-442(2). Seimo narės pasiūlymu siekiama, kad įstatymo projekte numatomas gyventojų pajamų mokesčio (GPM) progresinis tarifas būtų suderintas su galiojančiame GPM įstatyme nustatytu neapmokestinamuoju pajamų dydžiu. Pagal siūlomas pataisas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas būtų taikomas metinių pajamų daliai, neviršijančiai 37 800 Lt, 33 proc. tarifas – metinių pajamų daliai, viršijančiai 37 800 Lt.

Gegužės 28 d. Seimo valdyba, vadovaudamasi Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Seimo plenarinių posėdžių protokolus ir Seimo Biudžeto ir finansų, Ekonomikos bei Socialinių reikalų ir darbo komitetų siūlymus, nusprendė prašyti Vyriausybės pateikti Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų: Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnio pakeitimo įsta-

tymo projekto Nr. XP-3409(2); Piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1789; Piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1881(2); Meno kūrėjų ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1954; Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 5, 7 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1955; Sveikatos draudimo įstatymo 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1956; Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-2025; Sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-2044; Narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymo 2, 3 ir 10 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-2067; Augalų sėklininkystės įstatymo 8 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-2077; Maisto įstatymo 1, 4, 5, 6, 8 ir 9 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-2079; Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2010 m. kovo 1 d. ir AB „Lietuvos dujos“ 2010 m. balandžio 12 d. pasiūlymų dėl Gamtinių dujų įstatymo 3 ir 10 straipsnių pakeitimo ir 13, 16 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto Nr. XIP-1510; Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 2, 3, 6, 10, 26, 27, 32, 33, 36, 37, 38, 39 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1740; Sveikatos sistemos įstatymo 8, 12, 51 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1741; Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymo 2 ir 10 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-2064.

Valdyba taip pat nutarė prašyti Trišalės tarybos pateikti išvadą dėl Darbo kodekso 76, 77, 107, 108, 109, 115, 127, 132, 134, 140, 147, 149, 150, 151, 202, 293 ir 294 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei Kodekso papildymo 123¹ ir 129¹ straipsniais įstatymo projekto Nr. XIP-1999.

DARBO GRUPĖ TEIKS PASIŪLYMUS DĖL SEIMUI ATSKAITINGŲ INSTITUCIJŲ STATUSO PARENGIMO

Gegužės 12 d. valdyba nusprendė sudaryti darbo grupę pasiūlymams dėl Seimui atskaitingų institucijų statuso parengti.

Darbo grupės vadovu paskirtas Seimo Pirmininko pavaduotojas, Europos reikalų komiteto pirmininkas

Česlovas Vytautas Stankevičius; grupės nariai: Augustė Klimaitytė – Seimo Pirmininko pavaduotojo patarėja; Algirdas Astrauskas – Seimo kanceliarijos Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto biuro patarėjas; Vydas Gedvilas – Seimo narys; Giedrius Kazakevi-

čius – Ministro Pirmininko kanclerio pirmasis pavaduotojas; Bronius Kleponis – Seimo kanceliarijos Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto biuro vedėjas; Vytautas Kurpuvesas – Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininkas; Jonas Milerius –

Seimo kancleris; Liudvikas Sabutis – Seimo narys; Irena Šiaulienė – Seimo narė.

Valdyba nutarė pavesti darbo grupei išnagrinėti Seimui atskaitingų institucijų sisteminės pertvarkos galimybes ir pateikti pasiūlymus dėl jų statuso Seimo valdybai iki 2010 m. liepos 14 d.

SUDARYTA DARBO GRUPĖ OPERATYVINĖS VEIKLOS ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTUI PARENGTI

Seimo valdyba, atsižvelgdama į Teisės ir teisėtvarkos komiteto siūlymą, gegužės 12 d. nusprendė sudaryti darbo grupę Operatyvinės veiklos įstatymo pakeitimo įstatymo projektui parengti: Stasys Šedbaras – Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas (darbo grupės vadovas); Petras Ancelis – Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Kriministikos ir baudžiamojo proceso katedros vedėjas; Igoris Bazylevas – Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos Operatyvinės veiklos valdybos viršininko pavaduotojas; Aleksandras Berezovskij – Vadovybės apsaugos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Operatyvinio skyriaus vyriausiasis specialistas; Vitalijus Gailius – Lietuvos kriminalinės policijos biuro viršininko pavaduotojas; Valdas Grendelis – Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus pavaduotojas; Marijus Jasnauskas – Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie Krašto apsaugos ministerijos Teisės ir personalo skyriaus viršininkas; Gediminas Kirkilas – Seimo narys; Dalia Kuodytė – Seimo narė; Rimvydas Laukis – Teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento Baudžiamosios justicijos skyriaus vyriausiasis specialistas; Ramūnas Merkininkas – Specialiųjų tyrimų tarnybos Antrosios valdybos Pirmo skyriaus viršininkas; Dovilė Paužaitė – Seimo kanceliarijos Komisijų biuro

patarėja; Juozas Rimkevičius – Muitinės departamento prie Finansų ministerijos generalinio direktoriaus pavaduotojas; Andrius Tekorius – Valstybės saugumo departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas; Vidmondas Vėgelis – Seimo kanceliarijos Teisės departamento Civilinės teisės skyriaus patarėjas.

Darbo grupei pavesta parengti Operatyvinės veiklos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą iki 2010 m. gruodžio 1 d.

Taip pat parlamento vadovybė, atsižvelgdama į Teisės ir teisėtvarkos komiteto siūlymą, nusprendė sudaryti darbo grupę dėl Seimo Operatyvinės veiklos parlamentinės kontrolės komisijos ir Seimo komitetų, vykdančių teisėsaugos institucijų parlamentinę kontrolę, statuso ir jų veiklos tobulinimo: Stasys Šedbaras – Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas (darbo grupės vadovas); Petras Ancelis – Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Kriministikos ir baudžiamojo proceso katedros vedėjas; Gediminas Kirkilas – Seimo narys; Dalia Kuodytė – Seimo narė; Dovilė Paužaitė – Seimo kanceliarijos Komisijų biuro patarėja; Vidmondas Vėgelis – Seimo kanceliarijos Teisės departamento Civilinės teisės skyriaus patarėjas.

Darbo grupei pavesta parengti ir pateikti Seimo valdybai reikalingų teisės aktų projektus iki 2010 m. liepos 1 d.

PARENGTI BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO PATAISŲ IR VAIKO MINIMALIOS IR VIDUTINĖS PRIEŽIŪROS ĮSTATYMO PAKEITIMO PROJEKTAI

Gegužės 19 d. Seimo valdyba pritarė darbo grupės vadovo Seimo nario Vidmanto Žiemelio informacijai apie darbo grupės Baudžiamojo proceso kodeksui tobulinti atliktą darbą ir pasiūlė parengtus įstatymų projektus teikti Seimui.

Darbo grupė parengė Baudžiamojo proceso kodekso 166, 168, 171 ir 176 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą ir jo lyginamąjį variantą, Baudžiamojo kodekso 235 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą ir jo lyginamąjį variantą, šių projektų aiškinamąjį raštą.

Taip pat posėdyje apsvaistyta darbo grupės, vadovautas Seimo narės Vincės Vaidevutės Margevičienės, Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymo projektui parengti ataskaita. Valdyba, įvertinusi atliktą darbą, nusprendė pasiūlyti parengtą įstatymo projektą teikti Seimui.

Darbo grupės, sudarytos Seimo valdybos 2009 m. gegužės 6 d. sprendimu Nr. SV-S-247, parengto Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo projekto pagrindinis tikslas – sukurti vaiko teises ir teisėtus interesus bei visuomenės saugumo poreikius atitinkančią ir vaiko, turinčio elgesio problemų, socializacijai, ugdymui bei švietimo ir kitos pagalbos teikimui skirtą vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių sistemą, kuri padėtų vaikui įveikti susiformavusį ydingą elgesį, išsiugdyti prasmingo individualaus ir visuomeninio gyvenimo sampratą.

Valdybai pristatytame projekte siūlomas teisinis reguliavimas yra susijęs su vaiko teisėmis ir laisvėmis bei šios srities visuomeninių santykių reguliavimu, kompleksiskai apimančiu baudžiamosios, civilinės ir socialinės apsaugos sistemos normas.

Įstatymo projekte išplėstas vaiko minimalios priežiūros priemonių sąrašas, patikslinti vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros skyrimo pagrindai ir tvarka. Taip pat naujai reglamentuojama savivaldybės administracijos ir mokyklos vaiko gerovės komisija, jos sudarymo tvarka.

Kaip teigiama aiškinamajame rašte, įstatymo projekto naujos nuostatos pagerins vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros skyrimo tvarką, priemonės labiau atitiks auklėjamuosius poreikius.

SEIMO VALDYBA PASIŪLĖ VYRIAUSYBEI ATSIŽVELGTI Į KONSTITUCINIO TEISMO AKTŲ NUOSTATŲ, SUSIJUSIŲ SU PENSIJŲ MAŽINIMU PER EKONOMIKOS KRIZĘ, IŠAIŠKINIMĄ

Gegužės 27 d. Seimo valdyba, atsižvelgdama į Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto siūlymą, nusprendė pasiūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo 2010 m. balandžio 20 d. sprendimą „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2006 m. sausio 16 d., 2007 m. rugsėjo 26 d., 2007 m. spalio 22 d., 2007 m. lapkričio 22 d., 2008 m. gruodžio 24 d. nutarimų ir 2009 m. sausio 15 d. sprendimo nuostatų išaiškinimo“, nustatyti praradimų kompensavimo mechanizmą asmenims, kuriems paskirta ir mokama senatvės ar

invalidumo pensija, kad būtų kompensuota sumažinta šių pensijų dalis. Taip pat, sudarant kitų metų biudžetą, numatyti galimybę asmenims, kurie dirba tam tikrą darbą ar užsiima tam tikru verslu, paskirtą ir mokamą senatvės ar invalidumo pensiją mažinti išlaikant proporcingumo principą, kad ji nebūtų sumažinta didesniu mastu nei tiems asmenims, kurie nedirba jokio darbo ar nesiverčia jokia verslu.

Ryšų su visuomene skyrius

Seimo Pirmininkas

SEIMO PIRMININKĖ: SVEIKINU LATVIJOS ŽMONES, KURIE KOVOJO UŽ LAISVĄ ŠALĮ BEI SUKŪRĖ STIPRIĄ, NEPRIKLAUSOMĄ IR DEMOKRATINĘ VALSTYBĘ

Gegužės 4 d. Seimo Pirmininkė Irena Degutienė pasveikino nepriklausomos valstybės dvidešimtmetį švenčiančius Latvijos žmones. „Lietuvos Respublikos Seimo ir savo vardu nuoširdžiai sveikinu Jus ir Jūsų šalies žmones Nepriklausomybės atkūrimo 20-ies metų sukakties proga“, – laiške Latvijos Respublikos Saeimos Pirmininkui Gundarui Daudzei rašo I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pažymi, kad jau du dešimtmečius Lietuva ir Latvija lieka ištikimos bendroms vertybėms. „Jau du dešimtmečius esame ir išliekame ištikimi ben-

droms vertybėms – Baltijos šalių vienybei, bendro tikslo siekimui saugant ir stiprinant mūsų šalių nepriklausomybę. Norėčiau pasveikinti visus Latvijos žmones, kurie aktyviai dalyvavo kovose dėl šalies laisvės bei sukūrė stiprią, nepriklausomą, demokratinę Latvijos Respubliką“, – rašo Lietuvos parlamento vadovė.

I. Degutienė palinkėjo G. Daudzei ir jo vadovaujamam parlamentui sėkmės, rezultatyvaus ir kūrybingo darbo, pasisekimo siekiant visų užsibrėžtų tikslų ir gerovės Latvijos tautai.

SEIMO PIRMININKĖ: KARTAIS NEPELNYTAI PAMIRŠTAMA, KAD ANTROJO PASAULINIO KARO METU ŽUVO NE TIK KARIŠKIAI, BET IR NEKALTI CIVILIAI, ĮVAIRIŲ TAUTŲ IR ĮSITIKINIMŲ GYVENTOJAI, KURIUOS ŽUDĖ IR NACIAI, IR SOVIETAJAI

Gegužės 8 d. Seimo Pirmininkė Irena Degutienė apsilankė Telšiuose, Rainių (Telšių r.), Kaušėnų (Plungės r.) ir Ablingos (Klaipėdos r.) memorialuose ir pagerbė Antrojo pasaulinio karo aukų atminimą.

Prieš atvykdamą į Rainius, Seimo Pirmininkė Telšiuose susitiko su vyskupu Jonu Boruta. Susitikime su Telšių vyskupijos ganytoju kalbėta apie visų – sovietų ir nacių nusikalstamų režimų – aukų pagerbimą. „Dažnai Antrojo pasaulinio karo pabaiga yra minima pagerbiant tik žuvusius karius, dažnai tai daroma tik sostinėse. Tačiau kartais nepelnytai pamirštama, kad Antrojo pasaulinio karo metu nukentėjo ir žuvo daugybė civilių gyventojų, daugelio tautybių žmonės. Lietuvius ir žydus, rusus ir vokiečius, lenkus ir baltarusius, daugelį kitų tautų žmonių žudė ir naciai, ir sovietai. Todėl nusprendžiau šiandien apsilankyti Rainiuose, Kaušėnuose ir Ablingoje, kur amžino poilsio yra atgulusios šių nepateisinamų nusikaltimų aukos“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad Rainių žudynės buvo vienas iš pirmųjų skaudžių smūgių, kuriais buvo naikinamas iškiliausias Lietuvos žmonių žiedas. Pokal-

bio metu kalbėta apie tautinės ir regioninės kultūros paveldo išsaugojimą, apie žemaičių tapatybės puoselėjimą ir ugdymą, kartais šiame kelyje kylančias problemas ir didžiausius iššūkius.

I. Degutienė taip pat apžiūrėjo Telšių katedrą, kurios rūsio kriptoje yra palaidoti vyskupai Justinas Staugaitis, Vincentas Borisevičius ir Pranciškus Ramanauskas. Vyskupas J. Staugaitis – Vasario 16-osios Akto signataras, vienas iš Lietuvos krikščionių demokratų partijos vadovų, Steigiamojo Seimo vicepirmininkas, I, II seimų pirmininkas, vyskupas Vincentas Borisevičius buvo 1946 m. sušaudytas Vilniuje, vyskupas Pranciškus Ramanauskas nuo 1946 m. buvo kalinamas sovietų lageriuose.

Seimo Pirmininkė pagerbė šių žymių Lietuvos žmonių ir sovietų režimo teroro kankinių atminimą, padėjo gėlių šventovės kriptoje. Taip pat parlamento vadovė padėjo gėlių prie Telšių kalėjimo, kuriame buvo kalinami Rainių kankiniai, ir pagerbė čia kalintų politinių kalinių atminimą. Be to, apsilankė Žemaičių muziejuje „Alka“, kur apžiūrėjo Rainių tragedijai skirtą ekspoziciją.

Parlamento vadovė dalyvavo šv. Mišiose koplyčioje, pastatytoje Lietuvos gyventojų žudynių vietoje Rainiuose. Šioje vietovėje 1941 m. naktį iš birželio 24 ir 25 dienos, traukiantis sovietų armijai, buvo žiauriai nukankinti 76 politiniai kaliniai, kurie buvo suimti 1940–1941 metais ir laikomi Telšių kalėjime. Egzekuciją įvykdė Telšių komunistų partijos sekretorius, kiti komunistai, enkavedistai ir besitraukiančios sovietų kariuomenės kariai.

Lankydamasi Kaušėnų ir Ablingos memorialuose Seimo Pirmininkė padėjo gėlių ir pagerbė Antrojo pasaulinio karo aukų atminimą. Bendraudama su šias paminklines vietas prižiūrinčiais ir globojančiais

moksleiviais ir vietos bendruomenių nariais, parlamento vadovė pabrėžė, kad jų darbas ir pavyzdys moko mus visus tikrosios tolerancijos. „Dėkoju jaunimui ir visiems, kurie tvarko šias Lietuvos skausmo vietas, kurie savo darbu ir pavyzdžiu puoselėjate ir ugdote tikrąją toleranciją. Šios Lietuvos žemės žaizdos – tai lietuviškosios katynės“, – sakė I. Degutienė.

Kaušėnuose 1941 m. liepos 15 ir 16 dienomis naciai nužudė apie 1 800 Plungės gyventojų, dabar šioje vietoje yra įrengtas memorialas žydų holokaustui atminti. Ablingos apylinkėse 1941 m. birželio 23 d. naciai sušaudė 42 kaimo žmones. Po to vokiečiai kaimą sudegino.

SKIRTINGĄ BALTIJOS ŠALIŲ IR LIKUSIOS EUROPOS POŽIŪRĮ SAUGUMĄ LEMIA IR FILOSOFIJA

Gegužės 10 d. Seimo Pirmininkė Irena Degutienė pasveikino Europos studijų centro Seime surengtų debatų „Baltijos šalių nepriklausomybė – ateinantys 20 metų“ dalyvius ir svečius.

Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad prieš dvidešimt metų nemažai klausimų dėl mūsų ir visos Europos ateities rodėsi lengvesni ir paprastesni, o šiandiena kelia naujus iššūkius ir naujas problemas.

Parlamento vadovė išreiškė viltį, kad šios konferencijos suburtos draugų ir bendraminčių gretos, jų išsakytos nuomonės suteiks Europos lyderiams dar vieną progą susipažinti tiek su Baltijos šalių integracijos į euroatlantines saugumo struktūras patirtimi, tiek ir su ilgalaike Baltijos šalių saugumo, politikos ir ekonomikos perspektyva. „Neabejotina, kad įsigilinę į šią patirtį Europos politiniai lyderiai daug lengviau suprastų egzistencines Baltijos šalių saugumo dilemas ir motyvus, kodėl mūsų valstybės renkasi vienas ar kitas užsienio ir saugumo politikos kryptis“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkės nuomone, Europos partneriai kartais rezervuoti ir santūriai vertina mūsų šalies įvardijamas grėsmes ir iššūkius ypač užsienio ir saugumo politikoje. „Nebijokime pripažinti: Baltijos šalys iš tiesų kartais vadovaujasi kiek kitokia saugumo samprata nei likusi Europos Sąjungos dalis“, – sakė I. Degutienė ir atkreipė dėmesį, kad tai lemia ir filosofija.

Parlamento vadovė pabrėžė, kad pasibaigus Šaltajam karui, Vakarų Europoje įsivyravo Imanuelio Kanto kultūrai būdinga tarptautinių santykių samprata, pagal kurią Europa dabar gyvena „amžinosios taikos“ sąlygomis, o iškylančios saugumo problemos turi bū-

ti sprendžiamos remiantis daugiašališkumo, abipusio pasitikėjimo ir tarpusavio priklausomybės principais. „Net ir tų geopolitinių veikėjų, kurių elgesys dažnai smarkiai prasilenkia su europinėmis normomis, atžvilgiu Europos Sąjunga taiko ne bausmių ar sankcijų politiką, o siekia juos integruoti, susaistyti ar įkalbėti keistis“, – sakė Seimo Pirmininkė.

I. Degutienės nuomone, Lietuva ir kitos Baltijos šalys vis dar gyvena Tomo Hobso kultūros sąlygomis, kai santykiai su europinių normų nesilaikančiomis valstybėmis vertinami per konkurencijos ir galios pusiausvyros prizmę. „Tikriausiai tuo ir galima paaiškinti šiek tiek prasilenkiantį dialogą, kai Europos Sąjungai labiausiai rūpi klimato kaita, humanitarinių krizių įvairiose pasaulio šalyse sureguliuojimas ar tvaraus ekonominio augimo klausimai, o Baltijos šalys tebesiekia išsivaduoti iš energetinės izoliacijos ir tapti visavertėmis Europos Sąjungos ir ypač NATO narėmis“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pabrėžė, kad energetinis saugumas yra pati jautriausia ir, ko gero, pati silpniausia Lietuvos vieta, nes mus šiandien akivaizdžiai veikia energetinės ir infrastruktūrinės izoliacijos problema. „Susiklostė paradoksali situacija, kad Lietuva, būdama aktyvi Europos Sąjungoje ir NATO, kaip ir prieš dvidešimt metų važinėja sovietinių standartų geležinkeliais, o dujas ir naftą perka iš to paties tiekėjo. Būtent todėl bendra ES energetinė politika – akivaizdus ir neatidėliotinas Lietuvos, o kartu ir kitų Baltijos šalių prioritetasis“, – teigė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė atkreipė dėmesį, kad Europos Sąjunga per du dešimtmečius nuo Šaltojo karo pabaigos

taip ir nepasiūlė Rusijai tokio santykių modelio, kuris būtų paskatinęs jos politinę ir ekonominę pažangą pagal europietiškus taisyklių perėmimo scenarijų. „Juk negalima laikyti normalia nei teisinga situacijos, kai Rusijos energetikos įmonės-monopolistės gali iš esmės laisvai investuoti į Europos Sąjungos rinką, tuo tarpu Rusijos strateginėse ūkio šakose veikia tvirti riboženkliai tiesioginėms užsienio investicijoms“, – sakė parlamento vadovė.

I. Degutienė sakė, kad tai verčia vėl klausti: ar Europos Sąjunga turi poveikio svertų Rusijai ir kodėl Europos Sąjungos ir Rusijos dialogas neplėtojamas pagal

europietiškas taisykles? „Akivaizdu, jog Rusijos ekonominė modernizacija turi vykti lygiagrečiai su politinės sistemos reformomis. Todėl, Lietuvos požiūriu, Europos Sąjunga ir Rusijos santykiai turėtų būti grindžiami teisinio abipusiškumo principu, pagal kurį Rusija privalėtų laikytis „europinių taisyklių“ – bent jau tose srityse, kuriose ji siekia integralumo su Europos Sąjunga“, – sakė Seimo Pirmininkė.

I. Degutienė paragino kalbėtis, keistis mintimis ir ieškoti atsakymų, kurie padėtų spręsti problemas ir išryškintų Lietuvos ir kitų Baltijos šalių raidos viziją, prisidėtų prie politinės ir ekonominės pažangos ateityje.

SUSITIKIMAS SU LATVIJOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRU

Gegužės 12 d. Seimo Pirmininkė Irena Degutienė priėmė Vilniuje viešintį Latvijos Respublikos užsienio reikalų ministrą Aivį Ronį.

Susitikime su naujuoju kaimyninės valstybės Užsienio reikalų ministerijos vadovu kalbėta apie Lietuvos ir Latvijos glaudesnę bendradarbiavimą NATO ir Europos Sąjungoje, ryšių su Šiaurės šalimis stiprinimą ir ES santykius su Rusija.

Seimo Pirmininkė palinkėjo Latvijos užsienio reikalų ministrui sėkmingo darbo naujosiose pareigose ir

domėjosi A. Ronio įžvalgomis iš naująją NATO strategijos koncepciją rengusios ekspertų grupės, kurioje jis dirbo.

Latvijos užsienio reikalų ministras sakė atvykęs į Lietuvą, kad patvirtintų, jog Lietuva ir Estija yra artimiausios jo atstovaujamos valstybės partnerės. „Galiu drąsiai pasakyti, kad šiandien Lietuvos ir Latvijos santykiai yra puikūs visose srityse“, – sakė A. Ronis.

I. Degutienė pažymėjo, kad Lietuva siekia sustiprinti Baltijos ir Šiaurės šalių bendradarbiavimą parlamen-

tiniu lygiu, todėl artimiausiomis dienomis ir savaitėmis yra planuojamos bendros šių valstybių parlamentų pirmininkų iniciatyvos ir susitikimai. „Šių susitikimų ir ypač vizito Jungtinėse Amerikos Valstijose metu planuojame ne tik aptarti svarbius užsienio ir saugumo politikos klausimus, tokius kaip naujoji NATO strateginė koncepcija, santykiai su Rusija, Rytų partnerystės iniciatyva, bet ir ieškoti naujų veiklos nišų, kuriose Baltijos ir Šiaurės šalių regionas būtų įdomus ir Jungtinėms Amerikos Valstijoms“, – sakė Seimo Pirmininkė.

Pasak parlamento vadovės, kalbant apie ES ir Rusijos santykius ir pradėtą dialogą dėl modernizacijos partnerystės, galima pastebėti skirtingą supratimą apie moder-

nizacijos sąvoką. „Akivaizdu, jog Rusija į modernizaciją žiūri per technologijų, inovacijų perėmimo ir ekonominės modernizacijos prizmę. Tuo tarpu ES kalba apie gilesnę modernizaciją, įskaitant struktūrines politines reformas, teisės viršenybės principo įgyvendinimą, pilietinės visuomenės plėtrą“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkės nuomone, glaudesnis Baltijos šalių bendradarbiavimas, konsultacijos ir pozicijų derinimas yra būtinos sąlygos siekiant, kad mūsų balsas būtų girdimas. „Esame pernelyg mažos valstybės, kad apie mums rūpimus klausimus kalbėtume pavieniui, – sakė I. Degutienė. – Nuo šio bendradarbiavimo priklausys ir mums rūpinčių problemų sprendimo rezultatai“.

Vizitas Stokholme

LIETUVOS SEIMO PIRMININKEI BUVO SUTEIKTA TEISĖ VIENAI IŠ PIRMŪJŲ TARTI ŽODĮ TRADICINĖJE VISOS EUROPOS SĄJUNGOS PARLAMENTŲ PIRMININKŲ KONFERENCIJOJE

Gegužės 13–15 dienomis Seimo Pirmininkė Irena Degutienė su oficialiu vizitu viešėjo Stokholme (Švedijos Karalystėje), kur dalyvavo tradicinėje Europos Sąjungos parlamentų pirmininkų konferencijoje.

Lietuvos Seimo Pirmininkei buvo suteikta teisė pirmajai iš visų Europos parlamentų vadovų pasisakyti šioje konferencijoje, iškart po priimančios šalies – Švedijos – ir Europos Parlamento atstovų pasisakymų.

I. Degutienė pažymėjo, kad Lisabonos sutartis plėtė nacionalinių parlamentų kompetenciją ir suteikė naujų politikos formavimo galių. Tačiau, pasak Seimo Pirmininkės, tik ateitis parodys, kaip veiks naujas mechanizmas, kokia bus praktinė subsidiarumo principo kontrolė.

Lietuvos parlamento vadovė trumpai pristatė ir Lietuvos patirtį įgyvendinat subsidiarumo principą. „Kaip ir daugelis parlamentų, Lietuvos Respublikos Seimas šiuo metu naujai įvertina tas nuostatas, pagal kurias organizuojama subsidiarumo patikra, – sakė I. Degutienė. – Dar rengiantis narystei ES, Lietuvos Seime įdiegtas ES reikalų parlamentinės kontrolės modelis buvo suderintas su taip ir neįsigaliojusios Sutarties dėl Konstitucijos Europai nuostatomis. Mes jau tuomet pasinaudojome geriausia kaimyninių parlamentų patirtimi ir kūrybiškai ją išplėtojome. Nuo pat pradžių subsidiarumo principo kontrolės mechanizmas įtraukė specializuotus Seimo komitetus. Būtent jie pirminiame etape, pagal savo kompetencijos sritis, yra atsakingi už tinkamą ir laiku atliekamą subsidiarumo principo laikymosi kontrolę.“

I. Degutienė pripažino, kad Lietuvai pavyko sukurti stiprią ES reikalų parlamentinės kontrolės teisinę bazę ir dabar reikia toliau tobulinti Lisabonos sutarties įgyvendinimo formas. „Svarbiausia ES klausimų svarstymo sistemos Seime paskirtis yra užtikrinti deramą parlamentinę kontrolę Lietuvos interesų atstovavimui ES institucijose. Būtent per šią prizmę mes vertiname ir vyriausybės bei parlamento bendradarbiavimą subsidiarumo patikros procese. Šiuo metu Seimas rengia projektą, pagal kurį prašys Vyriausybės iš anksto pateikti parlamentui preliminarias pozicijas dėl ES teisės aktų projektų atitikties subsidiarumo principui, kartu pateikiant socialinių, ekonominių ir finansinių pasekmių, kurias gali turėti tokio teisės akto įgyvendinimas, įvertinimą. Taip Seimo komitetų paskirtiems pranešėjams bus sudarytas geresnis pagrindas formuluoti pagrįstą išvadą dėl ES teisės akto atitikties subsidiarumo principui“, – sakė I. Degutienė.

Pasak Seimo Pirmininkės, teisėkūros procesas tampa svarbiausia ES tarpparlamentinio bendradarbiavimo ašimi.

NACIONALINIO SAUGUMO IR GYNYBOS KOMITETAI TURĖTŲ SUSTIPRINTI EUROPOS SAUGUMO IR GYNYBOS POLITIKOS PARLAMENTINĘ KONTROLĘ

Kalbėdama antrojoje Stokholme vykusios Europos Sąjungos parlamentų pirmininkų konferencijos dalyje, skirtoje Lisabonos sutarčiai ir parlamentiniam bendradarbiavimui aptarti, I. Degutienė pasisakė apie parlamentinės kontrolės vykdymą Europos saugumo ir gynybos politikos srityje.

Pasak Seimo Pirmininkės, nuo Maastrichto sutarties Europos saugumo ir gynybos politika nukeliavo ilgą ir nelengvą evoliucijos kelią – nuo saugumo ir gynybos identiteto paieškų iki Bendros saugumo ir gynybos politikos. Parlamento vadovės nuomone, šiame kelyje Vakarų Europos Sąjunga ir jos Asamblėja įnešė savo svarų indėlį. „Vakarų Europos Sąjungos Parlamentinė Asamblėja esmingai prisidėjo prie Europos saugumo ir gynybos architektūros kūrimo ir plėtros. Akivaizdu, jog netekus galios sutarčiai, pagal kurią buvo įsteigta Vakarų Europos Sąjunga, neturi likti parlamentinės kontrolės vakuumo. Parlamentai privalo užtikrinti parlamentinio dalyvavimo Europos saugumo ir gynybos politikoje tęstinumą“, – sakė I. Degutienė.

Lietuvos parlamento vadovė pabrėžė, kad ES veiklos sritys per pastaruosius porą dešimtmečių žymiai išsiplėtė, ir norint užtikrinti efektyvią naujai priskirtų kompetencijų parlamentinę kontrolę, vis labiau reikšmingas tampa nacionalinių parlamentų komitetų vaid-

muo. „Logiškas ir nuoseklus žingsnis būtų KOZAK'o (Europos reikalų komitetų konferencijos) evoliucija į svarbiausius politinius klausimus diskutuojantį ir koordinuojantį forumą. Todėl KOZAK'as, atsižvelgdamas į ypatingą bendrosios saugumo ir gynybos politikos klausimo svarbą ir parlamentinės kontrolės šioje srityje tęstinumo būtinybę, galėtų neatidėliodamas apsispręsti dėl reguliariai rengiamos komitetų konferencijos saugumo ir gynybos politikos temomis iniciavimo. Tokia konferencija, kurią galima rengti nacionalinio saugumo ir gynybos komitetų pagrindu, galėtų rinktis du kartus per metus ir aptarti svarbiausius saugumo ir gynybos politikos klausimus“, – sakė I. Degutienė.

Pasak Seimo Pirmininkės, naujų uždavinių sprendimas reikalauja ne tik sutelktų pastangų, bet ir tam tikros saugumo ir gynybos politikos priežiūros bei atskaitomybės nacionaliniams parlamentams. Todėl Lietuva ragina plėsti ir sustiprinti parlamentų dialogą dėl Bendrosios saugumo ir gynybos politikos, remiantis ES Lisabonos sutarties nuostatomis.

Per pertrauką tarp ES parlamentų pirmininkų konferencijos posėdžių Seimo Pirmininkė lankėsi audien-cijoje pas Jų Didenybės Švedijos Karalių Gustavą XVI ir Karalienę Silviją.

SEIMO PIRMININKĖ SU ŠVEDIJOS LIETUVIAIS KALBĖJOSI APIE RYŠIŲ SU LIETUVA IŠSAUGOJIMĄ IR STIPRINIMĄ

Vizito Stokholme metu Seimo Pirmininkė Irena Degutienė susitiko su lietuvių bendruomenės vadovybe ir atstovais.

Susitikimo metu Seimo Pirmininkei buvo pristatyta bendruomenės veikla, kalbėta apie lietuvių Švedijoje patiriamus sunkumus ir galimus problemų sprendimo būdus.

Bendruomenės atstovai domėjosi, ar po Tautinių mažumų ir išeivijos departamento panaikinimo vėluojantis užsienio lietuvių bendruomenių parengtų projektų svarstymo ir tvirtinimo procesas negalėtų būti spartinamas, kalbėjosi apie Švedijoje gyvenančių lietuvių glaudesnę bendradarbiavimą su institucijomis Lietuvoje ir gimtosios šalies interesų atstovavimą.

Seimo Pirmininkės I. Degutienės nuomone, yra normalu, kad metai jau įpusėjo, tačiau užsienio lietu-

vių bendruomenių parengtų projektų svarstymas Užsienio reikalų ministerijoje dar nėra įvykęs. „Suprantu Jūsų susirūpinimą, kad metams artėjant prie vidurio dar nežinote atsakymų, ar Jūsų parengtiems projektams bus skirta parama. Matyt, taip atsitiko ir dėl Tautinių mažumų ir išeivijos departamento reorganizacijos, ir dėl Užsienio ministerijos vadovybės kaitos metų pradžioje. Tačiau grįžusi į Vilnių būtinai tarsiuosi su užsienio reikalų ministru, kaip šią problemą spręsti ir užtikrinti, kad ateityje tokių vėlavimų nebebūtų“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkei Švedijos lietuvių atstovai pažymėjo, kad pietinėje šios valstybės dalyje pastaruoju metu formuojasi gausi lietuvių bendruomenė, kuriai reikėtų skirti daugiau dėmesio ir pagelbėti sprendžiant jų problemas.

Pasak parlamento vadovės, šiuo metu yra sudėtinga tikėtis, kad užsienyje gyvenantys lietuviai grįžtų į tėvynę, tačiau būtina žvelgti į ateitį ir galvoti apie tokias galimybes. „Suprantu, kad šiuo metu neverta tikėtis užsienyje įsitvirtinusių tautiečių sugrįžimo į Lietuvą. Tačiau mes negalime prarasti tarpusavio ryšių ir tikėtis, kad ateityje situacija bus kitokia ir nemažai lietuvių grįš į Tėvynę. Esu įsitikinusi, kad Lietuvoje turi būti ži-

noma, kur šiuo metu gyvena ir dirba kvalifikuoti tautiečiai, kokios pagalbos ir bendradarbiavimo galime tikėtis iš jų ir dabar, ir ateityje“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė taip pat pažymėjo, kad organizuotos lietuvių užsienyje bendruomenės galėtų nemažai prisidėti, atstovaudamos Lietuvos interesams ir tapdamos tikraisiais savo šalies lobistais užsienyje.

VOKIETIJOS BUNDESTAGO PIRMININKAS PRIĖMĖ KVIETIMĄ APSILANKYTI LIETUVOJE

Su oficialiu vizitu Stokholme viešėjusi Seimo Pirmininkė Irena Degutienė pakvietė Vokietijos Bundestago Pirmininką Norbertą Lamertą (Norbert Lammert) jam patogiu metu apsilankyti Lietuvoje. Vokietijos Parlamento vadovas šį kvietimą priėmė ir pažadėjo atvykti į Lietuvą kitų metų pirmoje pusėje. Buvo sutarta šio vizito metu išsamiai aptarti Lietuvai ir Vokietijai rūpimus bendrus klausimus.

Trumpo Lietuvos ir Vokietijos parlamentų pirmininkų susitikimo metu kalbėta apie Lietuvos ir Vokietijos dvišalius santykius, netrukus įvyksiantį Vokietijos kanclerės Angelos Merkel vizitą Vilniuje, apsikeista nuomonėmis apie parlamentinę bendradarbiavimą įvairiose srityse.

TIKIU, KAD SEIMAS RYŽTINGAI PRIIMS GRUZIJĄ REMIANČIĄ REZOLIUCIJĄ IR JI TAPS LIETUVOS ŽMONIŲ DOVANA MŪSŲ BIČIULIAMS GRUZINAMS

Gegužės 19 d. Seimo Pirmininkė Irena Degutienė, artėjant vizitui į Gruziją, priėmė Vilniuje viešintį šios valstybės užsienio reikalų ministrą Grigolį Vašadzę.

Susitikimo metu Seimo Pirmininkė patvirtino, kad Lietuva siekia išsaugoti gerus santykius su Gruzija ir

padėti šiai valstybei ir jos žmonėms nelengvame euroatlantinės integracijos kelyje.

Gruzijos užsienio reikalų ministras pažymėjo visuomet su džiaugsmu atvykstantis į Vilnių aptarti pačių įvairiausių klausimų. „Mums labai svarbūs yra Lietu-

vos patarimai, nes Jūs anksčiau žengėte tuo keliu, kuriu dabar einame mes“, – sakė G. Vašadzė.

Seimo Pirmininkė I. Degutienė pažymėjo, kad šiandien (gegužės 19 d.) Seime jau yra įregistruota rezoliucija „Dėl situacijos Gruzijoje“, kuria pripažįstamas Gruzijos teritorinis vientisumas ir reiškiamas susirūpinimas dėl okupuotų teritorijų statuso bei pabėgėlių padėties. Rezoliucijos projektą pasirašė net 76 Seimo nariai.

„Gruziją remiančios rezoliucijos pateikimas yra numatytas rytojaus Seimo darbotvarkėje. Siūlysiu, kad šis klausimas būtų svarstomas ypatingos skubos tvarka ir jau rytoj mūsų bičiulius gruzinus remianti rezoliucija būtų priimta. Tikiu, kad Seimas ryžtingai pritars šiam dokumentu ir jis taps Lietuvos Seimo dovana Gruzijai nepriklausomybės dienos proga“, – sakė I. Degutienė.

Gruzijos diplomatinės vadovas padėkojo už šią Lietuvos Seimo narių iniciatyvą ir pažymėjo, kad tokie sprendimai jo atstovaujama šaliai yra labai svarbūs.

Vizitas Gruzijoje ir JAV

Seimo Pirmininkė Irena Degutienė gegužės 23–29 dienomis su oficialiais vizitais lankėsi Gruzijoje ir Jungtinėje Amerikos Valstijose.

SEIMO PIRMININKĖ PASVEIKINO 92-ĄSIAS NEPRIKLAUSOMYBĖS METINES ŠVENČIANČIĄ GRUZIJĄ

Gruzijos Nepriklausomybės dienos išvakarėse Seimo Pirmininkė Tbilisyje susitiko su aukščiausiais šios šalies pareigūnais, aptarė strateginius saugumo klausimus, geopolitinę padėtį Pietų Kaukazo regione, dvišalio Lietuvos ir Gruzijos bendradarbiavimo aktualijas ir perspektyvas, Europos Sąjungos Rytų partnerystės iniciatyvą.

Duodama interviu Gruzijos televizijai, parlamento vadovė pažymėjo atvykusi perduoti Lietuvos žmonių draugiškų sveikinimų bičiuliams gruzinams. „Noriu

pasidžiaugti, kad turiu galimybę Jūsų Nepriklausomybės dienos išvakarėse lankytis pas brolišką Gruzijos tautą ir perduoti nuo Lietuvos draugiškus pasveikinimus ir linkėjimus. Aš tikrai džiaugiuosi, kad šiandieninė Gruzija yra visiškai kitokia, nei buvo prieš pora metų. Tai yra stebuklas, kuris yra įvykęs per tokį trumpą laiką. Tokie pasiekimai – reikia sveikinti visas pastangas visos tautos, kuri buvo vieninga ir kuri galėjo pasiekti, kad Jūsų ekonomika taip sparčiai pakilo“, – sakė I. Degutienė.

SEIMO PIRMININKĖ SU PREZIDENTU M. SAKAŠVILIU KALBĖJOSI APIE GRUZIJOS MODERNIZAVIMĄ IR RYŠIŲ SU VAKARAIŠTIPINIMĄ

Gegužės 24 d. Seimo Pirmininkė apsilankė Vilniaus skvere Tbilisyje ir apžiūrėjo Samebos katedrą, po to asmeniniu Gruzijos Prezidento Michailo Saakašvilio kvietimu išvyko į Batumio miestą, kur susitiko su Gruzijos vadovu.

Susitikime su Gruzijos Prezidentu buvo aptarti strateginiai saugumo klausimai, kalbėta apie geopolitinę padėtį Pietų Kaukazo regione, dvišalio Lietuvos ir Gruzijos bendradarbiavimo aktualijas ir perspektyvas, ryšius su Europos Sąjunga.

Seimo Pirmininkė perdavė Gruzijos vadovui Lietuvos žmonių sveikinimus artėjančios Nepriklausomy-

bės šventės proga. „Noriu Jus patikinti, kad Lietuvos užsienio politika nepasikeitė, ji išlieka tokia pati, kaip ir visus dvidešimt metų. Tačiau svarbiausia, kad ne tik politikai palaiko Gruziją. Paprasti Lietuvos žmonės palaiko gruzinų tautą ir Jus supranta. Tai daug svarbiau nei vien politinė parama“, – sakė I. Degutienė, prisimindama visas akcijas, kurios buvo skirtos paremti Gruziją ir kuriose dalyvavo daugybė Lietuvos žmonių.

Gruzijos Prezidentas pabrėžė, kad jo vadovaujama šaliai labai malonu jausti tokią paramą. Pasak jo, baisiausias įsivaizduojamas dalykas – jei vieną dieną gruzinų tauta suprastų, kad yra palikta viena.

Seimo Pirmininkė Irena Degutienė pasirašė svečių knygoje

I. Degutienės nuomone, šiuo metu yra būtina stiprinti Lietuvos ir Gruzijos verslo ryšius, o Gruzijai daugiau dėmesio skirti laisvos prekybos sutartims su Europos Sąjunga pasiekti. „Šie darbai labai prisidėtų prie Gruzijos ryšių su likusiu demokratiniu pasauliu sustiprinimo, prie Gruzijos modernizacijos ir reikalingų reformų“, – sakė Seimo Pirmininkė.

Susitikimo metu buvo pristatyta idėja artimiausiu metu Gruzijoje surengti Demokratijų bendrijos, kuriai šiuo metu Lietuva pirmininkauja, forumą. Prezidentas M. Saakašvilis pritarė šiai minčiai ir pažymėjo, kad Demokratijų bendrijos idėjos ir darbai yra labai reikšmingi Gruzijai. Taip pat Gruzijos vadovas išsakė viltį,

kad artimiausiu metu Lietuvos parlamentas apsvarytų ir priimtų Gruzijos teritorinį vientisumą remiančią rezoliuciją, kuri būtų labai svarbi jo šaliai ir visiems gruzinams.

Kalbant apie ES ir JAV politiką Rusijos atžvilgiu, buvo pažymėta, kad situacija Rusijoje yra dažnai pristatoma esanti daug geresnė nei yra iš tiesų. „Vakarai neturėtų apsigauti, kai jiems teigiama, kad Rusija pasikeitė. Rusija nepasikeitė, nors pastaruoju metu skiriama daug pastangų tuo įtikinti Vakarų politikus. Parodykite man, kur Rusijoje įvyko konkretūs pasikeitimai? Niekas man negali pateikti jokių konkrečių pavyzdžių“, – sakė M. Saakašvilis.

„MATOME JŪSŲ PASIEKIMUS IR DŽIAUGIAMĖS JAIS“, – GRUZIJOS PARLAMENTO VADOVUI PERDUODAMA LIETUVOS ŽMONIŲ SVEIKINIMUS SAKĖ SEIMO PIRMININKĖ I. DEGUTIENĖ

Vizito Gruzijoje metu Seimo Pirmininkė Irena Degutienė Tbilisyje susitiko su Gruzijos Parlamento Pirmininku Davidu Bakradze (David Bakradze).

Susitikime kalbėta apie Lietuvos ir Gruzijos parlamentų bendradarbiavimo stiprinimą, Lietuvos paramą Gruzijai euroatlantinės integracijos srityje. Lietuvos Seimo Pirmininkė pasiūlė Gruzijos Parlamento vadovui pradėti svarstyti konkrečius galimo abiejų parlamentų bendradarbiavimo būdus, kurie būtų naudingi

ir neliktų tik abstrakčiomis frazėmis ir šūkiomis. „Bendradarbiaujant vyriausybiname lygmenyje yra nuveikta labai daug. Tačiau visi jaučiame konkretaus bendradarbiavimo tarp tautų atstovybių trūkumą. Todėl siūlau jau šiandien pradėti galvoti apie glaudų parlamentų komitetų bendradarbiavimą. Galbūt galėtume sutarti ir parlamentų lygmeniu pasirašyti memorandumą, kuriuo įgaliotume užsienio reikalų komitetus užmegzti glaudžius santykius ir pradėti politinį ben-

dradarbiavimą sprendžiant strateginius ir abiem valstybėms svarbius klausimus“, – sakė I. Degutienė.

Gruzijos Parlamento vadovas pažymėjo, kad toks bendradarbiavimas yra labai reikalingas, ir pritarė šiam pasiūlymui. Buvo sutarta tęsti politines konsultacijas, kurių metu būtų parengti konkretūs dokumentai ir numatyta, kaip toks užsienio reikalų komitetų bendradarbiavimas galėtų būti įtvirtintas teisiškai.

D. Bakradzė padėkojo Lietuvai, kuri pirmoji iš visų pasaulio valstybių parlamente nutarė registruoti ir pradėti svarsti rezoliuciją, remiančią Gruzijos teritorinį vientisumą ir kurioje išsakomas Abchazijos ir Pietų Osetijos okupacijos nepripažinimas. „Tikimės, kad Jūsų pavyzdžių paseks ir kitų pasaulio valstybių parlamentai, kuriuose šiuo metu svarstomos galimybės priimti panašias rezoliucijas, taip pat ir JAV Kongresas“, – sakė Gruzijos Parlamento vadovas.

Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad po šios rezoliucijos projektu pasirašė net 76 Seimo nariai iš 141 ir kad ši rezoliucija į Seimo plenarinių posėdžių darbotvarkę bus įtraukta artimiausiu metu. „Remiame Jūsų kovą už nepriklausomą Gruziją, palaikome Jus kelyje į ES ir NATO.

Matome Jūsų pasiekimus ir džiaugiamės jais. Tačiau dar yra nemažai namų darbų, kuriuos privalu atlikti. Linkiu Jums ištvermės, linkiu nepasiduoti ir toliau eiti tuo keliu, kuriuo dabar einate“, – sakė I. Degutienė.

Lietuvos parlamento vadovė perdavė Gruzijos kolegai Lietuvos parlamentarų ir paprastų žmonių linkėjimus ir sveikinimus.

Iš Tbilisio Seimo Pirmininkė išvyko į Vašingtoną (Jungtinės Amerikos Valstijos). Prieš pradėdama vizitą Vašingtone, Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad šiuo vizitu yra siekiama sustiprinti ne tik Lietuvos ir JAV politinius santykius, bet įtvirtinti Baltijos ir Šiaurės šalių bendradarbiavimą.

„Stiprėjančią ekonominę bendradarbiavimą tarp JAV, Baltijos ir Šiaurės valstybių turime stiprinti megzdami ir glaudesnius tarpusavio politinius santykius, ryšius tarp žmonių. Tik užsitikrinę stiprų palaikymą ir aktyviai veikdami politiškai galėsime tikėtis, kad didžiosioms valstybėms sprendžiant tarpusavio dvišalius santykius, bus atsižvelgta ir į mažesnių valstybių, tokių kaip Lietuva, interesus“, – sakė I. Degutienė.

JAV KONGRESO NARYS DŽ. ŠIMKUS SUSITIKIME SU SEIMO PIRMININKE I. DEGUTIENE PAŽYMĖJO, KAD JAV SANTYKIUOSE SU RUSIJA TURĖTŲ LABIAU REMTIS TOKIAIS ILGAMEČIAIS PARTNERIAIS KAIP LIETUVA

Vizito Vašingtone (Jungtinėse Amerikos Valstijose) metu Seimo Pirmininkė Irena Degutienė gegužės 27 d. JAV Atstovų rūmuose susitiko su lietuvių kilmės kongresmenu Džonu Šimkumi (John Shimkus).

Lietuvos parlamento vadovė padėkojo JAV kongresmeni už nuolatinę pagalbą Lietuvai. „Nuoširdžiai tikimės, kad ir ateityje Jūs paremsite Lietuvos interesus visuomet, kai tik mūsų šaliai prireiks Jungtinių Ame-

rikos Valstijų kongresmenų paramos ir pagalbos“, – sakė I. Degutienė.

Dž. Šimkus pabrėžė, kad Lietuva ir kitos Baltijos šalys yra svarbūs ilgamečiai JAV partneriai Europoje, kuriais JAV turėtų labiau remtis santykiuose su Rusija. „Šiuo aspektu labai svarbus yra Jūsų vizitas į Jungtines Amerikos Valstijas. Labai svarbu, kad esate čia, kad rytoj susitiksite su Kongreso ir komitetų vadovais“, – sakė Dž. Šimkus.

DIDŽIŲJŲ VALSTYBIŲ TARPUSAVIO SUSITARIMAI NETURI BŪTI VYKDOMI MAŽŲ VALSTYBIŲ, TOKIŲ KAIP LIETUVA, SAŠKAITA

Pirmąją vizito Vašingtone dieną Seimo Pirmininkė Irena Degutienė taip pat dalyvavo Baltijos ir Šiaurės šalių parlamentų pirmininkų diskusijoje „JAV, Šiaurės ir Baltijos valstybių partnerystės stiprinimas: parlamentinės perspektyvos“.

Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad Lietuva iš esmės remia naujų santykių su Rusija paieškos galimybes, tačiau dėl to nėra pasirengusi aukoti savo valstybės in-

teresų. „Nors Šiaurės ir Baltijos valstybės palaipsniui tampa vis labiau integruotu regionu, kiekvienas iš mūsų turi ir savo savitą saugumo problemų sampratą. Ir tai pirmiausia santykiai su Rusija, – sakė I. Degutienė. – Iš karto noriu pabrėžti, kad Lietuva remia JAV santykių su Rusija „perkrovimo“ iniciatyvą kaip Rusijos modernizacijos procesą“.

Lietuvos parlamento vadovė klausė, ar mes visi išties vienodai suprantame „modernizacijos“ sąvoką, kuri dabar ypač dažnai vartojama santykiams su Rusija apibūdinti. „Tačiau ar mes vienodai suprantame modernizacijos procesus: mes, Šiaurės ir Baltijos valstybės, ir pati Rusija, ir, aišku, Amerika? Ir kaip aš matau: Rusija dalyvauja modernizacijos procese, bet ar ji pati prisiima išsipareigojimus? Ar Rusijos naudojama „modernizacijos“ samprata nėra tik tam, kad būtų paskatintos inovacijos, jų ekonomikos pagerinimas, tačiau iš esmės, tradicine geopolitine prasme, ji niekuo nėra pasikeitusi. Mes kalbame apie gilesnę modernizaciją, įskaitant struktūrines politines reformas, teisės viršenybės principo įgyvendinimą, pilietinės visuomenės plėtrą. Visa tai, kad Rusija eitų tuo pačiu demokratiniu keliu, kaip ir visos Vakarų Europos valstybės, ir tokiu pat keliu, kokiu ėjo Baltijos valstybės“, – sakė Seimo Pirmininkė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad didžiosios valstybės neturėtų pamiršti ir mažesnių šalių, tokių kaip Lietuva, interesų, nes mūsų visų teisės ir pareigos demokratijai yra vienodos. „Mūsų požiūriu, jeigu Lietuva ir kitos šalys esame ES ir NATO šalys – nesvarbu, kad mes esame mažos – mūsų teisės ir pareigos yra vienodos. Taigi ir ES santykiuose su Rusija arba NATO santykiuose su Rusija turėtų būti atsižvelgiama ir į mažųjų valstybių interesus“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė prisiminė ir tik ką įvykusį jos vizitą Gruzijoje. Diskusijoje dalyvavusiems parlamentų

pirmininkams ji perdavė šios šalies Parlamento vadovo prašymą politiškai paremti Gruziją. „Aš tikrai vakar iš Gruzijos atvykau į Vašingtoną. Jiems reikia politinio palaikymo. Ne finansinio, bet būtent

politinio palaikymo. Tiek Europos valstybių, tiek Jungtinių Amerikos Valstijų. Tiesiog naudodamasi proga, kad čia yra Baltijos ir Šiaurės valstybių parlamentų pirmininkai, perduodu ir Gruzijos Parlamento Pirmininko prašymą aptarti šį klausimą, savo valstybių parlamentuose priimant Gruziją palaikančias rezoliucijas. Mes Lietuvoje jau turime tokią rezoliuciją parengtą ir, kai grįšiu į Lietuvą, tikiuosi, kad ji bus priimta, nes ją pasirašė didžioji dauguma Lietuvos parlamento narių, palaikančių Gruziją“, – sakė I. Degutienė.

SUSITIKIMAS SU JAV ATSTOVŲ RŪMŲ UŽSIENIO REIKALŲ KOMITETO ATSTOVAIS

Su vizitu Vašingtone (Jungtinėse Amerikos Valstijose) viešėjusi Seimo Pirmininkė Irena Degutienė bei kiti Šiaurės ir Baltijos valstybių parlamentų pirmininkai gegužės 28 d. susitiko su JAV Atstovų Rūmų Užsienio reikalų komiteto pirmininku Hovardu Bermanu (Howard L. Berman) ir komiteto nariais.

Prieš susitikimą JAV Atstovų rūmų komiteto vadovas pabrėžė, kad Baltijos valstybės, ypač – Lietuva, jam yra labai brangios, nes jo senelis yra kilęs iš Vilniaus.

Pradėdama šį susitikimą, Seimo Pirmininkė pažymėjo, jog Šiaurės ir Baltijos šalys palaipsniui tampa vis labiau integruota valstybių bendruomene, kuri, nepaisant skirtingos narystės ES ir NATO, pasižymi glaudžiu užsienio ir saugumo politikos koordinavimu. „Suprantame, kad šiandien tarptautiniuose santykiuose, šalia tradicinių iššūkių, atsiranda vis daugiau naujų saugumo problemų, todėl vienas iš šio mūsų vizito tiks-

lą – atrasti veiklos sritis, kuriose glaudesnis JAV ir NB8 valstybių bendradarbiavimas galėtų sukurti pridėtinę vertę. Taigi, iššūkių ir problemų, kurias šiandien norėtume aptarti, yra daug ir įvairių“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė išreiškė viltį, kad naujoji Aljanso strateginė koncepcija padės išspesti problemą, kai ne visos NATO narės jaučiasi vienodai saugios. Parlamento vadovė pažymėjo, kad Lietuvai yra ypač svarbu, jog įgyvendindama santykių su Rusija „perkrovimo“ politiką, JAV atsižvelgtų ir į mažųjų šalių interesus bei suteiktų reikalingas saugumo garantijas.

Atsakydami į tai, JAV Atstovų rūmų komiteto atstovai sakėsi suprantantys Baltijos ir kai kurių Šiaurės valstybių susirūpinimą dėl šios vadinamos santykių su Rusija „perkrovimo“ politikos, tačiau užtikrino, kad mažosios valstybės, Baltijos ir Rytų Europos šalys, nebus užmirštos. Buvo pažymėta, kad JAV tikslas yra

siekti gerų santykių su visomis valstybėmis ir tarp įvairių valstybių.

I. Degutienė taip pat pabrėžė, kad Lietuva laikosi ir laikysis duotų įsipareigojimų Afganistane ir drauge su kitomis valstybėmis įgyvendins karinius ir civilinius projektus Goro provincijoje.

ŠIAURĖS IR BALTIJOS ŠALYS NORI STIPRINTI BENDRADARBIAVIMĄ SU JAV PAČIOSE ĮVAIRIAUSIOSE SRITYSE

Gegužės 28 d. Vašingtone Seimo Pirmininkė Irena Degutienė bei kiti Šiaurės ir Baltijos valstybių parlamentų pirmininkai susitiko su JAV Atstovų rūmų Pirmininke Nense Pelosi (Nancy Pelosi).

Pasisakydama susitikime, Seimo Pirmininkė I. Degutienė visų Šiaurės ir Baltijos valstybių parlamentų vadovų vardu širdingai padėkojo N. Pelosi už susitikimą. „Vertiname jį ne tik kaip politinę būtinybę, bet ir kaip mūsų panašios istorinės patirties ir buvimo drauge ženklą. Jūs, Šiaurės Amerika, buvote ir esate regiono lyderiai kovoje už demokratiją ir teisingumą, taip ir mes, Šiaurės bei Baltijos valstybės, savo regione ne kartą gynėme laisvę ir demokratiją – vertybes, šandien suprantamas ir puoselėjamas abiejose Atlanto pusėse“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad Lietuvą ir JAV sieja istorinė kova už savo šalių ir žmonių laisvę, kurios simboliu gali būti Tadas Kosciuška, kovojęs ir JAV nepriklausomybės karuose. „Mūsų bendrystės ženklą toli ieškoti nereikia – netoli nuo čia, Lafajeto parke, stovi paminklas iškiliam bendros Lietuvos ir Lenkijos didikui Tadaui Kosciuškai, pasižymėjusiam ir JAV nepriklausomybės kare, ir kovose už Lenkijos–Lietuvos valstybę“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkės nuomone, Šiaurės ir Baltijos šalys per pastaruosius dvidešimt metų glaudžiai integravosi ir tapo bendruomene, kurią galima apibūdinti kaip demokratinę, saugų ir stabilų, novatorišką, iniciatyvas tarptautinėje politikoje, ekonomikoje ir socialinėje srityje keliantį ir jas įgyvendinantį regioną. „Dar daugiau – Šiaurės ir Baltijos šalys šiandien yra tarsi viena šeima, kuri, nepaisant skirtingos narystės ES ir NATO, vis labiau pasižymi glaudžiu užsienio ir saugumo politikos koordinavimu, bendru saugumo ir užsienio politikos iššūkių vertinimu“, – sakė Lietuvos parlamento vadovė.

Seimo Pirmininkė taip pat pasiūlė svarstyti idėją rengti reguliarius JAV ir NB8 šalių parlamentų užsienio reikalų komitetų susitikimus, kurie galėtų vykti bent kartą per metus Vašingtone bei rotacijos būdu vienoje iš Šiaurės ir Baltijos šalių sostinių.

I. Degutienė pažymėjo, kad Šiaurės ir Baltijos valstybės visada buvo tarp tų NATO ir ES šalių, kurios ypač vertino transatlantinių ryšių svarbą. „Nepaisant ekonominių sunkumų, visos NB8 šalys esame kartu su jumis svarbioje misijoje Afganistane, aktyviai dalyvaujame kuriant naują NATO strateginę koncepciją. Tikime, kad ši koncepcija ir praktinis jos įgyvendinimas išspręs problemą, kai ne visos NATO šalys jaučiasi vienodai saugiai“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pabrėžė, kad mūsų valstybės nori plėtoti su JAV inovatyvias technologijas, nes Šiaurės ir Baltijos valstybių regione gyvena 35 milijonai išsilavinusių, darbščių ir kūrybingų piliečių. „Mes matome didelį Baltijos jūros regiono potencialą, kuris jau dabar yra vienas dinamiškiausių ir konkurencingiausių Europoje, o gal ir pasaulyje. Jo svarbą įvertino ir ES, patvirtinusi pirmąją mūsų valstybėms skirtą regioninę ES Baltijos jūros strategiją. Tebūnie tai, kaip ir glaudi ekonominė ir finansinė regiono integracija, ryškus signalas visiems investuotojams, įskaitant ir Jungtines Valstijas“, – sakė I. Degutienė.

Lietuvos parlamento vadovė pažymėjo, kad valstybės, kurių parlamentų pirmininkai vieši Vašingtone, nori kartu su JAV spręsti ir energetinio saugumo klausimus bei Arkties regiono galvosūkius. „Gerbiama Pirmininke, noriu pabrėžti, jog žavimės Jūsų lyderyste JAV vidaus politikos – sveikatos apsaugos reformos, bankų veiklos reguliavimo – srityse. Tikiu, jog Jūsų sėkmė šiuose vidaus politikos darbuose suteiks naują impulsą ir JAV vaidmeniui tarptautiniuose santykiuose“, – sakė I. Degutienė.

Baigiantis 20 minučių ilgiau nei planuota trukumai susitikimui, Seimo Pirmininkė įteikė JAV Atstovų rūmų vadovei gintarinę apyrankę ir pakvietė jai patogiu metu apsilankyti Šiaurės ir Baltijos regiono valstybėse.

BENDRAS ŠIAURĖS IR BALTIJOS ŠALIŲ PARLAMENTŲ PIRMININKŲ PAREIŠKIMAS PO VIZITO VAŠINGTONE, JUNGTYNĖSE AMERIKOS VALSTIJOSE

Po susitikimo su JAV Atstovų rūmų Pirmininke Nense Pelosi (Nancy Pelosi) Šiaurės ir Baltijos šalių parlamentų pirmininkai paskelbė bendrą pareiškimą.

Jame konstatuojama:

2010 m. gegužės 26–27 d. Šiaurės ir Baltijos šalių parlamentų pirmininkai lankėsi Vašingtone, kur susitiko su JAV Atstovų Rūmų Pirmininke Nancy Pelosi. Jau daugiau nei dešimtmetį Danijos, Estijos, Suomijos, Islandijos, Latvijos, Lietuvos, Norvegijos ir Švedijos (NB8) parlamentai plėtoja ryšius parlamentų pirmininkų ir komitetų lygmeniu. 2004 m. buvo surengtas pirmas NB8 parlamentų pirmininkų vizitas į Vašingtoną, vėliau vyko bendri vizitai: 2005 m. – į Ukrainą, 2007 m. – į Gruziją.

Šio vizito metu parlamentų pirmininkai atkreipė dėmesį į nuolat stiprėjantį politinį penkių Šiaurės ir trijų Baltijos šalių bendradarbiavimą ir ekonominę integraciją, suteikiančią šiam regionui unikalumo. Transatlantiniai ryšiai ir bendradarbiavimas yra ilgalaikis NB8 šalių prioritetas. Todėl parlamentų pirmininkai pabrėžė būtinybę peržiūrėti galimybę stiprinti ir plėtoti Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimą su JAV. Pirmininkai pareiškė pagidavimą stiprinti JAV ir NB8 šalių teisėkūros institucijų bendradarbiavimą ir išsiaiškinti galimybę, pavyzdžiui, rengti nuolatinius užsienio reikalų komitetų pirmininkų susitikimus.

8 Šiaurės ir Baltijos šalys gerai suvokia pasaulinę padėtį saugumo srityje ir spręstinus klausimus, taip pat pripažįsta, kad NATO vaidina svarbų vaidmenį kaip Europos saugumą užtikrinanti organizacija ir svarbus transatlantinio dialogo bei bendradarbiavimo forumas. Aptartos naujos saugumo problemos.

Visos Šiaurės ir Baltijos šalys aktyviai dalyvauja operacijoje Afganistane, taip pat padeda ISAF. Dalyvavimas operacijoje grindžiamas noru skatinti bendras vertybes: demokratiją, žmogaus teises, lyčių lygybę ir teisinę valstybę. Afganistane vykdoma NATO operacija, kuriai pritarė JT, parodo visapusišką požiūrį į saugumą. Parlamentarai atlieka labai svarbų vaidmenį užtikrindami visuomenės paramą mūsų bendroms vertybėms ir uždaviniams šiame darbe.

Santykių su Rusija klausimas darbotvarkėje būdavo labai svarbus, visada būdavo pabrėžiama, kad šiuos santykius reikia plėtoti toliau siekiant bendradarbiavimo ir ieškant bendrų galimybių, bet tuo pačiu reikia laikytis ir mūsų principų bei demokratinų vertybių.

Parlamentų pirmininkai remia ES Rytų partnerystę. Jie mano, jog būtina skirti daugiau dėmesio šiam regionui ir sustiprinti politinį dialogą bei finansinę ir techninę pagalbą, skirtą politinėms, ekonominėms ir socialinėms reformoms skatinti.

Parlamentų pirmininkai pritaria tam, kad vis labiau pripažįstama geopolitinė ir strateginė Arkties regiono reikšmė ir palaiko tolesnį šalių bendradarbiavimą bendrai rūpimais strateginiais klausimais.

TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETO PIRMININKAS SUSITIKO SU TARPTAUTINIO NOTARINIŲ TYRIMŲ INSTITUTO ŠVEICARIJOJE VADOVU

Gegužės 3 d. Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Stasys Šedbaras susitiko su Lietuvoje viešėjusiu Tarptautinio notarinių tyrimų instituto Šveicarijoje vadovu Mišeliu Merločiu (Michel Merlotti) ir Lietuvos notarų rūmų atstovais. M. Merlotį į Vilnių delegavo Tarptautinės lotyniškojo notariato sąjungos prezidentas Eduardas Galinas (Eduardo Gallino). Tarptautinio notarinių tyrimų instituto Šveicarijoje vadovo atvykimo į Lietuvą tikslas – pristatyti valdžios institucijoms lotyniškojo notariato organizavimo patirtį užsienyje.

M. Merlotis pristatė kitų Europos valstybių patirtį ir pažymėjo, kad Lietuvoje parengtas notarų įkainių projektas prieštarauja daugelyje Europos valstybių galiojantiems principams ir sukels pavojų, kad notaro paslaugos taps neprieinamos daugeliui mažesnes pajamas turinčių žmonių. Jis pažymėjo, kad daugelyje lotyniškojo notariato valstybių notarų paslaugų įkainiai būna pagrįsti sandorio verte. Pasak jo, siekis susieti

notarų paslaugų kainodarą su sąnaudomis užkirs kelią įgyvendinti ne tik notaro nepriklausomumo, bet ir atsakomybės principą. Siūlomoje notarų paslaugų kainodaroje nelieta socialinės orientacijos, todėl per ekonominį sunkmetį tokie pakeitimai neigiamai paveiks pažeidžiamas asmenų grupes.

Komiteto pirmininkas S. Šedbaras pažymėjo, kad yra planuojama inicijuoti Notariato įstatymo pakeitimus, kuriuose būtų reglamentuoti notarų atlyginimo dydžių nustatymo principai. S. Šedbaro teigimu, Teisės ir teisėtvarkos komitetas paprašė teisingumo ministrą Remigijų Šimašių nepatvirtinti naują paslaugų kainodarą nustatančio įsakymo, kol Seimas nepriims Notariato įstatymo pataisų.

AIDENA BACEVIČIENĖ,

TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETO BIURO PADĖJĖJA

EUROPOS REIKALŲ KOMITETO NARIAI SU EUROPOS REKONSTRUKCIJOS IR PLĖTROS BANKO ATSTOVU APTARĖ IGNALINOS AE UŽDARYMO PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMĄ

Gegužės 3 d. Europos reikalų komiteto pirmininkas Česlovas Vytautas Stankevičius ir komiteto nariai susitiko su Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko Branduolinio saugumo padalinio direktoriumi Vince Novaku.

Pagrindinis dėmesys susitikime skirtas jau uždarytos Ignalinos atominės elektrinės projektų įgyvendinimo procesui. Seimo nariai kėlė klausimą dėl panaudoto branduolinio kuro ir atliekų saugyklų statybos vėlavimo bei šio projekto lėšų padidėjimo. Taip pat buvo domimasi, ar pagal Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko procedūras atrinktas pagrindinis rangovas – Vokietijos kompanija *NUKEM GmbH* – yra pajėgus vykdyti prisiimtus įsipareigojimus.

Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko atstovas teigė, kad iš pradžių turėta informacija ir pateiktos Ignalinos atominės elektrinės techninės specifikacijos nebuvo pakankamai tikslios. Todėl vėliau reikėjo detalizuoti vykdomų projektų techninius reikalavimus. Be to, įgyvendinant projektus, du kartus keitėsi *NUKEM GmbH* pagrindiniai akcininkai, tai irgi turėjo įtakos projektų įgyvendinimo spartai. Europos reikalų komiteto nariai buvo patikinti, kad Vokietijos kompanija yra pajėgi sparčiai ir kokybiškai projektus vykdyti.

Šis susitikimas buvo surengtas Seimo Europos reikalų komiteto iniciatyva, įgyvendinant Ignalinos atominės elektrinės tarptautinių donorų lėšomis vykdomų uždarymo projektų parlamentinę priežiūrą. Susitiki-

me taip pat dalyvavo energetikos viceministras Romas Švedas ir VĮ „Ignalinos atominė elektrinė“ generalinis direktorius Osvaldas Čiukšys.

Tarptautinių donorų paramos, skirtos Ignalinos atominės elektrinės uždarymui, valdytoju, remiantis 2001 m. ratifikuotu Seime rėminiu susitarimu, paskirtas Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas. Parama sudaro 2,5 mlrd. eurų. Ignalinos atominės elektrinės už-

darymo projektų finansavimas po 2014 m. bus svarstomas 2010 m. birželio 24 d. įvyksiančioje konferencijoje. Numatoma, kad elektrinės uždarymo procesas truks iki 2029 m.

JULIJUS GLEBOVAS,

EUROPOS REIKALŲ KOMITETO BIURO PATARĖJAS

GRUZIJAI, NETRUKUS PRADĖSIANČIAI DERYBAS SU ES, REIKIA IR LIETUVOS PALAIKYMŲ

Tikimasi, kad jau birželio mėnesį Gruzija bus pakviesta pradėti derybas dėl asocijuotos narystės Europos Sąjungoje (ES). Tačiau, pasak iš vizito, skirto padėti Gruzijai pasirengti deryboms, grįžusio liberalo Petro Auštrevičiaus, nors šios derybos turėtų būti ilgos, kartu jos reikš ir naują ES etapą.

„Šiuo metu Gruzijai, kaip niekada anksčiau, reikia ir Lietuvos palaikymo, patirties bei supratimo. Ši nedidelė Kaukazo valstybė, besirengianti deryboms su ES, susiduria su itin dideliu ekonominiu nuosmikiu. Nereikia pamiršti ir neseno konflikto su Rusija. Šios šalies karinės pajėgos vis dar dislokuotos maždaug už 35 km nuo Tbilisio“, – sakė Seimo narys P. Auštrevičius.

Tačiau, parlamentaro teigimu, Gruzija itin moderniai žiūri į vykstančias reformas ir, galima teigti, „turi

fenomenalią libertarišką politiką“. Jei Lietuva, stodama į Europos Sąjungą, turėjo sumažinti savo administracinį aparatą, Gruzija susiduria su kita problema – administracinį aparatą jiems teks sukurti.

„Gruzinai nereguliuoja daugelio administracinių sričių, kurios yra būtinos ES. Pavyzdžiui, įvežant gyvulinės kilmės produktus, reikalingos veterinarinės pažymos, tačiau jų išdavimo sistemos Gruzijoje iš esmės nėra arba ji neatitinka ES standartų“, – teigė P. Auštrevičius.

Gruzijos tapimas asocijuota ES nare vertinamas kaip Kaukazo regiono stabilumą skatinsiantis veiksnys. O Lietuva, kaip ganėtina nauja ES narė, šiai valstybei galėtų padėti perduodama ne tik savo derybinę, tačiau ir sutarčių įgyvendinimo patirtį.

LIETUVA IR LATVIJA TURI STIPRINTI IR PLĖSTI SPECIALIŲJŲ TARNYBŲ BENDRADARBIAVIMĄ

Gegužės 12 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Arvydas Anušauskas ir komiteto nariai susitiko su Latvijos Saeimos Nacionalinio saugumo komiteto pirmininku Mariu Kučinskiu, Gynybos, Vidaus reikalų ir korupcijos prevencijos komiteto

pirmininku Juriu Dalbinu (Juris Dalbinš) bei šių komitetų nariais.

Susitikimo metu aptarti kontrabandos per išorinę Šengeno erdvės sieną užkardymo bei sienų apsaugos sistemos tobulinimo klausimai, nemažai dėmesio skir-

ta vienai iš opiausių problemų – grynųjų pinigų kontrabandai, šio nusikaltimo mastams ir daromai žalai. Siekiant efektyvesnio grynųjų pinigų prie valstybinės sienos su Latvijos Respublika kontrabandos užkardymo,

parlamentarai ypač pabrėžė būtinybę stiprinti ir plėsti Latvijos ir Lietuvos specialiųjų tarnybų bendradarbiavimą, efektyvesnę ir operatyvesnę keitimąsi turima informacija.

„UNIFORMINIO“ POŽIŪRIO Į ŽMOGAUS TEISES NEGALI BŪTI

Gegužės 18 d. Žmogaus teisių komitete apsilankė Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros direktorius Mortenas Kjaerumas.

M. Kjaerumas pristatė agentūros veiklą, domėjosi Lietuvos pagrindinių žmogaus teisių apsaugos sistema ir teiravosi, kuriose srityse agentūra gali būti naudinga Lietuvai. Svečias informavo, kad agentūra atlieka išsamius mokslinius tyrimus, formuoja duomenų apie pagrindinių žmogaus teisių įgyvendinimą pagal palyginamumo, objektyvumo ir patikimumo standartus Europos lygiu. Pasak M. Kjaerumo, ši institucija padeda dalytis Europos šalims gerąja patirtimi žmogaus teisių srityje ir pateikia siūlymus, kaip efektyviau spręsti esamas problemas. Svečias pabrėžė, kad atliekant mokslinę žmogaus teisių situacijos analizę vertinama daugybė aspektų, netgi tokie kaip šalies geografinė padėtis, dominuojančios religijos ir kiti šaliai būdingi specifiniai bruožai.

Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka teigiamai įvertino agentūros veiklos pobūdį ir metodus. A. Lydeka konstatavo, kad „uniforminio“ požiūrio į žmogaus teises negali būti, nes kiekvienos šalies istorija, etinės tradicijos, kaimynystė su kitomis šalimis turi didelę reikšmę piliečių ir valdžios požiūriui į žmogaus teises. Buvo pažymėta, kad tik vertinant atskiros šalies specifiką, lyginant ją su kitomis šalimis, galima ieškoti efektyvių problemos sprendimo būdų.

Pasak M. Kjaerumo, agentūrai svarbus glaudus ryšys su visuomene. Visuomenei pateikiama informacija

apie pagrindines teises, o iš visuomenės sužinoma apie kylančias problemas šias teises įgyvendinant. A. Lydeka atkreipė M. Kjaerumo dėmesį, kad susitikimuose su Lietuvoje veikiančiomis visuomeninėmis organizacijomis bus pateikiamas visiškai skirtingas žmogaus teisių padėties matymas. „Vienos organizacijos sakys, kad Lietuvoje per 20 Nepriklausomybės metų pasiekta didžiulė pažanga žmogaus teisių srityje, o kitos teigs, kad ritamės žemyn“, – sakė A. Lydeka. Buvo pabrėžta, kad Vilniuje įvykusios eitynės „Baltic pride“ parodė, kad žmogaus teisės Lietuvoje yra vertybė, bet taip pat atskleidė ir kai kurių pareigūnų požiūrį į įstatymus.

Susitikimo metu aptarta, kuo agentūros veikla gali būti naudinga Lietuvai. A. Lydekos nuomone, ombudsmenų veikla, romų klausimas ir antisemitizmo problemos sprendimas – tai sritys, kuriose agentūros tyrimai Lietuvai būtų ypač vertingi. Buvo pažymėta, kad Lietuvoje sukurta pakankamai pažangi teisinė bazė, tačiau įstatymų įgyvendinimo klausimai išlieka aktualūs. Šiais klausimais būtų vertinga kitų šalių patirtis.

ES pagrindinių teisių agentūra – tirianti ir patariamoji institucija. Ji nevykdo kontrolės ar priežiūros, nenagrinėja individualių piliečių skundų. Agentūros penkerių metų programą tvirtina Europos Sąjungos Taryba. Agentūros veikla finansuojama iš Europos Sąjungos bendrojo biudžeto.

EGLĖ GİBAVIČIŪTĖ, ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETO BIURO PATARĖJA

Europos savaitė Seime

» Gegužės mėn. Seimo Europos informacijos biure buvo tęsiamos tradicinės „Europos savaitės Seime“ diskusijos. Jau septintus metus iš eilės vykstantys renginiai yra atviri visuomenei, diskusijų dalyviai aptaria aktualiausių Europos Sąjungos klausimus ir Lietuvos narystės šioje organizacijoje aspektus. „Europos savaitės“ renginiai yra puiki proga visuomenei daugiau sužinoti apie Europos Sąjungą ir Seimo vaidmenį Europos integracijos procese.

Diskusijų vaizdo įrašą galima rasti Seimo Europos informacijos biuro interneto svetainėje www.eib.lrs.lt.

DISKUTUOTA APIE PAGRINDINIŲ TEISIŲ APSAUGĄ ES

Gegužės 5 d. Žmogaus teisių komitetas kartu su Seimo Europos informacijos biuru surengė „Europos savaitės“ diskusiją „Pagrindinių teisių apsauga Europos Sąjungos teisėje“.

Renginyje diskutuota, ar pagerės ES piliečių garantijos, kai ES prisijungs prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos (toliau – Konvencija). Nuomonę šiuo klausimu pristatė ir Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėja Danutė Jočienė.

Diskusiją pradėjęs Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka pabrėžė, kad žmogaus orumas, laisvė, demokratija, lygybė, teisinė valstybė, pagarba žmogaus teisėms – tai pagrindinės Lisabonos sutartyje išvardytos ES vertybės. Pasirašius Lisabonos sutartį, ES atsivėrė galimybė prisijungti prie Konvencijos. Ar realiai pavyks pagerinti ES piliečių garantijas, A. Lydekos nuomone, priklausys nuo gebėjimo aiškiai nubrėžti ir suderinti institucijų kompetencijas užtikrinant žmogaus teises.

Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėja D. Jočienė pristatė probleminius klausimus, kylančius derinant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija) ir Konvenciją. 1950 m. lapkričio 4 d. pasirašyta Konvencija buvo pirmoji tarptautinė sutartis, įtvirtinanti kodifikuotas žmogaus teises ir suteikianti individui teisę apskusti savo valstybę dėl jo teisių pažeidimų Europos Žmogaus Teisių Teismui. ES teisėje

svarbiausias žmogaus teisių apsaugos rašytinis dokumentas yra Chartija. Europos Teisingumo Teismas – institucija, kuri užtikrina Chartijoje įtvirtintas teises. D. Jočienė pabrėžė, kad 2010 m. birželio 1 d. įsigaliojus Konvencijos 14 protokolui, neliks jokių teisinių kliūčių ES prisijungti prie Konvencijos. Vis dėlto, pasak D. Jočienės, Europos Žmogaus Teisių Teismui svarbu, kad prisijungimas prie Konvencijos neįneštų chaoso į šio teismo darbą, kai ES piliečiai įgis teisę skusti ES institucijas dėl asmens teisių pažeidimų. D. Jočienė pabrėžė, kaip svarbu tinkamai įvertinti ir apspręsti ES prisijungimo prie Konvencijos detales, kad būtų išlaikyta Konvencijos sistema ir dvasia.

Teisingumo ministerijos Tarptautinių sutarčių teisės skyriaus vedėja Vygantė Milašiūtė išdėstė argumentus, kodėl ES prisijungimas prie Konvencijos padėtų užtikrinti piliečių garantijas. Teisininkės nuomone, svarbūs trys aspektai: pareiškėjai galės skusti ES institucijas dėl žmogaus teisių pažeidimų; bus parodyta pagarba Konvencijai, kaip pagrindiniam žmogaus teisių dokumentui; bus formuojama nuosekli Europos Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika ir užtikrintas požiūrių suderinamumas.

Šiuo metu Konvencijos narėmis dalyvėmis gali būti atskiros šalys, bet ne tarptautinės organizacijos. ES galės prisijungti prie Konvencijos tik tada, kai 2010 m. birželio 1 d. įsigalios 14 Konvencijos protokolai.

DISKUSIJA „LENGVAI PRIEINAMA, PATOGU, MALONU, BRANGU IR PAVOJINGA. KAS?“

Gegužės 5 d. Informacinės visuomenės plėtros komitetas ir Seimo Europos informacijos biuras surengė „Europos savaitės“ diskusiją „Lengvai prieinama, patogiu, malonu, brangu ir pavojinga. Kas?“

Diskusijoje įžanginį žodį tarė Informacinės visuomenės plėtros komiteto pirmininkas Vytautas Grubliauskas.

Renginyje kalbėta apie elektronines pramoginio ir informacinio turinio paslaugas. Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Teisės ir personalo skyriaus vedėjo pavaduotojo Ryčio Kalinausko teigimu, pagrindinės priežastys, nulemiančios sprendimą naudotis tam tikra pramogine informacine paslauga, yra paslaugos/paslaugos teikėjo žinomumas, paslaugos patrauklumas, aplinkinių įtaka bei pateikiamos informacijos išsamumas.

Mobiliojo ryšio operatoriai dažniausiai patys pramoginio ir informacinio turinio paslaugų neteikia, jie sudaro sutartis su trečiosiomis šalimis, tokių paslaugų teikėjomis, kurios tas pramogas siūlo ar dažnai vartotojus įtraukia per žiniasklaidą, televiziją, radiją ir internetą. Dažnai mobiliojo ryšio operatoriai nesuvaldo ir nesukontroliuoja tokių paslaugų sąžiningo, skaidraus ir kokybiško teikimo, todėl kyla nemalonių nesusipratimų dėl mokesčių už jas. Mobiliojo ryšio operatoriai atsakomybės už minėtų paslaugų teikimą neprisiima.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos l. e. p. Vartojimo prekių ir paslaugų skyriaus vedėjos Viktorijos Dobrynskienės teigimu, pastaruoju metu Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba gauna vis daugiau vartotojų skundų dėl galimo vartotojų teisių pažeidimų. Vartotojai tarnybai skundžiasi, kad užsakydami bendrovių siūlomas vienkartinės pramogines paslaugas mobiliam telefonui (melodiją, žaidimą ir pan.), jie kartu tampa ir bendrovių teikiamų nepageidaujamų mobiliųjų pramoginių paslaugų prenumeratoriais. Taip atsitinka dėl to, kad bendrovių siūlomų mobiliųjų paslaugų reklamose dažniausiai stambiu šriftu nurodoma vienos mobiliosios paslaugos kaina (pavyzdžiui, vienas litas), tačiau reklamos apačioje itin mažomis ir neryš-

kiomis raidėmis būna nurodoma, kad užsisakydamas vieną mobiliąją paslaugą, vartotojas automatiškai tampa mobiliųjų paslaugų prenumeratoriumi (šiuo atveju prenumeratos kaina – 10 Lt savaitei). Vartotojai, nepastebėję smulkiu šriftu skelbiamos informacijos, apie šią prenumeratą sužino tik tada, kai gauna didesnę mobiliojo telefono sąskaitą, kurioje būna įtrauktas ir mokeskis už šios paslaugos prenumeratą. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba išpėja vartotojus būti apdairius ir itin atidžiai įvertinti spaudoje, internete bei televizijoje skelbiamas įvairių bendrovių reklamas, siūlančias užsisakyti mobiliąsias pramogas (melodijas, ekrano paveikslėlius, žaidimus, astrologines prognozes ir pan.) arba telefonu atsakyti į klausimus, siekiant laimėti prizų. Prieš nusprendžiant įsigyti tokias paslaugas ar dalyvauti žaidimuose, būtina kruopščiai išanalizuoti siūlomų paslaugų ar žaidimų teikimo ir apmokėjimo sąlygas.

V. Dobrynskienės teigimu, siekiant spręsti minėtas problemas, būtinas kompleksinis tiek vartotojų, tiek verslo subjektų švietimas jų teisių ir pareigų informacinių paslaugų klausimais. Pasak pranešėjos, tai didintų vartotojų pasitikėjimą; Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo taikymas įmonių atžvilgiu paskatintų visus verslininkus elektroninėje erdvėje elgtis sąžiningai; elektroninės komercijos dalyvių (verslo subjektų) savireguliacijos sistemų kūrimas ir įgyvendinimas prisidėtų prie saugaus ir sąžiningo informacinių paslaugų teikimo; bendradarbiavimas su Europos Komisija vykdant bendrus projektus, bendro (maksimalaus suderinimo) teisinio reguliavimo nustatymas užtikrintų vartotojų teisių apsaugos didinimą ir ES lygmeniu.

R. Kalinausko teigimu, taip pat būtina tikslinti teisinį reguliavimą ir nustatyti daugiau galimybių kontroliuoti padidinto tarifo paslaugų teikėjų veiklą, reglamentuoti padidinto tarifo paslaugų teikimą, nustatyti reikalavimus informacijos pateikimui prieš paslaugos užsakymą ar jos pratęsimą, taip pat atskirų rūšių paslaugų (skirtų vaikams, lošimo paslaugų, prenumeratos paslaugų ir kt.) teikimą naudojant padidinto tarifo paslaugas.

APTARTI SANGLAUDOS POLITIKOS POKYČIAI

Gegužės 12 d. įvyko Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto ir Seimo Europos informacijos

biuro „Europos savaitės“ diskusija „Lisabonos sutarties įtaka ir iššūkiai sanglaudos politikai“.

Diskusiją pradėjęs Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininkas Vytautas Kurpuvasas pabrėžė jos svarbą, nes šios diskusijos rezultatai bus pristatyti Europos Parlamente šių metų liepos mėnesį vykstančiame tarpparlamentiniame posėdyje, kuriame bus aptariami sanglaudos politikos pokyčiai. Jis priminė, jog sanglauda – regionų ekonominių ir socialinių skirtumų mažinimas – vienas iš pagrindinių ES tikslų. Mažinti skirtumus svarbu, nes jie yra nesuderinami su ES valstybių narių solidarumu. Pasak komiteto pirmininko, sanglaudos politika artimiausiu metu keisis, nes netolimoje ateityje bus svarstoma finansinė perspektyva 2014–2020 metams, bus sprendžiama dėl sanglaudos politikos finansavimo. Nacionaliniu lygiu teks priimti taip pat daug svarbių sprendimų. Kaip teigė V. Kurpuvasas, komitetas, kaip ir anksčiau, aktyviai įsitrauks į šį procesą. Seimas buvo bene vienintelis ES valstybių narių parlamentas, svarstęs ir aprobaavęs Lietuvos struktūrinės paramos panaudojimo 2007–2013 m. strategiją. Komiteto pirmininkas taip pat išreiškė savo įsitikinimą, kad Lietuva pakankamai išsdingai naudoja ES struktūrinių fondų lėšas.

Užsienio reikalų viceministrė Asta Skaisgirytė-Liauškienė pastebėjo, kad nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo prabėgo dar tik pusmetis, todėl yra sunku nustatyti konkrečią šios sutarties įtaką sanglaudos politikai. Tą bus galima įvertinti po kelerių metų. Tiesa, kai kurie pasikeitimai jau yra matomi ir dabar. Pranešėja pristatė pagrindinius tikslus, kurių siekta priimant Lisabonos sutartį. Ji atkreipė diskusijos dalyvių dėmesį į tai, kad Lisabonos sutartyje šalia ankstesnėse sutartyse minėtos ekonominės ir socialinės sanglaudos atsiranda ir naujas teritorinės sanglaudos terminas. Kaip teigė užsienio reikalų viceministrė, ši nuostata pripažįsta teritorinės sanglaudos svarbą, ji turėtų padėti sutelkti teritorinius išteklius, priartinti periferiją prie miesto. Pranešėja taip pat priminė, kad iš Lietuvai 2007–2013 m. finansinės perspektyvos laikotarpiu skirtų 36 mlrd. Lt net 24 mlrd. Lt yra numatyti sanglaudos politikai. Be to, informavo, kad šiuo metu pasirašyta apie 50 proc. sutarčių šiems pinigams įsisavinti – tai gana neblogas rezultatas. Baigdama pranešimą viceministrė aptarė sanglaudos politiką šiandien keičiančius veiksnius. Iš jų bene svarbiausias yra ES biudžeto peržiūra. Pasak pranešėjos, diskutuojant apie sanglaudos politikos finansavimą, atsiranda pasiūlymų didinti rodiklį (nuo 75 proc. bendrojo vidaus produkto žmogui iki 82 proc. BVP žmogui, lyginant su ES vidurkiu), kurio nepasiekusi ES valstybė narė gali pre-

tenduoti į sanglaudos fondų paramą. Ji atkreipė dėmesį, kad iš didžiausių indėlių į ES biudžetą įnešančių valstybių pasigirsta nuomonių, kad jos jau pavargo mokėti. Vadinasi, jei tokios valstybės nuspręstų mažinti savo įmokas į ES biudžetą, automatiškai mažėtų ir išlaidos sanglaudos politikai.

Finansų ministerijos Europos Sąjungos sanglaudos politikos ir struktūrinės paramos koordinavimo departamento direktorė Ana Stankaitienė pastebėjo, kad šiuo metu ES lygmeniu vykstančios diskusijos apie sanglaudos politiką Lietuvoje prasidėjo žymiai anksčiau – jau mūsų stojimo į ES išvakarėse buvo diskutuojama, kur geriausia investuoti ES struktūrinių fondų paramą ir kokiu principu turėtų būti skirstomos sanglaudos politikos lėšos. Pranešėja kėlė klausimą, ar reikia stengtis, kad visi Lietuvos regionai augtų tolygiai ir į tokį tolygų augimą orientuoti ES struktūrinių fondų pinigus, ar didžiausią dėmesį skirti Lietuvos, kaip vieno regiono, augimui, leidžiant šiuos pinigus pasiimti pajėgiausiems ir aktyviausiems regionams. Pastaruoju atveju ekonomikos augimas būtų greitesnis, bet didėtų skirtumai tarp Lietuvos regionų. Pasak jos, jau 2004–2006 m. finansinės paramos skyrimo laikotarpiu buvo pasirinktas pirmasis variantas ir siekta tolygaus visų Lietuvos regionų augimo. Finansų ministerijos atstovė teigė, kad siekiant šio tikslo buvo padaryta viskas, kas įmanoma, nes mūsų nacionalinė regioninė politika yra jauna ir iš esmės buvo suformuota ES sanglaudos politikai vykdyti. Kalbėdama apie ES lygmeniu vykstančias diskusijas dėl sanglaudos politikos pranešėja aptarė daug diskusijų sukėlusį principą, pagal kurį daugiau dėmesio būtų skiriama tam tikrų savybių turinčioms geografinėms teritorijoms (pvz., saloms, kalnuotoms teritorijoms). Pasak Anos Stankaitienės, toks principas Lietuvai – nenaudingas, nes jei būtų nuspręsta daugiau lėšų skirti tokioms teritorijoms, Lietuva į šias lėšas pretenduoti negalėtų. Pranešėja pripažino, kad vertinant europiniu mastu Lietuva yra pakankamai atsilikęs regionas. Pasak jos, krizė mums savotiškai padėjo: smukus ekonominiams rodikliams, galime būti tikri, kad ir po 2014 m. ES struktūrinės paramos mastai Lietuvai neturėtų sumažėti.

Vidaus reikalų viceministras Sigitas Šiupinskas aptarė ES sanglaudos politikos įtaką mūsų nacionalinei regioninei politikai. Pasak pranešėjo, tiek Lietuvos nacionalinė, tiek ES regioninė politika yra geografiškai diferencijuotos, tai yra nukreiptos į valstybes arba regionus, kurių socialinė ar ekonominė būklė yra santykinai blogesnė, todėl didžioji paramos dalis tenka probleminėms vietovėms. Pasak vidaus reikalų vice-

ministro, apie 1997–1998 metus augant šalies ekonomikai, išsivystymo skirtumai tarp šalies regionų didėjo. Atsirado teritorijų, pasižyminčių žymiai aukštesniu nedarbo lygiu bei didesnėmis socialinėmis problemomis. Kaip atsaką į šią problemą 1997 metais Vyriausybė patvirtino Lietuvos regioninės politikos metmenis. Nepaisant to, realia nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimo pradžia galima laikyti 2000 m. Vidaus reikalų viceministras priminė diskusijos dalyviams, kad dar prieš įstojimą į ES Lietuva gavo finansinę paramą iš tokių ES finansinių instrumentų kaip PHARE, SAPARD, ISPA. Pasak pranešėjo, Lietuvai įstojus į ES, nuo 2004-ųjų nacionalinė regioninė ir ES sanglaudos politikos pradėtos įgyvendinti kartu. Tuo metu dėmesys buvo sutelktas į spartesnę visos šalies plėtrą, todėl

didėsnė dalis ES paramos teko labiau išvystytoms, didelį potencialą turinčioms teritorijoms. 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu daugiau dėmesio skirta regionams – buvo suformuotas regionų projektų atrankos mechanizmas ir regionų plėtros tarybos pradėjo spręsti dėl dalies lėšų panaudojimo savo regione. Kaip informavo S. Šiupinskas, šiuo metu yra 23 priemonės, pagal kurias planuojami regionų projektai (pavyzdžiui, viešųjų pastatų šiltinimas, vietinės transporto infrastruktūros plėtra). Tai suteikia galimybę ES lėšomis sutvarkyti viešąją infrastruktūrą, reikalingą smulkiajam ir vidutiniam verslui plėtoti. Vidaus reikalų viceministro duomenimis, visiems šiems projektams yra skirta 2,61 mlrd. Lt ES paramos, o jau pradėti įgyvendinti 507 regioniniai projektai.

DISKUSIJOJE – APIE EUROPOS SAUGUMO ATEITĮ

Gegužės 14 d. įvyko Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto ir Seimo Europos informacijos biuro „Europos savaitės“ diskusija „Europos saugumo ateitis: kaip įveiksime naujai kylančius iššūkius“.

Įžanginį žodį taręs Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Arvydas Anušauskas pabrėžė, kad teisingumas ir vidaus reikalai yra viena iš prioritetinių ES politikos sričių. Jis pažymėjo, kad Lie-

tuvai yra labai aktualūs Stokholmo programos, kuria siekiama kurti ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, tikslai ir uždaviniai. Pasak komiteto pirmininko, šiame dokumente yra atspindėti Lietuvos prioritetai: sustiprintas dėmesys išorinei dimensijai, intensyvesnis bendradarbiavimo plėtojimas su Rytų kaimynystės šalimis ir kiti principai, numatyta bendros prieglobsčio politikos mobilizacija, nes šiais laikais, kaip tei-

gė A. Anušauskas, nacionalinių problemų nebelieka, svarbiausios problemos yra universalios.

Vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo departamento direktorius Tomas Žilinskas apžvelgė Lisabonos sutarties daromus pokyčius teisingumo ir vidaus reikalams. Jis priminė, kad nebelieka trečiojo tarpvyriausybinių policijos ir teismų bendradarbiavimo ramsčio, šie klausimai iš tarpvyriausybinių bendradarbiavimo srities yra perkelti į bendrijos lygmenį. Pasak pranešėjo, po Lisabonos sutarties įsigaliojimo pats sprendimų priėmimas teisingumo ir vidaus reikalų srityje tampa demokratiškesnis, nes į šį procesą yra labiau įtraukiami nacionaliniai parlamentai ir Europos Parlamentas, kurio nuomonė tampa privaloma. T. Žilinskas taip pat aptarė Stokholmo programą. Pristatydamas jos prioritetus pranešėjas pabrėžė Europos, kuri teikia apsaugą, prioritetą, kuris yra itin aktualus Lietuvai. Vidaus reikalų ministerijos atstovas taip pat pristatė ES vidaus saugumo strategiją, kuri sujungia esamas strategijas, įvardija bendras grėsmes ir problemas, numato ES bendros vidaus saugumo politikos principus bei apibūdina Europos saugumo modelį. Be to, pranešėjas pristatė svarbiausias grėsmes, tarp jų paminėdamas terorizmą, kovą su organizuotu nusikalstamumu, stichines nelaimes, nusikaltimus elektroninėje erdvėje. Pasak T. Žilinsko, prie tokių grėsmių Lietuva norėjo priskirti ir eismo įvykius, nes dėl jų kasmet žūsta dešimtys tūkstančių ES piliečių. Pranešėjas pristatė tris būdus, kaip galima kovoti su minėtomis grėsmėmis: pirma – situacijos analizė ir išankstinis grėsmių numatymas; antra – tinkamas reagavimas ir planavimas, programavimas ir padarinių valdymas (tam yra parengtos įvairios ES programos – kovos su terorizmu, kovos su prekyba narkotikais, prekyba žmonėmis, civilinės saugos strategijos); trečia – veiklos veiksmingumas.

Policijos departamento Štabo Organizacinių reikalų skyriaus viršininkas Laimonas Vasiliauskas pristatė Europolo veiklą bei aptarė nesenus struktūrinius šios institucijos pokyčius, kuriuos įteisino šių metų pradžioje įsigaliojęs Tarybos sprendimas. Europolas tapo ES agentūra, finansuojama iš ES biudžeto. Pranešėjas išvardijo tris pagrindinius Europolo siekius – tapti pagrindine ES agentūra, remiančia šalių narių vykdomas

operacijas sunkių nusikaltimų bei terorizmo prevencijos bei tyrimo srityse, pagrindine ES agentūra, tvarkančia kriminalinę žvalgybinio pobūdžio informaciją ES lygiu, bei ES teisėsaugos institucijų ekspertizės centru. Pasak L. Vasiliausko, keičiamas pats agentūros darbo stilius: jei anksčiau labiau buvo reaguojama į pasekmes, dabar bandoma būti proaktyviems – numatyti tam tikras rizikas ir su jomis kovoti. Pranešėjas taip pat pristatė, kokia ES saugumo architektūra buvo iki Lisabonos sutarties ir kaip ją sutartis pakeitė, aptarė su Europolo veikimu susijusias Lisabonos sutarties nuostatas bei Europos Parlamento vykdomą demokratinę šios agentūros kontrolę.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos Tarptautinio bendradarbiavimo valdybos viršininko pavaduotojas Nerijus Songaila trumpai apžvelgė FRONTEx sukūrimo istoriją. Pasak pranešėjo, atsiradus idėjai sukurti Europos pasienio policiją, buvo atliktos dvi studijos. Po įvairių diskusijų buvo įkurta FRONTEx agentūra, kuri įgyvendina bendradarbiavimo ir koordinavimo veiksmus prie išorės sienos, o vėliau sukurta bendra darni teisinė bazė – Šengeno kodeksas, įkurti fondai teisingumo ir vidaus politikai vykdyti – pabėgėlių, grąžinimo, sienų apsaugos fondai, kuriems iš viso numatyta apie 4 mlrd. eurų. N. Songaila pabrėžė, kad FRONTEx turi mandatą tik organizuoti ir koordinuoti pagalbą valstybėms narėms, tačiau ji nėra atsakinga už valstybių išorės sienų kontrolę. Pranešėjas informavo, kad yra priimtas sprendimas stiprinti FRONTEx veiklą, ypač žmogiškaisiais išteklių ir techniniais resursais. Šiuo metu vyksta debatai dėl galimybės FRONTEx naudotis asmens duomenimis, nes kol kas ji turi galimybę operuoti duomenimis tik administraciniais tikslais, bet ne kovoje su nelegalia migracija ir organizuotu nusikalstamumu. N. Songaila taip pat aptarė ateityje numatomus darbus išorės sienos apsaugos srityje. Pasak jo, esminiai teisiniai, finansiniai, instituciniai instrumentai jau yra sukurti, per ateinančius 4–5 metus pagrindinis dėmesys bus skiriamas naujoms technologijoms kurti ir diegti sienos apsaugos srityje, pavyzdžiui, atvykimo/išvykimo registravimo, elektroninėms kelionės leidimo bei Europos sienų stebėjimo sistemoms kurti, automatinei sienos patikros sistemai diegti ir kt.

LIETUVA PAGALIAU ŽINOS, KIEK IŠ VISO GAUNA EUROPINĖS PARAMOS

Gegužės 19 d. Seimo Audito komitetas kartu su Europos informacijos biuru surengė diskusiją „Valstybių

narių atskaitingumo už Europos Sąjungos lėšų naudojimą didinimas“. Diskusija buvo skirta aptarti esamą

ES lėšų naudojimo, kontrolės ir atsiskaitymo sistemą Lietuvoje, išgirsti, kokie planuojami pokyčiai didinant valstybių narių atskaitomybę, taip pat aptarti parlamento reikšmę ir įtaką atskaitomybės procese. Diskusijoje pranešimus skaitė Audito komiteto narys Andrius Mazuronis, Valstybės kontrolės 8-ojo audito departamento direktorius Arūnas Dulkys, Finansų ministerijos ES sanglaudos politikos ir struktūrinės paramos koordinavimo departamento direktorė Ana Stankaitienė, Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje Spaudos ir informacijos skyriaus vadovas Giedrius Sudikas.

Audito komiteto narys A. Mazuronis savo pranešime akcentavo, kad ES biudžeto pinigai yra tokie patys mokesčių mokėtojų pinigai, skirti bendroms reikmėms tenkinti, kaip ir nacionalinio biudžeto lėšos, todėl jų panaudojimo efektyvumo užtikrinimui reikia skirti ne mažiau dėmesio ir reikalauti tokios pat atsakomybės kaip už nacionalinio biudžeto lėšų panaudojimą. Juo labiau kad Lietuvoje europinė parama yra įtraukta į nacionalinį biudžetą. Todėl europinės paramos tinkamo ir efektyvaus panaudojimo užtikrinimo procese yra labai svarbus parlamentinės kontrolės vaidmuo – Seimas

turi nuolat stebėti ir kontroliuoti, kaip yra naudojamos Europos Sąjungos paramos lėšos ir teikti pasiūlymus Vyriausybei dėl vertinimo ir kontrolės sistemos gerinimo. Deja, kaip paaiškėjo, iki šiol nėra žinoma, kiek iš viso Lietuva faktiškai gauna ES paramos ir kam ją panaudoja, nes nėra vienos institucijos, kuri turėtų tokią bendrą informaciją. Esant tokiai situacijai akivaizdu, kad valstybė negali pateikti ir vienos bendros ataskaitos apie šių lėšų panaudojimą, o atsakomybė yra išskaidyta skirtingoms valstybės institucijoms.

Audito komiteto pirmininkė L. Graužinienė, pasidžiaugusi, kad svarstoma tema sulaukė tokio susidomėjimo, apibendrino, kad diskusija buvo labai konstruktyvi ir informatyvi. Komiteto pirmininkė ypač teigiamai įvertino Finansų ministerijos išsipareigojimą iki metų vidurio rasti būdą sukaupti ir apibendrinti visų institucijų turimus duomenis apie ES paramos panaudojimą Lietuvoje. Todėl galima tikėtis, kad parlamentinė europinės paramos panaudojimo kontrolė bus efektyvesnė ir darys vis didesnę įtaką užtikrinant tinkamą lėšų panaudojimą.

APIE VEIKSMINGĄ BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGĄ LIETUVOJE IR ES

Gegužės 19 d. įvyko Seimo Aplinkos apsaugos komiteto ir Seimo Europos informacijos biuro „Europos savaitės“ diskusija „Veiksminga biologinės įvairovės apsauga Lietuvoje ir Europos Sąjungoje“.

Įžanginį žodį taręs Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas Jonas Šimėnas teigė, kad pastaruoju metu apie biologinę įvairovę kalbama daug, tačiau kartu kėlė klausimą, ar mes patys jaučiame, kad mums ši įvairovė yra reikalinga. Kalbėdamas apie priemones biologinei įvairovei išsaugoti komiteto pirmininkas atkreipė ypatingą diskusijos dalyvių dėmesį į ekologinę žemdirbystę. Pasak jo, tai viena iš svarbiausių priemonių šiam tikslui pasiekti.

Aplinkos ministerijos Biologinės įvairovės skyriaus vedėjas Selemonas Paltanavičius pateikė statistinius duomenis apie pasaulio ir Lietuvos biologinę įvairovę. Kaip informavo pranešėjas, pasaulyje iki šiol aprašyta apie 1,5 mln. vabzdžių, stuburinių ir augalų rūšių, Lietuvoje iš jų turime daugiau kaip 30 000 rūšių, daugiausia – 15 000 – vabzdžių rūšių. Lietuvoje atsiranda ir naujų rūšių – naujos rūšys neretai patenka į Lietuvą su balastiniais vandenimis, įvežamos su maisto produktais, žaliavomis arba yra tikslingai įveisiamos. Aplin-

kos ministerijos atstovas aptarė biologinės įvairovės išsaugojimui skirtą Lietuvos bei ES teisinę bazę.

Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento Saugomų teritorijų skyriaus vedėjas Arvydas Klimavičius aptarė biologinės įvairovės būklę ES. Pasak jo, apie 50 proc. žinduolių rūšių, apie 15 proc. paukščių bei apie 50 proc. drugių rūšių Europoje nyksta ir jų būklė gamtininkams kelia didelį susirūpinimą. Pranešėjas pristatė „Natura 2000“ tinklo, kuris veiktų kaip vientisas ekologinis tinklas, leidžiantis rūšims migruoti mūsų šalyje ir visoje Europoje, koncepciją. Siekiant įgyvendinti šią idėją visų pirma laukia praktinis uždavinys nustatyti svarbiausias augalų, gyvūnų buveines ir jas paskelbti saugomomis. A. Klimavičius atmetė kartais pasigirstančius kaltinimus, kad Vakarų Europa nori įpareigoti vien Rytų Europos valstybes rūpintis aplinka. Pranešėjo teigimu, nereikia pamiršti, kad visoms Europos Sąjungos valstybėms narėms yra keliami tokie patys reikalavimai, tik skirtingose šalyse yra skirtinga gamtos būklė. Be to, pasak jo, Europos Sąjunga skiria nemažai lėšų Lietuvai gamtos būklei gerinti. Aplinkos ministerijos atstovas taip pat pabrėžė, kad nors Lietuvos ekonomika ES

mastu sudaro tik nedidelę visos ES ekonomikos dalį – mūsų sukuriamas bendrasis vidaus produktas nesiekia net procento bendro ES BVP, aplinkos srityje esame atsakingi už nemažą ES gamtos ir rūšių dalį.

Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktorius Vidmantas Bezaras minėjo įvairius būdus biologinei įvairovei saugoti ir išsamiai aptarė vieną iš naujesnių būdų – saugomų teritorijų steigimą ir jų veiklos reguliavimą. Pasak pranešėjo, visas kultūringas pasaulis būtent per tokias saugomas teritorijas prisideda prie biologinės įvairovės užtikrinimo. V. Bezaras įvardijo įvairias grėsmes biologinei įvairovei, tarp jų ir natūralių plotų mažėjimą, klimato šiltėjimą (dėl kurio keičiasi mūsų rūšių paplitimo ribos; pavyzdžiui, pastaruoju metu džiūsta eglynai), intensyvėjančią ūkinę veiklą, rekreacinę plėtrą, invazinių rūšių atsiradimą. Pasak pranešėjo, šiuo metu virš 15 proc. Lietuvos teritorijos užima saugomos teritorijos, o apie 1 proc. yra „Natura 2000“ teritorijos. Baigdamas savo pranešimą Aplinkos ministerijos atstovas pastebėjo, kad iš ES gauname nemažą paramą savo aplinkai saugoti, tad panaudodami ją galime nemažai nuveikti.

Baltijos aplinkos forumo direktorius Žymantas Morkvėnas išsamiai aptarė Baltijos jūroje slypinčias vertybes. Kalbėdamas apie Baltijos jūros dugną jis teigė, jog

galime didžiuotis turėdami labai vertingą buveinę – rifą, tai svarbi žuvų nerštavietė, žiemojančių vandens paukščių mitybinė bazė. Pranešėjas taip pat informavo, kad mokslininkams tyrinėjant Baltijos jūrą buvo atrasta dar viena buveinė – moreniniai gūbriai – tai povandeniniai 3 metrų aukščio kanjonai, kurie, kaip manoma, susiformavo dėl ledynmečiu tose vietose tekėjusių upių. Lietuvos teritorijoje yra daugiau nei 50 proc. visų ES moreninių gūbrių. Kalbėdamas apie vertingas žuvų rūšis Baltijos aplinkos forumo direktorius minėjo europiniu mastu retą žuvų perkėlę, kurios mes turime labai gausiai, bei drastiškai Lietuvoje nykstantį syką. Pranešėjas pastebėjo, kad iš paukščių rūšių mums tenka ypatinga atsakomybė saugoti sibirinę gaga, nes tai globaliai nykstanti rūšis. Ž. Morkvėnas, kalbėdamas apie žinduolius, teigė, kad dažnai vien tik baltosios meškos laikomos didžiausiomis klimato kaitos aukomis, tačiau ruoniai yra ne mažesnės aukos – mažėjant ledo plotui jiems sunkiau rasti vietą palikuonims veisti, nes tam reikia ledo. Pranešimo pabaigoje aplinkosaugininkas aptarė Baltijos jūrai kylančius iššūkius, ir kaip vieną iš svarbiausių minėjo nemažą planuojamos ekonominės veiklos apimtį Baltijos jūroje. Pasak jo, mūsų Vyriausybė turėtų turėti viziją, kaip atrodys mūsų Baltijos jūra po 30 metų, nes ekonominės veiklos planuojama labai daug, o jūros plotas yra ribotas ir erdvės gali pritrūkti.

APTARTAS BALTIJOS IR ŠIAURĖS VALSTYBIŲ BENDRADARBIAVIMAS

Gegužės 21 d. įvyko Seimo Užsienio reikalų komiteto ir Seimo Europos informacijos biuro „Europos savaitės“ diskusija „Baltijos ir Šiaurės valstybių bendradarbiavimas: patirtis ir galimybės“.

Diskusiją pradėjęs Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Emanuelis Zingeris pirminė, kad būtent Islandija pirmoji pripažino ir palaikė Lietuvos Nepriklausomybės siekį, o iš kitų Šiaurės valstybių taip pat sulaukėme labai reikšmingos paramos mūsų kelyje į Nepriklausomybę. Skandinavijos šalys, pasak pirminko, yra nuveikusios nepaprastai daug teikdamos ir emocinę, ir materialinę pagalbą mūsų Nepriklausomybei, kurios dvidešimtmetį neseniai minėjome.

Užsienio reikalų viceministrė Asta Skaisgirytė-Liauškienė savo pranešime kėlė klausimą, kam priskirtinos Baltijos valstybės – Skandinavijai ar Vidurio Europai, nes iškilo dilema, kaip apibrėžti mūsų tapatybę. Pranešėja teigė, kad Šiaurės šalys labai daug padėjo kuriant Baltijos šalių bendradarbiavimą, kuris buvo institucionalizuotas 1991–1992 m. įkūrus Baltijos Assemblėją, subūrusią Baltijos šalių parlamentus, o vėliau – ir Baltijos ministrų tarybą. Ji taip pat minėjo tokias bendras Baltijos valstybių iniciatyvas kaip Baltijos poligoną, Baltijos gynybos koledžą. Pasak Užsienio reikalų ministerijos atstovės, Lietuvai ruošiantis narystei ES iškilo kita dilema – ar Lietuvai apskritai reikia regioninio bendradarbiavimo tapus ES nare, tačiau ilgainiui susiklostė praktika, kad Baltijos ir Šiaurės valstybės susitinka prieš ES aukščiausio lygio susitikimus aptarti tų klausimų, kurie bus svarstomi. Taigi regioninio bendradarbiavimo tradicija yra toliau tęsiama. Prane-

šėja taip pat pastebėjo, jog Baltijos jūros regionas yra vienas konkurencingiausių ES net nepaisant krizės. Ji taip pat atkreipė diskusijos dalyvių dėmesį, kad Lietuvoje yra labai svarbios Šiaurės šalių investicijos ir verslo srityje mūsų ryšiai su Skandinavijos šalimis yra labai glaudūs.

Šiaurės ministrų tarybos biuro Lietuvoje direktorius Bo Haraldas Tillbergas pastebėjo, jog Baltijos ir Šiaurės bendradarbiavimas susilaukia politinės paramos ir Baltijos, ir Šiaurės šalyse. Pranešėjas pristatė Šiaurės ministrų tarybą, jos veiklos gaires artimiausiems metams bei numatomą bendradarbiavimą su Baltijos valstybėmis. Pasak jo, organizacijos veikla labai evoliucionavo – iš pradžių buvo įsteigti informacijos centrai, kurių pagrindinė funkcija buvo informuoti apie Šiaurės valstybes ir rengti susitikimus, o dabar jų veikla išsiplėtojo į įvairias sritis ir lygmenis apimančių bendradarbiavimą. B. H. Tillbergas pabrėžė, kad šiais metais sukanka 20 metų kaip Šiaurės ministrų taryba pradėjo bendradarbiauti su Baltijos šalimis. Jis minėjo įvairius šio bendradarbiavimo pavyzdžius – paramą Baltarusijos humanitariniam universitetui, kuris 2004 m. iš Minsko buvo perkeltas į Vilnių, Nord Plus programą – didžiausią švietimo srities programą, skatinančią kalbinį ir kultūrinį tarpusavio supratimą. Kaip teigė pranešėjas, Šiaurės ir Baltijos jūros valstybių bendradarbiavimas dar labiau sustiprėjo pradėjus vykdyti Šiaurės ir Baltijos šalių mobilumo programas, skirtas viešajam administravimui ir verslui, tačiau šioje srityje bendradarbiavimą vis dar galima plėsti. Baigdamas savo pranešimą Šiaurės ministrų tarybos atstovas iš-

reiškė įsitikinimą, kad toks Šiaurės ir Baltijos valstybių bendradarbiavimas paskatins Baltijos regiono augimą.

Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto docentas dr. Mindaugas Jurkynas pristatė savo atlikto tyrimo rezultatus, kurie rodo, kad 41 proc. apklaustųjų norėtų Lietuvą matyti Šiaurės Europos dalimi ir tik 20 proc. – kaip Rytų Europos valstybę. Pranešėjas priminė Lietuvos Prezidentės Dalios Grybauskaitės pasakymą, kad bendradarbiavimo su Šiaurės šalimis stiprinimas turi išlikti Lietuvos užsienio politikos prioritetu ir tai turėtų būti priemonė ginti Lietuvos interesus ES. Kalbėdamas apie Šiaurės valstybių požiūrį į Baltijos regioną M. Jurkynas teigė, jog Šiaurės šalys į Baltijos šalis žiūri kaip į kitą regioną, ne kaip į savo regiono dalį. Jis minėjo tokius Šiaurės šalis vienijančius aspektus kaip šalių ekonominė gerovė, aktyvi pilietinė visuomenė, žemas korupcijos lygis. Pranešėjas teigė, kad Lietuva tam tikromis prasmėmis nėra labai nutolusi nuo Šiaurės šalių, pavyzdžiui, moterų lygybės srityje priartėjame prie Šiaurės valstybių. Klausimo, kaip mes dar labiau galėtume prie jų priartėti, atsakymas, pasak M. Jurkyno, yra bendradarbiavimo plėtra energetikos srityje, didesnio dėmesio skyrimas rytinei partnerystei bei transatlantiniams ryšiams.

Ūkio ministerijos Inovacijų ir žinių visuomenės departamento Inovacijų politikos skyriaus vedėja Rima Putkienė diskusijos dalyviams priminė, kad viena iš

prioritetinių Baltijos jūros strategijos kryptių yra išnaudoti visą regiono inovacinį ir mokslinių tyrimų potencialą. Ji pristatė „BSR Stars“ programą, skirtą Baltijos jūros regiono inovacijų, klasterių ir mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) tinklų plėtrai. Šia programa, pasak pranešėjos, siekiama sustiprinti Baltijos jūros regiono konkurencingumą, užtikrinti ekonominę augimą ir naujų darbo vietų kūrimą, išplečiant tarptautinį bendradarbiavimą inovacijų politikos ir klasterių, MVĮ tinklų srityse. Pasak R. Putkienės, tikimasi, kad įgyvendinus programą, bus visiškai išnaudotas regiono mokslinių tyrimų ir inovacinis potencialas, sukurti nauji žinioms imlūs, pasaulyje konkurencingi produktai ir paslaugos bei sukurtos efektyvios inovacijų sistemos, skatinančios verslumą ir jungiančios aukšto lygio mokslo ir tyrimų institucijas su privačiais investuotojais ir verslo paramos centrais. Kalbėdama apie šios programos naudą Lietuvai pranešėja teigė, jog Lietuva taps aktyvia vieno iš konkurencingiausių pasaulio regionų partnere, geriausia inovacijų politikos patirtis padės plėtoti efektyvią Lietuvos inovacijų sistemą, sustiprės šalies tarptautinis konkurencingumas ir Lietuva taps patrauklesnė užsienio investuotojams.

SEIMO EUROPOS INFORMACIJOS BIURO

IR KOMITETŲ BIURŲ INFORMACIJA

Renginiai

SEIME VYKO KONFERENCIJA „MOTINOS NAKTIS. TŪKSTANTMEČIO PENKTOJO VYSTYMO SI TIKSLO (TVT 5) ĮGYVENDINIMAS“

Seimo Visuomenės plėtros, reprodukcinės sveikatos ir teisių parlamentinė grupė kartu su Šeimos planavimo ir seksualinės sveikatos asociacija gegužės 3 d. Seimo Konstitucijos salėje surengė konferenciją „Motinos naktis. Tūkstantmečio penktojo vystymosi tikslo (TVT 5) įgyvendinimas“. Konferencija skirta Lietuvos įsipareigojimų vykdymo – Tūkstantmečio penktojo vystymosi tikslo įgyvendinimo – įvertinimui.

2000 m. rugsėjo mėn. Jungtinių Tautų viršūnių susitikime Lietuva kartu su kitomis 188 valstybėmis pasirašė Tūkstantmečio deklaraciją, kurioje buvo įtvirtinti aštuoni Tūkstantmečio vystymosi tikslai (TVT). Reali-

zuodama vieną iš vystomojo bendradarbiavimo tikslų, Lietuva įsipareigojo prisidėti prie TVT 5 įgyvendinimo.

Tarptautinė bendruomenė pažymi, kad TVT 5 tikslas – trimis ketvirtadaliais sumažinti gimdyvių mirtingumą besivystančiose šalyse, siekti visuotinio reprodukcinės sveikatos ir teisių užtikrinimo – iki šiol neįgyvendintas. Todėl labiausiai kenčia į pietus nuo Sacharos Afrikoje („Subsacharos Afrika“) gyvenančios paauglės ir moterys. Konferencijos tikslas – atkreipti Lietuvos politikų ir visuomenės dėmesį į TVT 5 įgyvendinimo svarbą ir paskatinti Lietuvos Vyriausybę vykdyti tarptautinį įsipareigojimą – skirti būtiną paramą Afrikos moterų lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugoms gerinti.

SEIME PAMINĖTA LIETUVIŲ GESTŲ KALBOS 15-OJI SUKAKTIS

Gegužės 12 d. Žmogaus teisių komitetas kartu su kurčiųjų organizacijomis paminėjo 15-ąją lietuvių gestų kalbos sukaktį. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1995 metais oficialiai pripažino Lietuvos Respublikos kurčiųjų gimtąją kalbą gestų kalbą. Nuo to laiko lietuvių gestų kalba yra plėtojama kaip nepriklausoma kalba.

Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka pranešime pažymėjo, kad klausos negalią turinčiam žmogui gestų kalba yra pagrindinė bendravimo priemonė, kuria dalijamasi mintimis, jausmais ir lūkesčiais. Kurtieji, kurie laiko save lietuviais, kalba lietuvių gestų kalba, būtent šia kalba gali išreikšti savo nacionalinį tapatumą.

Pasak A. Lydekos, kalba atlieka savo vaidmenį ir gyvuoja tik tada, kai ji vartojama plačiai, visose gyvenimo situacijose. Valstybė, kuri remiasi demokratiniais principais, siekia suteikti lygias galimybes kiekvienam asmeniui išreikšti save ir sėkmingai panaudoti savo gebėjimus. Kurtiesiems būtinos specialios priemonės, kad būtų užtikrinta jų gimtosios gestų kalbos raida, taip pat šių žmonių teisės ir sėkmingas dalyvavimas visuomenės gyvenime.

Igyvendinant kurčiųjų pilietines ir žmogaus teises, daug įtakos turi ir gestų kalbos vertėjai. Diskusijos metu buvo paraginta suteikti atitinkamą statusą šios spe-

cialybės žmonėms, vertinant juos kaip vertėjus, o ne kaip „slaugytojus“, užtikrinant jiems atitinkamą darbo užmokestį ir kvalifikaciją. Keisti požiūrį į gestų kalbos vertėjus, priimant atitinkamus sprendimus, ragino Seimo narės Loreta Graužinienė ir Vincė Vaidevutė Margevičienė.

„Šiuo atveju būtina suskaičiuoti, kokią vertę ši investicija suteiks valstybei“, – teigė A. Lydeka. Žmogaus teisių komiteto pirmininkas akcentavo, kad nacionalinės gestų kalbos vartojimo rėmimas įtvirtintų klausos negalią turinčių žmonių galimybes dalyvauti visuomenės gyvenime, apsaugotų juos nuo atskirties pojūčio ir psichikos sutrikimų, taip pat pačiu gerintų bendrą visuomenės dvasinę būklę, padėtų visuomenei natūraliai ir tiesiogiai jausti savo gretose žmones, turinčius fizinę negalią.

Europos Komisija yra pripažinusi, kad gestų kalbos yra svarbios Europos kalbų įvairovei. Nacionalinė gestų kalba yra įrašyta penkių Europos šalių konstitucijose: Austrijos, Čekijos, Suomijos, Portugalijos ir Slovakijos. Europos Parlamentas yra priėmęs rezolucijas (1988 m. ir 1998 m.), kuriose Europos Komisija ir valstybės narės raginamos remti gestų kalbą ir užtikrinti, kad kurtieji galėtų dirbti ir mokytis pasirinkta kalba.

EGLĖ GIBAVIČIŪTĖ, ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETO BIURO PATARĖJA

SEIME PAMINĖTA TARPTAUTINĖ ŠEIMOS DIENA

Gegužės 14 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija surengė Tarptautinės šeimos dienos minėjimą Seime. Renginio metu paskelbti antrą kartą vykusio konkurso „Darni šeima“ nugalėtojai, pagerbtos konkurse dalyvavusios šeimos. Šeimoms įteiktos nominacijos „Už šeimos tradicijų puoselėjimą“, „Už kartų santarvę“, „Už bendruomeniškumą“, „Už globą ir rūpestį silpniausiais šeimos nariais“, „Už kūrybingumą, vienijantį šeimą“. Konkurso laureatus sveikino Seimo ir Vyriausybės atstovai. Kol renginyje dalyvavusiems tėveliams vyko paskaita apie bendravimą šeimoje, mažiausieji šventės dalyviai taip pat nenuobodžiavo – turėjo galimybę

lankstyti įvairias figūras iš balionų ir spalvinti knyges. Renginio dalyviams buvo skirta ir meninė-muzikinė programa.

Komiteto pirmininkas Rimantas Jonas Dagys, kaip vienas konkurso „Darni šeima“ pradininkų, išreiškė viltį, kad toks Tarptautinės šeimos minėjimas Seime taps tradiciniu. „Be to, tikimės, kad šia gražia tradicija „užsikrės“ ir savivaldybių merai, siekdami populiarinti šeimos politiką vietose ir atkreipti dėmesį į darnias, kūrybingas, iniciatyvias šeimas, gyvenančias savivaldybės teritorijoje, o žiniasklaidoje pamatysime daugiau ne skandalingų, o darnos ir santarvės šeimoje pavyzdžių“, – teigė R. J. Dagys.

Seimo narė Asta Baukutė, Seimo Pirmininko pavaduotojas Algis Kašėta ir Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Rimantas Jonas Dagys

SEIME VYKO TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA „INTERNETO VALDYMO FORUMAS 2010 VILNIUJE: IŠŠŪKIAI IR GALIMYBĖS“

Gegužės 19 d. Seimo Informacinės visuomenės plėtros komitetas kartu su Lietuvos verslo konfederacija bei Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės surengė tarptautinę konferenciją „Interneto valdymo forumas 2010 Vilniuje: iššūkiai ir galimybės“.

Konferencija surengta ruošiantis artėjančiam Pasaulio interneto valdymo forumui 2010, kuris vyks 2010 m. rugsėjo 14–17 dienomis Vilniuje.

Renginio dalyvius pasveikino Informacinės visuomenės plėtros komiteto pirmininkas Vytautas Grubliauskas.

Pranešimus skaitė Pasaulio interneto valdymo forumo sekretoriato vadovas Markusas Kummeris, Lietuvos Respublikos susisiekimo viceministras Rimvydas Vaštakas, Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorius Aurimas Matulis, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų minis-

terijos Išorinių ekonominių santykių departamento direktorius Albinas Zananavičius, AT&T Vokietijos įmonės išorės reikalų direktorius Vidurio ir Rytų Europai Filipas Svabas, „Cisco Systems“ ir Tarptautinių prekybos rūmų verslininkų akcijos informacinei visuomenei remti atstovas Patrikas Faltstriomas, asociacijos „INFO-BALT“ ES reikalų vadovė Vilma Misiukienė.

Tarptautinės konferencijos tikslas – pristatyti Jungtinių Tautų generalinio sekretoriato ir partnerių Lietuvoje rudenį organizuojamą aukščiausio lygmens tarptauti-

nį renginį, taip pat pristatyti Interneto valdymo forumo galimybes įvairiems Lietuvos sektoriams: verslui, visuomeninėms organizacijoms ir valstybiniam sektoriui.

Forumo organizatoriai, svečiai iš užsienio ir Lietuvos aptarė šio tarptautinio renginio reikšmę, tęstinumą, poveikį, naujas perspektyvas Lietuvos ir pasaulio interneto industrijai bei informacinės visuomenės plėtrai.

AUŠRA GUDAITĖ, INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS

KOMITETO BIURO PADĖJĖJA

BŪTINA AKTYVINTI PREVENCIJĄ PRIEŠ PREKYBĄ ŽMONĖMIS

Gegužės 26 d., minint Tarptautinę be žinios dingusių vaikų dieną, kurią prieš 4 metus įteisino Lietuvos Respublikos Seimas, buvo surengta konferencija „Neparduok savęs: prevencija prieš prekybą žmonėmis“ ir priimta rezoliucija.

Konferencijoje pastebėta, kad be žinios dingusių vaikų nemažėja: 2008 m. buvo ieškomi 853 vaikai, o 2009 m. – 787 vaikai. Dažnai vaikai tampa prekybos žmonėmis aukomis. Šiais klausimais kuriamos įvairios tarptautinės grupės, priimamos rezoliucijos, rengiami įvairaus lygio seminarai, vykdomi mokymai, tačiau jie mažai pasiekia suaugusius asmenis, o juo labiau vaiką.

2007 m. Lietuvoje rastos 56 prekybos žmonėmis aukos, o 2008 m. – jau 86. Žinant, kad 2009 m. dėl lėšų trūkumo nebuvo tinkamai vykdoma valstybinė „Prekybos žmonėmis prevencijos ir kontrolės 2009 – 2012 m. programa“, sunku tiksliai nustatyti nukentėjusiųjų asmenų skaičių, nes ir į visuomenines organizacijas pagalbos kreipiasi tik apie 10 proc. nukentėjusiųjų.

Atkreipiamas dėmesys, kad užsienio valstybėse surastų prekybos žmonėmis aukų iš Lietuvos yra pats didžiausias procentas, net lyginant su gyventojų skaičiumi didesnėmis Rytų bloko valstybėmis. Prekybos žmonėmis prevencijos ir kontrolės 2009–2012 m. valstybinėje programoje paauglių, nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis, nuo 14 iki 18 metų yra apie 37 proc., nuo 19 iki 20 metų – iki 15 proc. iš visų prekybos žmonėmis aukų Lietuvoje.

Konferencijoje pastebėta, kad informacija, susijusi su neigiamais visuomenės gyvenimo įvykiais, turi didesnę auditoriją, o tai turi įtakos informacijos priemonių elgsenai ir veiksams. Jei yra neigiamo pobūdžio informacijos paklausa, atsiranda ir atitinkama pasiūla. Lietuvos žurnalistų sąjungos atstovė pabrėžė, kad pornografijos, seksualinio smurto scenos formuoja jauną žmogų, kuria jo pasaulėjautą, iš pagrindų griaua šeimos instituciją, turi įtakos vaikų psichologinei būsenai. Konferencijos dalyviai pastebėjo, kad žiniasklai-

dai trūksta žmogiškumo, kai kalbinamos prekybos žmonėmis aukos. Žiniasklaida, turinti tarpininko vaidmenį, neretai prisiima valdžios vaidmenį ir nuteisia prekybos žmonėmis aukas, sukurdami iliuziją, kad kiekvienas asmuo, nukentėjęs nuo prekeivių žmonėmis, yra pats kaltas dėl jo pardavimo seksualiniam išnaudojimui. Spaudos atstovai, kaip ir visi piliečiai, kalbindami tiek prostitucija užsiimančius asmenis, tiek aukas, turėtų suvokti savo pilietišką poziciją ir paprasčiausią žmogiškumą. Žinių sklaida turėtų būti grindžiama objektyvumu ir nešališkumu. Svarbus tėvų, ugdymo įstaigų, visuomeninių organizacijų ir žiniasklaidos bendradarbiavimas. Pirmoji išeitis glūdi tėvų pavyzdyje. Antroji išeitis – ilgas ir kantrus švietimo, mokymo, ugdymo darbas, užblokuojant kelią neigiamos informacijos sklaidai. Tai gali padaryti alternatyvioji žurnalistika, kurią turėtų sukurti visuomeninės organizacijos. Svarbu, kad ji nuo pat mažumės ugdytų vaikų vertybes ir taip formuotų naują žiniasklaidos rinką. Galimus problemas sprendimo būdus pristatė ir kiti konferencijoje dalyvavę specialistai.

Renginyje aptartos prevencinės priemonės, skirtingais būdais įgyvendinamos Lietuvos mokyklose: įtraukiant jas į mokomųjų dalykų programų turinį, papildomąjį ugdymą ir neformaliojo švietimo programas ir kt. Prekybos žmonėmis problema įtraukta į socialinio ugdymo programą pilietinio ugdymo tematika. Pasak specialistų, svarbu ne tik žinių ir informacijos perdavimas, bet ir kompetencijų bei gyvenimo įgūdžių ugdymas. Tai įgyvendinama per tarptautines, nacionalines ir Lietuvoje pritaikytas užsienio šalių programas. Pra-

nešėjų teigimu, pagrindiniai sunkumai ir problemos įgyvendinant šias programas mokyklose – laiko ir išteklių nepakankamumas, netinkamas personalo parengimas, taip pat per didelis vienu metu įgyvendinamų ir prastai koordinuojamų programų skaičius. Pabrėžta, kad įgyvendinant prevencines priemones svarbi mokiinių, jų tėvų ir pedagogų sąveika.

Konferencijoje akcentuota brandaus lytiškumo suvokimo svarba. Vilniaus arkivyskupijos šeimos centro atstovė teigė, kad „didžiausia šių laikų problema yra ta, kad lytinė branda skiriama nuo psichologinės. <...> keturiolikos metų paauglys jau būna lytiškai subrendęs, tačiau dar nesugeba prisiimti atsakomybės už kitą <...>. Jo psichologinis brendimas vėluoja dešimčia ir daugiau metų“. Lytiškumas, apimantis asmens vertybes, įsitikinimus, savęs vertinimus ir santykius su kitais, lytinę elgseną ir sprendimus, turėtų būti įtrauktas į prevenciją.

Konferencijoje Dingusių žmonių šeimų paramos centro vadovė Ona Gustienė pristatė naują centro įgyvendinamą projektą, skirtą prevencijai prieš prekybą žmonėmis internete. Projektu siekiama sužinoti moksleivių interneto vartojimo ypatumus, jų sąmoningumą, žinias apie galimą riziką ir kibernetinėje erdvėje esančias grėsmes. Projekto tikslinė grupė – ne tik moksleiviai, bet ir jų tėvai bei mokytojai, mokyklos administracija.

Siekiant suaktyvinti be žinios dingusių vaikų paiešką ir užkirsti kelią prekybai žmonėmis bei vaikų bėgimui iš namų, būtinas glaudus ryšys tarp valstybinių institucijų ir visuomeninių organizacijų.

Konferencijoje priimta rezoliucija, kurioje siūloma:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybei – užtikrinti Valstybinės prekybos žmonėmis ir prevencijos ir kontrolės programos 2009–2012 metų programos finansavimą bei pastovų prekybos žmonėmis reintegracijos procesą ir tobulinti vaikų, nelankančių mokyklą ir dingusių be žinios, apskaitos sistemą, taip pat aktyvinti jų paieškos procesą.
2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai, įgyvendinant prevencines programas, organizuoti šviečiamojo pobūdžio akcijas (socialinę reklamą, edukacinių filmų kūrybą, lankstinukų leidybą) bendrojo lavinimo ir specialaus ugdymo įstaigose; kartu su nevyriausybinėmis organizacijomis inicijuoti paskaitas brandaus lytiškumo tema.
3. Lietuvos žurnalistų sąjungai – sugriežtinti kontrolę dėl neigiamos informacijos vaikams žiniasklaidoje pateikimo, vaikų pornografinių ir erotinių nuotraukų internete ir kitose žiniasklaidos priemonėse platinimo.
4. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai kartu su nevyriausybinėmis organizacijomis – aktyvinti socialinę rehabilitaciją ir reintegraciją asmenims, nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis.
5. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai ir Dingusių žmonių šeimų paramos centrui – vykdyti informacinę švietėjišką veiklą prieš prekybą žmonėmis bei organizuoti šviečiamojo pobūdžio akcijas (paskaitas, disputus, susitikimus).
6. Nevyriausybinėms organizacijoms – sekti neigiamą informaciją, susijusią su prekybos žmonėmis problema, dingusių vaikų tematika, ir pastebėjimus pateikti Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijai.

Priėmimo skyriuje

» Priėmimo skyriuje 2010 metų geguėės mėnesį užregistruoti 1 354 laiškai. Daugiausia jų gauta iš šių miestų: Vilniaus – 946, Kauno – 76, Klaipėdos – 24, Šiaulių – 18, Panevėžio – 15, Alytaus – 13, ir rajonų: Kauno – 13, Telšių – 10. Iš užsienio valstybių gauti 63 laiškai. Elektroniniu paštu atsiųsti 37 laiškai.

Daugiausia rašyta teisėsaugos ir teisėtvarkos, finansų, ūkio, valstybės institucijų veiklos, socialinės apsaugos ir darbo, sveikatos apsaugos klausimais.

» TEISĖSAUGA IR TEISĖTVARKA

Generalinė prokuratūra, Lietuvos apeliacinis ir Klaipėdos apygardos teismai, akcinė bendrovė Lietuvos paštas pateikė pasiūlymus Civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIP-1409, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Generalinė prokuratūra, Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės – Baudžiamojo ir Bausmių vykdymo kodeksų pataisų projektams (Nr. XIP-1947, XIP-1948, XIP-1446, XIP-1631).

Lietuvos notarų rūmai pateikė pastabas Civilinio ir Civilinio proceso kodeksų, Notariato ir Konsulinio statuto įstatymų pataisų įstatymų projektams (Nr. XP-3309–XP-3312), siūlė, kad neveiksnių asmenų ir ribotai veiksnių asmenų registrą, taip pat notarine tvarka patvirtintų įgaliojimų registrą tvarkytų Lietuvos notarų rūmai.

Apylinkių teismų teisėjų sąjunga, Teisėjų taryba, Nacionalinė teismų administracija, Zarasų rajono apylinkės teismas pateikė pastabas Administracinių bylų teisenos, Saugaus eismo automobilių keliais, Teismų įstatymų bei Administracinių teisės pažeidimų kodekso pataisų projektams (Nr. XI-1838–XI-1841).

Lietuvos teisininkų draugija atsiuntė kreipimąsi „Dėl teisingumo teisinėje valstybėje“, ragino vengti kišimosi į teisėsaugos institucijų darbą.

Asociacijos „Jungtinis demokratinis judėjimas“ Kauno skyrius siūlė griežtinti bausmes už nepilnamečių asmenų tvirkimą.

Lietuvos savivaldybių asociacija kreipėsi dėl naujos redakcijos Savivaldybių tarybų rinkimo įstatymo projekto Nr. XP-2960(2), nepritarė nuostatai, kad savivaldybių tarybų nariai būtų renkami savivaldybių vidaus daugiamandatėse rinkimų apygardose.

„Vilnijos“ draugija kreipėsi dėl Armijos krajobos karo nusikaltimų Lietuvoje ištyrimo.

Asociacija „Greitkelių reklama“ kreipėsi dėl savivaldybių tarybų sprendimų dėl vietinės rinkliavos už leidimo įrengti išorinę reklamą išdavimą galimo prieštaravimo įstatymams.

» ŪKIO IR FINANSŲ KLAUSIMAI

Lietuvos verslo darbdavių konfederacija, Lietuvos savivaldybių, autoverslininkų ir saulės energetikos asociacijos, Lietuvos laisvosios rinkos institutas, Žemės ūkio rūmai pateikė pasiūlymus Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo projektui Nr. XIP-1749.

Lietuvos verslininkų, prekyujančių naftos produktais, sąjunga pateikė pastabas Tabako kontrolės įstatymo pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-1950, nepritarė prekybos tabako gaminiams draudimui degalinėse.

Kauno maršrutinių taksi įmonių asociacija kreipėsi dėl Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1776, pritarė lengvatinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymui vietinio susisiekimo keleiviniam transportui.

Tarptautinė leidėjų asociacija atsiuntė 2010 m. geguėės 13 d. įvykusios konferencijos „Knygos ir autorių teisių ateitis Baltijos šalyse“ apibendrinimą, kuriam nepritariama pridėtinės vertės mokesčio knygoms didinimui.

Lietuvos projektavimo įmonių asociacija pateikė pastabas Statybos įstatymo kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-1076, siūlė mažinti baudas už Statybos įstatymo pažeidimus juridiniams asmenims, pateikė pasiūlymus dėl projektavimo įmonių atestavimo.

Lietuvos turizmo asociacija, UAB „Tez Tour“ kreipėsi dėl teisės normų, reglamentuojančių kelionės organizatoriaus prievolių įvykdymo užtikrinimo draudimą, pateikė pastabas Turizmo įstatymo kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-1509.

Prekiautojų suskystintomis dujomis asociacija prašė mažinti suskystintų dujų akcizo mokesčių.

Naftininkų profesinė sąjunga siūlė tobulinti Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymą.

Valstybinė lošimų priežiūros komisija, Lietuvos lošimo operatorių asociacija, Advokatų kontora „Proventus“ pateikė pasiūlymus dėl azartinių lošimų teisinio reglamentavimo tobulinimo.

Mažosios Lietuvos reikalų taryba nepritarė atominių elektrinių statybai Lietuvos Respublikos pasienyje.

Lietuvos savivaldybių asociacija nepritarė siūlymui lėšas, gautas už parduotus valstybinės žemės sklypus miestuose, pervesti į valstybės biudžetą.

Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba nepritarė naujo mokesčio už garso, vaizdo atkūrimo ir informacijos kaupimo techniką įvedimui, prašė keisti VILIBOR nustatymo metodiką.

Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacija prašė pasiuntinių paslaugas teikiančioms įmonėms sudaryti galimybę dalyvauti viešuosiuose pirkimuose valstybės ir savivaldybių kontroliuojamose įmonėse.

AB „Lietuvos geležinkeliai“ kreipėsi dėl tarpusavio nesutarimų su AB „Orlen Lietuva“ sprendimo. UAB koncernas „Achemos grupė“ – dėl Klaipėdos piliavietėje esančio tiltelio restauravimo.

Telšių rajono savivaldybė prašė finansinės paramos Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių šventei „Leiskit į Tėvynę“ surengti, Žemaitės dramos teatro, kultūros centro ir Karolinos Praniauskaitės bibliotekos rekonstrukcijos darbams, Žemaičių muziejaus „Alka“ modernizavimui ir kt.

Gyventojai siūlė taisyti Šilumos ūkio, Statybos ir Teritorijų planavimo įstatymus, keisti individualių ūmonių savininkų apmokestinimo tvarką, priimti Fizinių asmenų bankroto įstatymą, prašė vietos bendruomenėms suteikti teisę riboti alkoholio pardavimą.

» APLINKOS APSAUGA IR TERITORIJŲ PLANAVIMAS

Lietuvos žuvininkystės produktų gamintojų asociacija, UAB „Drevernų žuvis“, priekrantės žvejų atsto-

vai nepritarė Žuvininkystės įstatymo 2, 7, 8, 10 straipsnių pakeitimo ir 11 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektui Nr. XIP-46(2), prašė neuždrausti verslinės žvejybos Baltijos jūros priekrantėje 500 m nuo jūros kranto linijos.

Lietuvos savivaldybių asociacija pateikė pastabas Atliekų tvarkymo įstatymo kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-1036.

Visuomeninė kraštotvarkos draugija ir Lietuvos savivaldybių asociacija pateikė pasiūlymus Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIP-934, prašė mažinti suvaržymus, taikomus saugomose teritorijose, išlaikyti pusiausvyrą tarp aplinkosauginių reikalavimų ir vietos gyventojų poreikių.

Švarios Baltijos koalicija nepritarė kai kurioms Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo projekto Nr. XIP-1749 nuostatoms, siūlė plėtoti efektyvesnes ir mažesnę žalą aplinkai darančias energetikos rūšis, naudojančias saulės, vėjo, biomasės ir kitus išteklius.

Gauta tarptautinės konferencijos „Tvari Kuršių nerijos raida XXI amžiuje“, įvykusios 2010 m. balandžio 23 d., rezoliucija, kurioje siūloma parengti ir pristatyti visuomenei Kuršių nerijos kultūrinio kraštovaizdžio ir architektūros išskirtinės visuotinės vertės sampratos projektą; tęsti ir plėtoti bendradarbiavimą tarp Kuršių nerijos teritoriją administruojančių savivaldybių bei šioje teritorijoje esančių nacionalinių parkų direktorių ir kt.

Mažeikių rajono Bugenių kaimo bendruomenė skundėsi dėl Ministro Pirmininko sudarytos darbo grupės problemoms, susijusioms su gyvulininkystės, paukštininkystės ir žemės ūkio įmonių objektų sanitarinių apsaugos zonų nustatymu ir poveikio aplinkai vertinimo procesu, išnagrinėti ir pasiūlymams parengti veiklos.

Meškalaukio kaimo bendruomenė kreipėsi dėl UAB „Meškalaukis“ vykdomos kiaulidžių plėtos ir aplinkos taršos. Anykščių rajono Andrioniškio kaimo gyventojai (245 parašai) prašė padėti, kad Andrioniškio seniūnijoje nebūtų statomas kiaulių kompleksas.

» ŽEMĖS ŪKIS

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija, Vilniaus miesto savivaldybė pateikė pastabas Žemės įstatymo kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projektams Nr. XIP-1555 ir Nr. XIP-1487.

Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga ir Lietuvos matininkų asociacija pateikė pasiūlymus Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 2, 4, 8 ir 11 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIP-1522, siūlė priimti Matininko įstatymą, apibrėžti matininko statusą, teisės, pareigas ir atsakomybę.

Visuomeninė organizacija-sambūris „Patirtis“ ir Kauno senjorų taryba nepritarė valstybei priklausančių miškų privatizavimui, prašė stiprinti urėdijų veiklos skaidrumą.

Kauno apskrities viršininko administracija kreipėsi dėl sodininkų bendrijos „Baltasis gandras“ žemės įteisinimo.

» SOCIALINĖ APSAUGA IR DARBAS

Lietuvos laisvosios rinkos institutas pateikė pastabas Darbo kodekso kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-1999, nepritarė streiko skelbimo tvarkos supaprastinimui, prašė supaprastinti suminę darbo laiko apskaitą, panaikinti viršvalandžių draudimą ir kt. Lietuvos darbo federacija, kitos profesinės sąjungos nepritarė šiam projektui, siūlė pataisais apsaugoti Trišalėje taryboje.

Asociacija „Apsaugos verslo grupė“ pateikė pastabas Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-1302, siūlė palikti darbo saugos mokymo ir atestavimo teisę esamoms mokymo įstaigoms, sugriežtinant jų veiklos kontrolę.

Klaipėdos universiteto studentų sąjunga siūlė papildyti Transporto lengvatų įstatymo 5 straipsnio 3 dalį, kad studentai bilietus į keltą per Kuršių marias galėtų įsigyti su 50 proc. nuolaida.

Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba kreipėsi dėl individualių įmonių savininkų apmokestinimo „Sodros“ mokesčiu ir Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 2, 4, 7 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1759.

Gauta konferencijos „Vaikų globos įstaigų vadovų darbo aktualijos ir perspektyvos“, vykusios Palangoje 2010 m. balandžio 15–16 dienomis, rezoliucija, kurioje siūloma organizuoti socialinių paslaugų finansavimą valstybės globojamiems vaikams krepšelio forma, sukurti regioninių vaikų globos namų tinklą Lietuvoje, vaikų globos namuose dirbančių asmenų socialines garantijas prilyginti pedagoginį darbą dirbančių asmenų socialinėms garantijoms.

Gautas Klaipėdos miesto profesinių sąjungų 2010 m. gegužės 1 d. mitingo dalyvių kreipimasis dėl šalies ūkio gaivinimo, naujų darbo vietų kūrimo, darbuotojų socialinių garantijų užtikrinimo, darbo užmokesčio ir socialinių išmokų indeksavimo ir kt.

Lietuvos savivaldybių asociacija prašė padėti išspręsti darbo vietų išsaugojimo sveikatos priežiūros įstaigose klausimus.

» SVEIKATOS APSAUGA

Lietuvos teismo ekspertizės centras pateikė pastabas Narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymo 2, 3 ir 10 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIP-2067; siūlė medžiagos priskyrimo prie narkotinių ir psichotropinių medžiagų kriterijumi laikyti ne jos gavimo būdą, o cheminę sudėtį.

Etinių farmacijos kompanijų asociacija nepritarė Farmacijos įstatymo 51 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-2050 nuostatoms, draudžiančioms vaistų gamintojų atstovų susitikimus su sveikatos priežiūros specialistais.

Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga siūlė keisti Farmacijos įstatymą ir suteikti teisę farmakoteknikams užsiimti savarankiška farmacine veikla.

Lietuvos visuomenės sveikatos asociacija nepritarė Radiacinės saugos įstatymo kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projekto Nr. XIP-1832 nuostatoms, kuriomis siekiama pakeisti radiacinės saugos ir veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais valstybinį reguliavimą.

Lietuvos gastroenterologų ir infektologų draugijos kreipėsi dėl kraujo ir jo produktų saugumo užtikrinimo, siūlė keisti donorų kraujo tyrimo tvarką.

Lietuvos ligoninių asociacija pateikė pasiūlymus dėl skubių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos.

Lietuvos kochlearinių implantų naudotojų asociacija siūlė keisti kochlearinių implantų kompensavimo tvarką, prašė vaikams visiškai kompensuoti naujausias kochlearinių implantų sistemas.

Druskininkų savivaldybė prašė Druskininkų ligoninei suteikti regioninės ligininės statusą. Prienų rajono Veiverių bendruomenės centras prašė neuždaryti Veiverių slaugos ligininės.

Vilniaus miesto savivaldybė kreipėsi dėl Karoliniškių poliklinikos padalinio Pilaitėje veiklos tęstinumo, prašė skirti finansinę paramą naujo Pilaitės pirminės sveikatos priežiūros centro pastato statybai.

VšĮ Klaipėdos tuberkuliozės ligoninė prašė nutraukti ligoninės reorganizavimą.

» ŠVIETIMAS, MOKSLAS, KULTŪRA, SPORTAS

Lietuvos skaitmeninių televizijų asociacija pateikė pastabas Visuomenės informavimo įstatymo kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-2083, siūlė projekte palikti nuostatą, įpareigojančią retransliuoti visas nekoduotas Lietuvos nacionalinių transliuotojų antžeminės televizijos programas.

Gauta pasiūlymų Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-1814. Mokyklų bendruomenių iniciatyvinė grupė, Kauno miesto mokyklų bendruomenių iniciatyvinė grupė, Raseinių rajono Šiluvos vidurinės mokyklos bendruomenė prašė švietimo įstaigose užtikrinti tęstinį mokymą. Utenos švietimo centras siūlė įvardyti institucijas, galinčias teikti pagalbą mokykloms ir mokytojams. Lietuvos muzikos ir teatro akademija prašė užtikrinti vaikų muzikinio ir meninio ugdymo kokybę, jų parengimą profesinei veiklai. Vilniaus „Ateities“ vidurinė mokykla siūlė tautinių mažumų mokyklose mokinio krepšelio lėšas skaičiuoti remiantis mokyklos pedagogų tarifinio atlyginimo koeficientu. Marijampolės Mokolų mokykla-darželis siūlė pradinės mokyklos tipui priskirti ir mokyklas-darželius, vykdančius pradinio ugdymo programą.

Lietuvos universitetų tęstinių studijų institucijų asociacija pateikė pastabas dėl tęstinių studijų Lietuvos universitetuose.

„Vilnijos“ draugija ir Vilniaus krašto kultūros, verslo ir pilietinės iniciatyvos asociacija „Atvažiavo meška“ nepritarė lietuviškų švietimo įstaigų Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose reorganizavimui, prašė jas perduoti Švietimo ir mokslo ministerijos pavaldumui, visose valstybinėse Lietuvos mokyklose vaikus mokyti tik lietuvių kalba.

Šakių rajono Gelgaudiškio vidurinė mokykla, Zarasų rajono Salako pagrindinės mokyklos Baibių pagrindinio ugdymo skyrius, Tėvų su neįgaliais girdėti vaikais ir jų draugų bendrija „Adapta“, Kauno apskrities kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras kreipėsi dėl švietimo įstaigų pertvarkos.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos suvažiavimo, įvykusio 2010 m. gegužės 8 d., dalyviai prašė spręsti moksleivių patriotinio auklėjimo problemą.

Lietuvos studentų atstovybių sąjunga atsiuntė pareiškimą, kuriame siūloma Europos viršūnių susitiki-

mo Vilniuje dalyviams švietimą padaryti prioritetiniu strategijos „Europa 2020“ tikslu.

Lietuvos studentų sąjunga, Studentų odontologų asociacija kreipėsi dėl priėmimo į rezidentūros studijas organizavimo.

Vilniaus Gedimino technikos, Kauno technologijos, Šiaulių universitetai, Vilniaus dailės akademija teikė tvirtinti šių aukštųjų mokyklų statutų projektus.

Kauno miesto savivaldybės administracija prašė išsaugoti Tolimųjų metimų sektorių, esantį parke šalia S. Dariaus ir S. Girėno sporto centro stadiono.

» KITI KLAUSIMAI

Gautos: 2010 m. gegužės 12 d. Kaune įvykusios konferencijos „Ekonominė krizė Lietuvoje ir žmogaus teisės“ priimta rezoliucija, kurioje teigiama, kad valstybė privalo laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintų ir deklaruojamų socialinių žmogaus teisių, reikalaujama panaikinti valstybinių aukštųjų mokyklų studentų rūšivimą į mokančius bei nemokančius už studijas; didinti darbdavių ir valstybinių institucijų dialogo kokybę dėl socialinio dialogo vystymo su darbuotojų atstovais; įvesti progresinę apmokestinimo sistemą ir kt.

Lietuvos architektų rūmų II suvažiavimo rezoliucija „Dėl architektūros padėties“, kurioje prašoma įteisinti savivaldybių vyriausiojo architekto pareigybę, pakeisti architektūros bei urbanistikos valstybinio administravimo struktūrą ir kt.

Protesto mitingų, įvykusių 2010 m. gegužės 6 ir 8 d. Kaune, rezoliucijos, kuriose reiškiamas nepasitenkinimas valdžios institucijų veikla; reikalaujama teisėtvarkos sistemoje neleisti dirbti susikompromitavusiems pareigūnams; siūloma, kad Seimas priimtų įstatymus dėl Seimo narių pažeidimų griežtos atsakomybės, Vietos savivaldos institucijų įstatymo pakeitimų, kad būtų užtikrintas visų savivaldybių priimamų sprendimų viešumas ir skaidrumas ir kt.

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba pateikė pasiūlymus dėl Ilgalaikės jaunimo politikos strategijos kūrimo.

Asociacija Rudaminos seniūnijos bendruomenės centras prašė padėti spręsti Rudaminos kaimo infrastruktūros išpirkimo ar perdavimo Vilniaus rajono savivaldybei klausimą.

PRIĖMIMO SKYRIAUS PRIĖMIMO POSKYRIO
VYRIAUSIASIS SPECIALISTAS KAZIMIEŽAS ROKICKIS

Spaudos konferencijos

» GEGUŽĖS 5 D.

„Apie duobes mūsų užsienio politikoje“. Justinas Karosas ir Vytenis Povilas Andriukaitis (Seimo LSDPF nariai) teigė išvelgią duobių mūsų užsienio politikoje. Kaip vieną iš svarbesnių problemų J. Karosas įvardijo tai, kad nėra užsienio politikos strategijos. „Kad ir kaip keista, per 20 valstybės gyvavimo metų mes neturime tęstinės užsienio politikos strategijos. Ji maždaug stichiškai plėtojasi, reaguojant į įvairius konkrečius dalykus, pasikeičiančias situacijas, bet stuburinio užsienio politikos orientyro mes, deja, iki šiol neturime“, – apgailestavo politikas. Antroji problema, jo nuomone, mūsų užsienio politikoje yra išskirtinumo, o ne sąjungininko paieškos, sprendžiant įvairius užsienio politikos klausimus. „Būtent dėl to, kad mes vadovaujamės šitokia pozicija, neretai liekame vieniši, bet išdidūs. Ir dar

daugiau, mes įsigyjame „neprietelių“ (priešų – *red. pastaba*), tai yra žmonių, kurie mūsų „nemyli“ ir Rytuose, ir Vakaruose“, – tvirtino J. Karosas.

» GEGUŽĖS 10 D.

„Kas valdantiejiems atrodo tobula, tas valstybės tarnautojams ir pensininkams kartina gyvenimą“. Vytenis Povilas Andriukaitis (Seimo LSDPF narys) kritikavo svarstomas Valstybės tarnybos įstatymo pataisas. „Valstybės tarnybos įstatymo pataisų projektai, kurie ateina į Seimą, kelia klausimą, ar valdantieji nesiekia destabilizuoti valstybės valdymo ir apskritai paminti teisinių valstybės valdymo principų, nes pataisos padaro valstybės tarnybą priklausomą nuo politinių partijų valios“, – savo abejonėmis dalijosi V. P. Andriukaitis. Jo teigimu, Seimui priėmus įstatymo pa-

taisas, valstybės tarnyba taptų kur kas labiau pažeidžiama ir nestabili, priklausoma nuo subjektyvaus politikų požiūrio ir vertinimo.

» GEGUŽĖS 11 D.

„Kas atsakys už e. sveikatos projektą“. Antanas Matulas (Sveikatos reikalų komiteto pirmininkas, Sei-

mo TS-LKDF narys) teigė kreipėsi į Generalinę prokuratūrą, pakartotinai siūlydamas imtis veiksmų tiriant nacionalinės elektroninės sveikatos informacinės sistemos („e. sveikata“) diegimo projektus. Pirmasis toks raginimas, pasak komiteto pirmininko, buvo inicijuotas dar 2008 m. pabaigoje, tačiau tuomet Generalinė prokuratūra pradėti ikiteisminį tyrimą atsisakė. A. Matulas spaudos konferencijoje pateikė komiteto 2007–2008 metų susirašinėjimo su prokuratūra ir Specialiųjų tyrimų tarnyba dokumentų kopijas, rodančias, kad teisėsauga neįsiklausydavo į pavojaus signalus ir nesiimdavo tirti

akis badančių pažeidimų bei galima korupcija susijusių projektų. „Manau, kad šis faktas vertas tirti Specialiojoje tyrimo komisijoje, kurią šiandien sudarinėja Seimas. Verta klausti, kodėl tik dabar, pasikeitus Vyriausybei, prabilta apie ne mažesnės kaip 17 milijonų litų sumos iššvaistymą „e. sveikatai“ be jokio apčiuopiamo rezultato. Kodėl 2007–2008 metais, taip pat ir anksčiau, pradedant projekto vykdymą, teisėsauga buvo akla?“ – stebėjosi parlamentaras.

„Knygos ir autorių teisių ateitis Baltijos šalyse“. Aida Dobkevičiūtė-Džiovėnienė (Lietuvos leidėjų asociacijos vykdomoji direktorė), Gytis Vaškėlis (Lietuvos literatūros ir tautosakos instituto Leidybos skyriaus vadovas), Edmundas Vaitekūnas (LATGA-A generalinis direktorius), Lynetė Oven (Lynette Owen) („Pearson Education“ autorių teisių direktorė (Jungtinė Karalystė).

Spaudos konferencijos dalyviai pristatė Vilniuje įvyksiančią apskritojo stalo diskusiją ir Seime rengiamą tarptautinę konferenciją „Knyga, skaitymas ir visuomenė“,

kurioje ketinama aptarti padėtį leidybos srityje, jos perspektyvas, dalytis patirtimi su latviai ir estais, išklausti daug specialistų iš įvairių šalių.

Pasak Leidėjų asociacijos vykdomosios direktorės A. Dobkevičiūtės-Džiovėnienės, šįmet Lietuvoje išleidžiamų knygų pavadinimų dar mažės, nes per praėjusius metus leidybos sektorius patyrė tokį smūgį, nuo kurio sunkiai atsigaus. Lietuvos leidėjų asociacijos duomenimis, 2009 metais šalyje išleista 608 pavadinimų knygų mažiau negu 2008 metais, tiražai sumažėjo nuo 1600 iki 1300 egzempliorių. „Faktai rodo, kad Lietuvos žmonės nori skaityti ir ieško galimybių – daugiau kaip 59 tūkst. žmonių apsilankė šių metų Vilniaus knygų mugėje, godžiai pirktos knygos ir ši savaitgalį vykusioje Europos dienos pavasario knygų mugėje. Šiandien skaitytojas yra didžiausias knygų leidėjų sąjungininkas, deja, to negalima pasakyti apie pasirinktą valstybės taupymo politiką“, – kalbėjo A. Dobkevičiūtė-Džiovėnienė.

Spaudos konferencijoje priminti svarbiausi valstybės taupymo politikos faktai: pridėtinės vertės

mokestis knygoms padidintas nuo 5 iki 9 proc., autorių pajamos apmokestintos privalomuoju pensijų socialiniu draudimu ir sveikatos draudimu nuo 0 iki 25 proc. Knygų leidybos padėtį neigiamai paveikė ir mažėjanti valstybės parama lietuvių kalba kuriamos literatūros bei kitų Lietuvos kultūrai reikšmingų leidinių publikavimui, bibliotekų fondų formavimui.

Be pavadinimo. Kazimieras Uoka (Seimo TS-LKDF narys) paaiškino savo veiksmus seksualinių mažumų eitynių metu. Parlamentaras teigė, kad kaltas dėl nieko nesijaučias, o už viešosios tvarkos užtikrinimą atsakingus policijos pareigūnus kaltino ambicijų demonstravimu. Politikas tikino nesupratęs, kodėl pasibaigus homoseksualų renginiui skirtam laikui, policija vis tiek saugojo teritoriją ir neįleido ten protestuotojų. „Mes laukiame policijos veiksmų, kokio nors šaukimo, apklausos, jeigu sulauksime, tai eisime, tvarkysime. Mes ruošiamės ir savo pretenzijas. Tikrai pareikšime pretenzijas policijai. Renkame medžiagą, žiniasklaidos pranešimus, turėsime

pretenzijų kai kurioms žiniasklaidos priemonėms, kurios paskelbė priešingos pusės nuomonę, o mūsų nuomonės nepaklausė, – sakė K. Uoka.

» GEGUŽĖS 12 D.

Be pavadinimo. Kęstutis Mašiulis (Specialiosios tyrimo komisijos dėl Seimo narių pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Seimo nariui Linui Karaliui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti ir Specialiosios tyrimo komisijos dėl Seimo narių pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Seimo nariui Aleksandrui Sacharukui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti pirmininkas, Seimo TS-LKDF seniūno pavaduotojas) ir komisijos nariai Povilas Vytenis Andriukaitis, Algirdas Sysas (Seimo LSDPF nariai), Jonas Liesys (Seimo LCSF seniūnas), Almantas Petkus (Seimo TTF narys), Paulius Saudargas (Seimo TS-LKDF narys), Rima Baškienė (MSG seniūnė) pristatė Specialiosios tyrimo komisijos išvadas, kuriomis siūloma pradėti apkaltos procesus Seimo nariams Aleksandrui Sacharukui ir Linui Karaliui. Komisijos nuomone, A. Sacharukas ir L. Karalius sulaužė Seimo nario priesaiką ir šurkščiai pažeidė Konstituciją.

» GEGUŽĖS 17 D.

„Politinės aktualijos“. Vytenis Povilas Andriukaitis (Seimo LSDPF narys) informavo inicijuosiąs naują kreipimąsi į Konstitucinį Teismą dėl pensijų, kitų išmokų mažinimo laikinojo įstatymo, taip

pat dėl atlyginimo mažinimo valstybės sektoriuje teisėtumo. Politikas tvirtino, kad negalima gyventi tokioje padėtyje, kai ignoruojama Konstitucija, Seimo sprendimai, įstatymai, kada griaujami visi teisinės valstybės pamatai. „Parengsime naujus nutarimus ir vėl mėginsime įtraukti į darbotvarkę klausimus, kad dėl pensijų, taip pat dėl atlyginimų Seimas kuo skubiau kreiptųsi į Konstitucinį Teismą. Tie du nauji nutarimai bus jau pagrįsti 2010 m. balandžio 20 d. Konstitucinio Teismo išaiškinimu“, – sakė V. P. Andriukaitis.

» GEGUŽĖS 18 D.

„Asmens privatumas ar bankų saugumas“. Mantas Varaška (Seimo KPF narys) mano, kad bankų įgeidžiai baigia nugalėti Konstitucijoje įtvirtintą asmens privatumo neliečiamybės principą. Pasak politiko, Seimui pateiktos Asmens duomenų apsaugos įstatymo pataisos labiau gina ne šalies gyventojų, o komercinių bankų teises. Seimo nario kritikuojamomis pataisomis

siūloma leisti kredito įstaigoms ir finansų įmonėms tvarkyti ir gauti viena iš kitos įvairius klientų asmens duomenis – nuo adresų ir telefono numerių iki jungtinėse skolininkų rinkmenose esančių klientų duomenų, taip pat informaciją apie pajamas, jų rūšis, turtą, šeimyninę padėtį, užimamas pareigas ir išsilavinimą. M. Varaška teigė, kad tokia informacija bankams suteiktų dar daugiau teisių manipuluoti žmonių turtu, įskaitant ir tuos, kurie tik rengiasi tapti bankų klientais.

Seimo narys informavo, kad kartu su kolegomis ketina įregistruoti siūlymus, kuriais siekiama apriboti bankų galimybes rinkti per daug duomenų apie klientus ir jais dalytis su kitomis įmonėmis. Taip pat siūloma bankus įpareigoti gauti kliento sutikimą dėl kiekvieno jį identifikuojančio duomenų pateikimo.

„Dėl inicijuojamo apkaltos proceso Aleksandrui Sacharukui ir Linui Karaliui“. Vidmantas Žiemelis (Seimo KPF seniūnas) teigė, kad rengdami apkaltos procesą jo frakcijos nariams L. Karaliui

ir A. Sacharukui, valdantieji siekia savo gretas papildyti dviem parlamentarais. „Specialioji tyrimo komisija sudaryta praėjus dviem mėnesiams po padarytų Statuto pažeidimų. Kodėl delsta tiek laiko? Buvo galima iškart pradėti apkaltos procesą, o delsta todėl, kad Krikščionių partijos frakcija vedė derybas su dabartine Seimo dauguma. Kol vyko derybos, apie jokias apkaltas nebuvo galvojama. Tik pasibaigus deryboms iš karto prasideda procesas, iš karto siūloma sudaryti specialiąją tyrimo komisiją“, – sakė frakcijos seniūnas. Jis įsitikinęs, kad Krikščionių partijos frakcijai atsakius eiti į valdančiąją koaliciją, valdantieji nutarė kerštauti.

» GEGUŽĖS 19 D.

„Rajonų ligoninių restruktūrizavimas: pirmoji patirtis ir problemos“. Juozas Olekas (Seimo LSDPF seniūno pavaduotojas) ir Jonas Juozapaitis (Seimo LSDPF narys) kritikavo sveikatos priežiūros įstaigų ir

paslaugų restruktūrizavimo trečiojo etapo programos įgyvendinimo pasekmes. Pasak politikų, dėl reformos labiausiai nukentėjo 10 rajoninių ligoninių (Naujosios Akmenės, Gargždų, Pakruojo, Šilalės, Prienų, Molėtų, Ignalinos, Zarasų, Kaišiadorių, Širvintų), kuriose buvo uždaryti chirurgijos ir reanimacijos skyriai. Pasak socialdemokratų, nors reformos autoriai akcentavo, jog gyventojai turės geresnės kokybės ir prieinamumo paslaugas, bus efektyviau naudojamos lėšos, šie tikslai liko tik popieriuje. „Realybė rodo, jog šis – trečiasis – sveikatos priežiūros įstaigų ir paslaugų restruktūrizavimo etapas tik dar labiau padidino socialinę atskirtį tarp miesto ir kaimo gyventojų, pablogino antrojo lygio stacionarių paslaugų prieinamumą rajonų gyventojams bei dešimčiai rajonų ligoninių iškilo bankroto grėsmė“, – pabrėžė J. Juozapaitis.

J. Olekas siūlė kuo skubiau taisyti klaidas. „Būtina skirti papildomą finansavimą, kad tuose rajonuose, kuriuose nėra chirurginių, akuše-

rijos ar reanimacijos skyrių, galėtų būti papildomos greitosios medicinos pagalbos brigados“, – tikino parlamentaras.

» GEGUŽĖS 20 D.

„Ar susitarkysime su tuo, kad jėga keičiamos Europos valstybių sienos?“ Mantas Adomėnas (Seimo TS-LKDF narys). Dalyvavo Dainius Žalimas (Vilniaus universiteto Teisės fakulteto docentas). Spaudos konferencijoje pristatytas Seimo rezoliucijos „Dėl situacijos Gruzijoje“ projektas, kuriame besitęsiantis Rusijos ginkluotųjų pajėgų buvimas Gruzijos teritorijoje vertinamas kaip atitinkamų Gruzijos teritorijos dalių neteisėta okupacija.

Seimo narys M. Adomėnas priminė, jog rezoliucijos rengimą ir pateikimą Seimui paskatino pirmiausia solidarumas su Gruzija: „Atsimename 50 metų okupacijos, kai mums buvo itin svarbi demokratinių valstybių vykdoma okupacijos nepripažinimo politika, ku-

ri sutvirtino Lietuvoje už jos laisvę kovojusių žmonių ryžtą ir tikėjimą, jog ši byla yra neužmiršta. Šiuo metu panašų solidarumą yra svarbu išreikšti gruzinų tautai, kuriai gresia tam tikra tarptautinė izoliacija“. Parlamentaras pabrėžė, jog neturėtume taikytis su tuo, kad jėga keičiamos Europos valstybių sienos.

Seimo narys M. Adomėnas akcentavo kertinius rezoliucijos teiginius, kuriais pripažįstamas Gruzijos teritorijos vientisumas ir sienų neliečiamybė pagal Gruzijos Kons tituciją. Taip pat abi konflikto šalys raginamos sudaryti sąlygas dialogui, vykdant įsipareigojimus pagal paliaubų susitarimą ir susilaikyti nuo veiksmų, eskaluojančių konfliktą bei atitolinančių taiką.

» GEGUŽĖS 24 D.

„Teisinė valstybės sandara pa suoja prieš minios linčo teismą?“ **Justinas Karosas** ir **Vytenis Povilas Andriukaitis** (Seimo LSDPF nariai) piktinosi valstybės teisinėje sistemoje įsivyravjančia „gatvės teisės“ tvarka. V. P. Andriukaitis kritikavo ir aukščiausius šalies vadovus, kurie situaciją vertina arba neryžtingai, arba pataikaudami minios reikalavimams, taip diskredituodami bet kokius teisėsaugos organų veiksmus bei jų ketinimus. Pasak J. Karoso, pagrindinė priežastis, dėl ko įsigali tokia „gatvės sprendimų tvarka“, yra psichologinis įspaudas, kurį Lietuvai gyvenant autoritarizmo sąlygomis paliko penkiasdešimtmetis. Jo nuomone, ne mažiau svarbi priežastis ir tai, kad per 20 atkurtos nepriklausomos valstybės metų dešinėsios politinės jėgos nuolat propagavo būtent autoritarizmo įpročius. Parlamentaras turėjo priekaištų ir teisininkų

bendruomenei, kuri abejingai tyli, nepareiškia protestų prieš politikų spaudimą ar kitokį kišimąsi į teisėsaugos veiksmus.

» GEGUŽĖS 25 D.

„Nauji socialinės srities sprendimai“. Seimo TS-LKDF nariai **Rimantas Jonas Dagys** (Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas) ir **Edmundas Pupinis** (Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininkas) kalbėjo apie būtinybę keisti Socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinąjį įstatymą, atsižvelgus į gautus savarankiškai dirbančių asmenų skundus. „Šiandien teikiame Seimui svarstyti įstatymo pakeitimus, tarp kurių itin svarbūs tie, kurie nustatys palankesnę negu šiuo metu pensijų mokėjimo tvarką savarankiškai dirbantiems pensininkams. Siūlome jiems pensijos papildomai neriboti“, – sakė R. J. Dagys. Pasak Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininko, taip pat siūloma papildomai neriboti pensijų ir asmenims, gaunantiems autorines pajamas pagal autorines sutartis,

kurie neturi darbo santykių, bei gaunantiems pajamas iš sporto ar atlikėjo veiklos iš draudėjo, su kuriu jie nesusiję darbo santykiais.

E. Pupinis pristatė teikiamus svarstyti naujus socialinės srities įstatymus, kuriais siūloma neriboti papildomai pensijų dydžio asmenims, savarankiškai dirbantiems žemės ūkyje.

„Pilietinių teisių stiprinimas privalo tapti Lietuvos prioritetu“. **Valerijus Simulikas** (MSG narys). Dalyvavo **Artūras Paulauskas** (Naujosios sąjungos (socialliberalų) partijos pirmininkas).

Spaudos konferencijos dalyviai apgailestavo, kad dabartiniu metu Tautai pareikšti savo nuomonę yra neįmanoma: galiojantys įstatymai varžo – sudėtinga parašų rinkimo sistema, per trumpas terminas parašų rinkimui ir trukdymai jį vykdyti. Pasak politikų, iki šiol nesėkmę patyrė visi Lietuvos žmonių, o ne valdžios, inicijuoti ketinimai surengti referendumus.

Prelegentai informavo, kad socialliberalai inicijuoja 50 tūkstančių piliečių parašų rinkimą dėl dviejų esminių įstatymų, kurie re-

glamentuoja konstitucinę piliečių teisę dalyvauti sprendžiant svarbiausius šalies klausimus, pakeitimų, tai yra dėl Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos ir Referendumo įstatymų. Politikai siūlo įteisinti ir valstybės gyvenime naudoti kuo daugiau tiesioginės demokratijos formų – referendumų, gyventojų apklausų, tiesioginių rinkimų, taip pat piliečiams siūloma suteikti realią galimybę ginti viešąjį interesą.

„Gruzijos nepriklausomybės diena: pasveikinsime ar išsižadėsime?“ Arūnas Valinskas (Seimo TPPF narys). Dalyvavo Georgijus Kerdikošvilis (Gruzijos ambasadorius Lietuvoje).

A. Valinskas apgailestavo, kad Seime yra blokuojama parengta rezoliucija, kuria, artėjant Gruzijos nepriklausomybės dienai, turėjo būti bent jau morališkai paremta ši mums draugiška ir daug iškentėjusi šalis. Anot jo, žinoma ir šio blokavimo priežastis – galimas Rusijos Federacijos premjero Vladimiro Putino vizitas Lietuvoje. Pasak A. Valinsko, jis nemano, kad santykių su Rusija plėtojimas turi vykti vertybi-

nės dedamosios Lietuvos užsienio politikoje išsižadėjimo sąskaita.

Gruzijos ambasadorius Lietuvoje G. Kerdikošvilis pabrėžė, kad ši rezoliucija yra labai svarbi Gruzijai. „Nepaisant to, kad ši rezoliucija kol kas nėra priimta, noriu pasakyti, kad ją galima palyginti su lašu vandens ilgai dykumoje esančiam žmogui. Tai – Gruzijai labai svarbi rezoliucija, tikriausiai pati svarbiausia, kokia yra kada nors buvusi“, – sakė ambasadorius.

» GEGUŽĖS 26 D.

„Medinės architektūros paveldas ir nacionalinė kultūros politika“. Aurelija Stancikienė (Seimo TS-LKDF narė). Dalyvavo Jūratė Markevičienė (Valstybinės kultūros paveldo komisijos narė) ir Alfredas Jomantas (Kultūros paveldo departamento Tarptautinių, ryšių su visuomene ir edukacijos skyriaus vedėjas).

Spaudos konferencijos dalyviai pristatė parlamente įvyksiančią tarptautinę konferenciją „Medinės architektūros paveldas ir nacionalinė kultūros politika“. Pasak jų,

šia konferencija siekiama apžvelgti medinės architektūros paveldo apsaugos būklę bei suformuoti gaires tolimesniems veiksams, kurių būtina imtis siekiant išsaugoti unikalų, tačiau itin greitai nykstantį kultūros paveldą. Pranešėjų nuomone, keičiantis valstybės finansavimo iš biudžeto modeliams bei prioritetams, nepaliamajam keičiantis gyvenimo būdai, plečiantis nekilnojamojo turto rinkai bei išivyrėjant pigioms, netradicinėms medžiagoms, kyla reali grėsmė medinio paveldo išlikimui, o kartu ir mūsų tautinei savašiai.

Šia konferencija tikimasi aptarti veiksų planą, numatyti galimybes, kaip galima pagerinti susidariusią kultūros paveldo finansavimo būklę, galvojant, kad 2014–2020 m. Europos Sąjungos finansiniai mechanizmai gali labai pakeisti padėtį

„Neoleo“ bei kitų energetikos sektorių ypatumai“. Rimantas Sinkevičius ir Birutė Vėsaitė (Seimo LSDPF nariai) apžvelgė kilusias problemas ir grėsmes, susijusias su priimtu Vyriausybės nutarimu dėl trečiojo energetinio paketo įgyvendinimo koncepcijos. „Nuo 2012 m. sausio 1 d. Lietuva privalės įgyvendinti trečiąjį paketą. Laiko dar yra, tačiau įstatymų projektai turi būti rengiami jau dabar. Koncepcijoje nurodomas pagrindinis principas – kaip atskirti elektros energijos gamybą nuo skirstymo ir pardavimo. Nors ši idėja gvildinama ne vienerius metus, šįkart visas elektros ūkis suskirstytas į penkis blokus: Visagino atominė elektrinė (kurią rengiamasi atidaryti); „Lietuvos energija“ ir jos gamintojai (Elektrėnų šiluminė elektrinė, Kaucho hidroelektrinė, Kruonio HAE); Lietuvos skirstomieji tinklai; Elektros birža, elektros jungtys su ki-

tomis šalimis; aptarnavimo paslaugas teikiantis juridinis asmuo. Bloko, į kurį įeina Lietuvos skirstomieji tinklai, akcijos yra perduodamos Visagino atominėi elektrinei. Elektrinei taip pat perduodamos ir gamintojų bloko akcijos. Čia ir kyla grėsmė“, – teigė Seimo narys.

Naujai AE ieškomas strateginis investuotojas, kuris iš esmės savo pinigais pastatytų mums elektrinę. „Lietuva turi svajonę turėti bent 34 proc. naujosios AE. Tačiau tam reikia užstatyti arba perduoti kokį nors turtą, kad gautume kreditinių išteklių, kad turėtume įtakos naujoje elektrinėje. Kyla klausimas, ką Lietuva galėtų perduoti? Būtent tas akcijas, kurias gauna Visagino AE. Reiškia, kad Lietuva prarastų kontrolinį akcijų paketą, o gal ir visas akcijas, visų skirstomųjų tinklų, visų trijų pagrindinių gamintojų. Potencialiai kuriamas „Neoleo“ – naujas „Leo“. Savo nagais jis gali užgrobti turtą, nepaisydamas visuomenės interesų“, – apie galimas grėsmes kalbėjo parlamentarai.

» GEGUŽĖS 28 D.

„Kodėl reikalingas valstybės tarnautojų elgesio kodeksas“. Agnė

Bilotaitė (Seimo TS-LKDF narė). Dalyvavo **Gintaras Kalinauskas** (Ministro Pirmininko patarėjas).

Seimo narės A. Bilotaitės nuomone, Seime rengiamo valstybės tarnautojų elgesio kodekso normas reikėtų taikyti plačiau – ne tik jų tarnybos metu. Anot parlamentarės, tokia praktika taikoma ne vienoje valstybėje. „Valstybės tarnautojas reprezentuoja valstybę, ir iš jos mes turime teisę reikalauti aukštesnių elgesio standartų“, – sakė A. Bilotaitė.

Pasak politikės, priėmus valstybės tarnautojų elgesio kodeksą, tarnautojai nebegalėtų išvengti atsakomybės. „Žinomi atvejai, kai korumpuoti tarnautojai, teisėsaukai išaiškinus jų nusižengimus, vis tiek lieka dirbti valstybės tarnyboje. Manau, kad tokius dalykus privalome „išgyvendinti“ visiems laikams“, – teigė parlamentarė.

» GEGUŽĖS 31 D.

„Nedarbo ir emigracijos problemų nauji mokesčiai neišspręs“. Algirdas Butkevičius (Seimo LSDPF seniūnas) ir Algirdas Sysas (frakcijos narys) mano, kad šiuo metu nekilnojamojo turto mokesčio įve-

dimas bei transporto priemonių apmokestinimas fiziniams asmenims nebūtų socialiai teisingas žingsnis. „Norint įvesti nekilnojamojo turto mokestį fiziniams asmenims, reikėtų numatyti minimalų neapmokestinamąjį nekilnojamojo turto dydį. Tačiau šiuo metu tikrai šito mokesčio priimti negalima, nes kada vartojimas mažėja, žmonių pajamos mažėja, dar padidinti gyventojams mokesstinę naštą tikrai būtų socialiai neteisinga“, – kalbėjo A. Butkevičius.

Be to, socialdemokratų nuomone, reikėtų visiškai atsakyti ketinimų įvesti „žaliąjį“ automobilio mokestį, nes jis jau nebeatitinka šio laikotarpio. „Šitą klausimą reikia spręsti per akcizo politiką degalams, nes ne visi transporto priemonės naudoja visus metus, kai kurie važinėja tik vasaros laiku. Todėl jeigu mokestis būtų nustatytas visiems vienodas, irgi būtų neteisinga“, – sakė frakcijos seniūnas.

RIMAS RUDAITIS

» SANTRUMPŲ REIKŠMĖS

DPF – Darbo partijos frakcija
KPF – Krikščionių partijos frakcija
LCSF – Liberalų ir centro sąjungos frakcija
LSDPF – Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija
LSF – Liberalų sąjūdžio frakcija
MSG – Mišri Seimo narių grupė
TPPF – Tautos prisikėlimo partijos frakcija
TS-LKDF – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija
TTF – frakcija „Tvarka ir teisingumas“

ĮVYKO TRADICINIS DVIRAČIŲ ŽYGIS „SAVU DVIRAČIU Į EUROPA“

Visus gražios pavasarinės nuotaikos skleidėjus ir geros kompanijos mylėtojus gegužės 9 dieną Seimas sukvietė į tradicinį dviračių žygį „Savu dviračiu į Europą“.

Šia geros valios ir sportinio aktyvumo akcija nuo Seimo iki Verkių rūmų buvo paminėtos šeštoji Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungos sukaktis ir Europos diena.

